

Pirmąją lapkričio oktavą Bažnyčia meldžiasi už mirusiuosius. Tomis dienomis įvairiose šalies vietose vyko susikaupimo renginiai. Vėlinių išvakarėse Vilniaus universiteto Kauno humanitarinio fakulteto studentų iniciatyva surengta akcija „Sielų upė“ aštuntą kartą miesto senamiestį ir Laisvės alėją nušvietė tūkstančių žvakelių šviesa. Šaunia jaunimo iniciatyva siekiama atkreipti dėmesį į amžinuosius dalykus, stabtelėti ir pamąstyti, kiek daug žmonių skubančiame šiandienos pasaulyje miršta visiškai apleisti.

Ta proga verta prisiminti, kad šįmet Lietuvos Bažnyčia mini iškilių ganytojų – vyskupų Vlado Michelevičiaus, Antano Deksnio, Juozo Matulaičio-Labuko, Pranciškaus Ramanausko mirčių sukaktis. Iškilūs tikėjimo vyrai lapkričio 11 d. paminėti Kauno arkikatedroje.

Lapkričio 6 d. Šiaulių apskrities P. Višinskio viešosios bibliotekos salėje pristatytas ketvirtasis Šiaulių vyskupo Eugenijaus Bartulio nuotraukų kalendorius, šįsyk pavadintas „Kryžių kalnas 2010“ ir siejamas su Evangelijos žinios tūkstantmečiu Lietuvoje. Akivaizdu, kad sielovadinė misija gali būti vykdoma ne tik žodžiu, bet ir pasitelkiant meną bei techniką.

Lapkričio 8 d. Marijampolės Šv. arkangelo Mykolo parapijos salėje visuomeninių organizacijų iniciatyva pradėtas paskaitų ciklas „Teologijos įvadas“. Juo siekiama plačiąją visuomenę supažindinti su teologija kaip mokslu, jo metodais ir sritimis. Pirmojo susitikimo prelegentas – ilgametis VDU KTF dekanas prel. prof. dr. Vytautas S. Vaičiūnas OFS. Tokios iniciatyvos priartina teologiją prie paprastų tikinčiųjų, kuriems ji neretai atrodo atitolusi nuo gyvenimo tikrovės ir nenaudinga.

Lapkričio 14 d. pirmą kartą Lietuvoje viešėjęs Vatikano Katalikiškojo auklėjimo kongregacijos sekretorius arkivyskupas Jeanas-Louisas Bruguesas susitiko su akademine bendruomene Vilniaus pedagoginiame universitete ir skaitė paskaitą „Krikščionybės ateitis sekuliarizuotoje Europoje“. Be kitų šiuolaikinės katalikiškos aukštosios mokyklos užda-

Turinys

Kronika

<i>Kun. Artūras KAZLAUSKAS</i>	
Tyli naktis	2
<i>J. MALINAUSKAS, J. ŽEMAITAITIS</i>	
Bažnyčios pulsas	4
<i>Dr. Andrius NAVICKAS</i>	
Kaip pakeisti pasaulį?	6
<i>Eglė TENDYTĖ</i>	
Šeimos politika Lietuvoje – prioritetas?	7
<i>Aušra BUDĖJLENĖ</i>	
Pinigais problemų neišspręsimė	8
<i>Lina GERVYTĖ</i>	
Ir jūs galite padėti!	9
Iš redakcijos pašto	10
<i>Romualdas GEDEIKIS</i>	
Atidumo ir įsiklausymo metas	10
Credo	
<i>Vanda IBIANSKA</i>	
Kun. J. Bosko gyvenimas ir darbai	11
<i>Kun. Alessandro BARELLI SDB</i>	
Tarnauti ugdant jaunimą	14

<i>Kun. Rimgaudas ŠIŪLYS</i>	
Šv. Brunonas – kankinys ir išdavikas?	16
<i>Kun. Kazimieras BRILIUS MIC</i>	
Dėkok ir dovanok	17
<i>Kun. Danielius DIKEVIČIUS</i>	
Biblijos žmogus – <i>homo donum</i>	18
<i>Tomas VILUCKAS</i>	
Beribė malonė – dovanai	19
Didelės ir mažos kryžkelės	
<i>Antanas SAULAITIS SJ</i>	
Nelengva dovanoti ir dovaną priimti	21
<i>Vaidilė ŠUMSKIENĖ</i>	
Neįvyniota dovana...	22
<i>Zita VASILIAUSKAITĖ</i>	
Dovana – tai žinia	24
<i>Kun. Žydrūnas VABUOLAS</i>	
Imkite, ir jums bus duota?	26
<i>Aldona ATKOČIŪNAITĖ</i>	
Kaip padovanoti <i>Ferrari</i>	28

Gero kino kampelis	
<i>Ramūnas AUŠROTAS</i>	
Priėmimo dovana	29
Už gyvenimą ir gyvybę	
Moralios technologijos	30
Atokvėpio valandai	
<i>Giovannino GUARESCHI</i>	
Dovanos iš Amerikos	31
Sveikata	
Kaip praustis ir maudytis?	33
Gyvenimas kaip senas vynas	
<i>Vanda IBIANSKA</i>	
Tos dovanos, dovanėlės	34
Skaitytojų apklausa	
<i>Dr. Ramunė JURKUVIENĖ</i>	
Kas yra „Artumos“ skaitytojas...	35

Tyli naktis

Gruodžio kalendorius

Tik genijus galėjo taip gražiai apgiedoti Kalėdas:

*Tyliąją naktį * Balsas sugaudė. * Piemenys, kelkit, * Dievas užgimė!*

Tyliąją naktį... Tūkstantmečiai praėjo nuo tos nakties, tokios panašios į kiekvieną ramybės kupiną mūsų naktį, visai kūrinijai dovanojančios poilsį. Tačiau ši naktis milijonams žmonių visame pasaulyje yra ypatinga – Dievo gimimo žmogumi naktis. Nuolat klausiu savęs: kodėl Dievas pasirinko naktį ateiti į mūsų žemę? Kodėl Jo atėjimas buvo toks paprastas – kaip kiekvieno iš mūsų? Kodėl Jo atėjimas buvo toks tylus, kaip gimsta kūdikis tolaimame kaime, ir dar tvarte?..

1 d. – Pasaulinė AIDS diena.

Gyvasis Dieve, mūsų tamsybėse tu įžiebi negęstančią ugnį. Kai aukštiname tave, tu išvaduoji mus iš savęs pačių. Mums, savo beturčiams, tu patikėjai vilties paslaptį. Į žmogaus trapumą įkvėpei dvasios jėgos, kuri niekada nesibaigia, net tuomet, kai jos nejaučiame. Ji pasiliks, kad kviestų pirmyn. Mūsų tamsoje tu įžiebi negęstančią ugnį.

6 d. – II advento sekmadienis. Hori-zonte pasirodo Jonas, vadinamas Krikštytoju. „Atsiverskite, nes dangaus karalystė čia pat.“ Tai kvietimas pakeisti savo kelią pasirenkant naują, vedantį į Dievo karalystę. Ši karalystė – Dievas, tapęs žmogumi,

mi, Jėzus, kurį mes vadiname Kristumi, Mesiju, Pateptuoju, savo Viešpačiu.

Visagali Dieve, duok mums išminties ir stiprybės, kad šio pasaulio rūpesčiai nesukliudytų pasitikti ateinančio tavo Sūnaus ir gyventi su juo.

7 d. minime šv. Ambraziejų, vyskupą ir Bažnyčios mokytoją (IV a.).

Dieve, šventąjį vyskupą Ambraziejų davęs mums šviesiu katalikiško tikėjimo mokytoju ir apaštališkos tvirtybės pavyzdžiu, pažadink savo Bažnyčioje vyrų pagal tavo širdį, kad drąsiai ir išmintingai jai vadovautų.

8 d. – Dievo Motinos Nekaltojo Prasidėjimo iškilmės. Rytuose jos švenčia-

mos nuo VIII a., Vakaruose – nuo XII a. 1476 m. įrašytos į Romos kalendorių, o iš pradžių jas minėjo tik pranciškonai. 1854 m. popiežius Pijus IX paskelbė Marijos Nekaltojo Prasidėjimo dogmą.

O Dieve, Palaimintosios Mergelės Marijos Nekaltuoju Prasidėjimu parengęs tinkamą būstą savo Sūnui! Kaip dėl būsimos tavo Sūnaus mirties nuopelnų ją apsaugojai nuo bet kokios dėmės, taip ir mums, jos užtariamiesiems, leisk ateiti pas tave tyromis širdimis.

13 d. – III advento sekmadienis, vadinamas **džiaugsmo** sekmadieniu. „Mokytajau, ką mums daryti?“ – tai ne tik Evangelijos pagal Luką puslapių, bet ir mūsų klausimas. Ką daryti, kad gyvenimas būtų visavertis ir pilnakraujis? Tas, kuris atėjo ir vėl ateis, kuris krikštija (t. y. visiškai ir iki galo panardina) Šventąją Dvasią, trokšta, kad apščiau turėtume gyvenimo. Priimti jį kaip vienintelį Mokytąją – štai ką reikia daryti mums.

Dieve, matantis, kaip stropiai tavieji žmonės rengiasi švęsti Užgimimą, padėk

Kasdieniam Šventojo Rašto skaitymui

2009 m. gruodis

1 A Iz 11, 1–10; Ps 72; Lk 10, 21–24
2 T Iz 25, 6–10a; Ps 23; Mt 15, 29–37
3 K Iz 26, 1–6; Ps 118; Mt 7, 21. 24–27
4 P Iz 29, 17–24; Ps 27; Mt 9, 27–31
5 Š Iz 30, 19–21. 23–26; Ps 147; Mt 9, 35 – 10, 1. 5a. 6–8
6 S Bar 5, 1–9; Ps 126; Fil 1, 4–6. 8–11; Lk 3, 1–6 (II sav.)
7 P Iz 35, 1–10; Ps 85; Lk 5, 17–26
8 A Pr 3, 9–15. 20; Ps 98; Ef 1, 3–6. 11–12; Lk 1, 26–38
9 T Iz 40, 25–31; Ps 103; Mt 11, 28–30
10 K Iz 41, 13–20; Ps 145; Mt 11, 11–15
11 P Iz 48, 17–19; Ps 1; Mt 11, 16–19
12 Š Sir 48, 1–4. 9–11; Ps 80; Mt 17, 10–13
13 S Sof 3, 14–18a; Iz 12, 2–6; Fil 4, 4–7; Lk 3, 10–18 (III sav.)
14 P Sk 24, 2–7. 15–17a; Ps 25; Mt 21, 23–27
15 A Sof 3, 1–2. 9–13; Ps 34; Mt 21, 28–32

16 T Iz 45, 5a. 7–8. 18. 21b–25; Ps 85; Lk 7, 19–23
17 K Pr 49, 2. 8–10; Ps 72; Mt 1, 1–17
18 P Jer 23, 5–8; Ps 72; Mt 1, 18–24
19 Š Ts 13, 2–7. 24–25; Ps 71; Lk 1, 5–25
20 S Mch 5, 1–4a; Ps 80; Žyd 10, 5–10; Lk 1, 39–45 (IV sav.)
21 P Gg 2, 8–14 (arba Sof 3, 14–17); Ps 33; Lk 1, 39–45
22 A 1 Sam 1, 24–28; 1 Sam 2, 1. 4–8; Lk 1, 46–56
23 T Mal 3, 1–4. 23–24; Ps 25; Lk 1, 57–66
24 K 2 Sam 7, 1–5. 8b–12. 14a. 16; Ps 89; Lk 1, 67–79
25 P Vigilija: Iz 62, 1–5; Ps 89; Apd 13, 16–17. 22–25; Mt 1, 1–25
naktis: Iz 9, 1–3. 5–6; Ps 96; Tit 2, 11–14; Lk 2, 1–14
rytas: Iz 62, 11–12; Ps 97; Tit 3, 4–7; Lk 2, 15–20

diena: Iz 52, 7–10; Ps 98; Žyd 1, 1–6; Jn 1, 1–18
26 Š Apd 6, 8–10; 7, 54–59; Ps 31; Mt 10, 17–22
27 S Sir 3, 2–6. 12–14; Ps 128; Kol 3, 12–21; Lk 2, 41–52
28 P 1 Jn 1, 5 – 2, 2; Ps 124; Mt 2, 13–18
29 A 1 Jn 2, 3–11; Ps 96; Lk 2, 22–35
30 T 1 Jn 2, 12–17; Ps 96; Lk 2, 36–40
31 K 1 Jn 2, 18–21; Ps 96; Jn 1, 1–18

Garuodį popiežius kviečia melstis šiomis intencijomis:

Bažnyčios – kad vaikai būtų gerbiami, mylini ir niekada jokių būdu neišnaudojami;

misijų – kad per Kalėdas visi žemės žmonės pažintų įsikūnijusį Žodį kaip šviesą, kuri apšviečia kiekvieną žmogų, o kiekviena tauta atvertų duris Kristui, pasaulio Gelbėtoju.

mums sulaukti brangiosios iškilmės ir atšvesti ją su gaiviu džiaugsmu.

14 d. minime šv. Kryžiaus Joną, kunigą ir Bažnyčios mokytoją (XVI a.).

Dieve, per tamsiąją atsižadėjimo naktį ir liepsnojančią kryžiaus meilę vedęs šv. Kryžiaus Joną į šventąjį kalną, kuris yra Kristus, leisk mums sekti jį kaip dvasinio gyvenimo mokytoją, kad galėtume išvyti tavo garbės spindėjimą.

20 d. – IV advento sekmadienis. Iš angelo sužinojusi apie Elzbietos nėštumą, Marija skubiai keliauja į Judėjos kalnyno miestą. Tas Marijos skubotumas man visada įspūdingas. Skubėti padaryti tai, ką privalai padaryti... kažkas yra kvietęs panašiai: „Skubėkite daryti gera.“ Laikas bėga, laikas praeina, visų svarbiausia – ką privalai padaryti dabar. Turbūt čia dar vienas atsakymas į amžinąjį klausimą: „Mokytojau, ką mums daryti?“

Dieve, per angelą apreiškęs savo Sūnaus įsikūnijimą, pripildyk mūsų širdis savo malonės ir Kristaus kančios bei kryžiaus galia vesk mus į garbingą prisikėlimą.

24 d. – Kūčios, Užgimimo išvakarės. Vakare susėsime prie stalo – vienybės, susitaikinimo ir artumo ženklo. Laužysime kalėdaičius, linkėsime vieni kitiems, tikiu, to, kas plauks iš širdies...

Viešpatie Jėzau Kristau, atnešęs džiaugsmą ir išgelbėjimą! Laimink visus: didelius ir mažus, sveikus ir ligonius, liūdintčius ir besidžiaugiančius, prie stalo sėdinčius ir negalinčius būti drauge. Būki mūsų ramintojas ir globėjas, duok mums vilties ir stiprybės. Mums, prie stalo sėdintiems, įkvėpk krikščioniškos meilės bei vienybės dvasios, kad visur ir visada jaustumės vieningi su tavimi ir per tave. Duok amžinąją ramybę mūsų šeimos, giminės ir bendruomenės mirusiesiems.

25 d. – KRISTAUS GIMIMO IŠKILMĖS. Tą dieną pagonyš švęsdavo saulėgrįžą. Tądien pradeda trumpėti naktis ir ilgėti diena. Krikščionys švenčia tikrosios Šviesos užgimimą – Dievo užgimimą žmogumi.

Užliejai mus, visagali Dieve, nauja įsikūnijusio Žodžio šviesa! Tegul jį tikė-

jimu šviečia mūsų dvasioje ir atsispindi darbuose.

26 d. – antroji Kalėdų diena ir pirmojo kankinio diakono Stepono šventė. Kristaus paskelbtoji Geroji Naujiena yra kaip tas dviašmenis kalavijas, kaip prieštaravimas, kaip pasidalijimas, kaip neramybė...

Duok, Tėve, gyvenimu liudyti slėpinį, kurį švenčiame minėdami pirmojo kankinio Stepono gimimą dangui, ir jo pavyzdžiu išmokyk mylėti net ir priešus, už kuriuos jis mirdamas meldėsi.

27 d. švenčiame Šventosios Šeimos sekmadienį. Užgimimo slėpinį švęsdami šį sekmadienį įsižiūrime į Jėzaus, Marijos ir Juozapo bendriją, vadinamą šeima, o per ją – į visus ir į kiekvieną šeimą.

Dieve, Šventąją Šeimą davęs gražiausiu pavyzdžiu, padėk mums ją sekti kasdienėmis dorybėmis ir tarpusavio meile, kad paskui galėtume tavo dangiškuose namuose džiaugtis amžinu atpildu.

28 d. – Nekaltųjų Vaikelių šventė. Pagerbiami vaikeliai, kuriuos nužudė Erodas, tikėdamasis šitaip sunaikinti ir ką tik gimusį naująjį žydų karalių. Siaubingas Erodo poelgis žudyti naujagimius. Tokie pat siaubingi mūsų veiksmai nužudant po kelių savaičių galinčius užgimti. Tad šiandien atmename ir visus negimusius kūdikius.

Viešpatie, mūsų Dieve, Nekaltųjų pašlovintas ne žodžiais, bet krauju, suteik malonę gyvenimu paliudyti tai, ką išpažįstame lūpomis.

31 d. – paskutinė 2009-ųjų Viešpaties metų diena. Krikščionys yra dėkojimo – Eucharistijos žmonės. Mums reikia išmokti susiskaičiuoti Dievo dovanas ir už jas nuolat dėkoti. Tokia tebus ir paskutinė metų diena – sklidina dėkingumo.

Tavo, Dieve, gailėstingumas neišmatuojamas ir gerumo lobynas neišsemiamas. Mes dėkojame tavo meilingajai didybei už suteiktas dovanas ir nepaliaujame melsti tavo maloningumo, kad mus, prašančius, išklausęs toliau laikytum savo globoje ir parengtum amžinajam atpildui.

Dainiaus Tunkano nuotraukos

Tyla yra romumas:

kai neatsakai į įžeidimus, kai nereklamuoji savo teisių, kai palieki Dievui savo apgynimą ir garbę!

Tyla yra taurumas:

kai nepasakoji apie savo brolių ir seserų nuodėmes, kai atleidi, nesiknaisiodamas po praeitį, kai nesmerki, bet užtari širdyje.

Tyla yra kantrumas:

kai kenti nedejuodamas, kai neieškai žmogiškos užuojautos, kai kantriai lauki, kad pasėta sėkla ramiai dygtų žemėje.

Tyla yra nuolankumas:

kai nekalbi, leisdamas atsiskleisti broliams ir seserims, kai naudojiesi visomis Dievo dovanomis, kai nebijai, jog tavo veikla bus blogai suvokiama, kai neliūdi, jei tavo laimėjimų garbė priskiriama kitiems.

Tyla yra tikėjimas:

kai tyli, pripažindamas, jog veikia Dievas, kai atsisakai pasaulio triukšmo, kad liktum Dievo artumoje, kai neieškai žmonių supratimo, nes tau gana, kad tave pažįsta Dievas.

Tyla yra išmintingumas:

kai atsimeni, jog turėsime duoti apyskaitą už kiekvieną nenaudingą žodį, kai neužmiršti, jog Šėtonas laukia kiekvieno neprotingo tavo žodžio, kad galėtų tau pakenkti ir pražudyti tave.

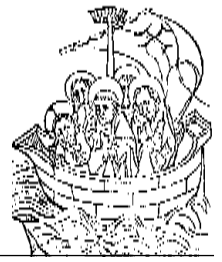
Pagaliau, tyla yra adoracija:

kai apkabini savo kryžių, neklausdamas, kodėl jis tau skirtas, bet giliai širdyje suvoki, kad tai – vienintelis teisingas kelias.

Šiuose pačiame advento vidury mini-mo Bažnyčios mokytojo kunigo šv. Kryžiaus Jono žodžiuose matau visą Evangeliją, kurią paskelbė Jis, užgimęs Betliejaus nakties tyloje ir ramybėje. Šitais Džiugiosios Naujienos žodžiais susižavėję krikščionys du tūkstantmečius kursto pasaulio ateities viltį. Ateik, Viešpatie Jėzau!

Kun. Artūras KAZLAUSKAS

Bažnyčios pulsas

Popiežius ir Visuotinė Bažnyčia

Jau spalį buvo pranešta apie rengiamą popiežiaus Benedikto XVI apaštališkąją konstituciją, nustatančią anglikonų bendruomenių jungimosi į katalikų bendriją taisykles. Lapkričio 9 d. pagaliau dienos šviesą išvydo anonsuotos apaštališkosios konstitucijos *Anglicanorum coetibus* tekstas. Per kelias laukimo savaites buvo prisikauptę įvairių abejonių ir spėliojimų. Vieniems nebuvo aišku, ar būsimas dalies anglikonų sugrįžimas į katalikybę laikytinas ekumenizmo proceso dalimi, kiti klausė, ar tai naujų apeigų Katalikų Bažnyčioje kūrimas, o daugumai pasaulietinės žiniasklaidos atstovų labiau už krikščionių vienybę rūpėjo, ar buvusieji anglikonų kunigai, tapę katalikų dvasininkais, turės laikytis celibato.

Dabar į visus klausimus atsako lapkričio 9-osios apaštališkoji konstitucija ir drauge su ja skelbiamos papildomos normos. Visų pirma pabrėžiama, kad šis dokumentas – tai popiežiaus atsakymas į kai kurių anglikonų bendruomenių prašymus sudaryti joms tokias susijungimo su Katalikų Bažnyčia sąlygas, kad tapdami katalikais anglikonai galėtų išsaugoti savo specifinius liturgijos ir dvasinumo bruožus. Šias sąlygas į katalikybę pereinanties anglikonams garantuos jiems skirti asmeniniai ordinariatai, tai yra Šventajam Sostui pavaldžios neterritorinės vyskupijos. Jos tvarkysis pagal Kanonų teisės kodeksą ir savo statutus, kurie bus sudaromi atsižvelgiant į kiekvienos tokios naujos vyskupijos realijas. Kaip visoje lotynų apeigų Bažnyčioje, taip ir šiose vyskupijose galioti bendra kunigų celibato norma. Tačiau vedusieji anglikonų kunigai, norintys tapti katalikų kunigais, galės kunigauti ir turėdami šeimas. Vedusieji vyrai galės būti šventi-

nami kunigais ir kitais ypatingais atvejais, tačiau tam reikės gauti Šventojo Sosto sutikimą. Konstitucija numato, kad naujiems ordinariatams galės vadovauti ir buvusieji anglikonų vyskupai. Vis dėlto, atsižvelgiant į katalikų ir ortodoksų tradiciją, vedusieji anglikonų vyskupai Katalikų Bažnyčioje galės būti šventinami tik kunigais. Tačiau net ir tokiais atvejais jie galės juridškai vadovauti ordinariatams ir netgi nešioti vyskupų insignijas bei vyskupų emeritų titulu dalyvauti vietinių vyskupų konferencijų veikloje.

Kol kas dar nelabai aišku, kada bus įkurtas pirmas ordinariatas. Norinčiųjų tapti tokių struktūrų nariais visame pasaulyje yra apie milijoną. Visi jie yra tradicinės anglikonybės išpažinėjai, nesutinkantys su kai kuriose anglikoniškose Bažnyčiose įteisintu Kunigystės sakramento teikimu moterims ar net moterų konsekravimu vyskupėmis, smerkiantys moralinio atsipalaidavimo įteisinimą – gėjų santuokas, kai kurių dvasininkų demonstruojamą homoseksualumą.

Lapkritį popiežius Benediktas XVI du kartus buvo išvykęs už Vatikano ribų. Lapkričio 8 d. jis keliavo į šiaurės Italijos Brešės miestą, iš kur buvo kilęs popiežius Paulius VI (1977 m. J. Ratzingerį paskyręs Miuncheno arkivyskupu ir kardinolu). O lapkričio 16 d. popiežius Romoje aplankė Jungtinių Tautų maisto ir žemės ūkio organizaciją.

Lapkričio 21 d. įvyko popiežiaus susitikimas su menininkais. Juo paminėtos dvi svarbios šiuolaikinės Bažnyčios santykių su meno pasauliu suaktyvintos – 45 metai nuo popiežiaus Pauliaus VI susi-

tikimo su menininkais, davusio pradžią posusirinkiminės Bažnyčios bendravimui su šiuolaikinio meno kūrėjais, taip pat popiežiaus Jono Pauliaus II „Laiško menininkams“ paskelbimo 10-metis. Šių suaktyvintų proga Popiežiškoji kultūros taryba kelis šimtus menininkų – dailės, architektūros, literatūros, teatro, kino, fotografijos ir muzikos kūrėjų – pakvietė į susitikimą su Benediktu XVI. Lapkričio 21 d. rytą jis vyko bene akivaizdžiausiai Bažnyčios ir meno ryšius įkūnijančioje Vatikano rūmų Siksto koplyčioje.

Tarp svarbių lapkričio įvykių taip pat paminėtinas Popiežiaus valstybės sekretoriaus kardinolo Tarcisio Bertone laiškas Kinijos kunigams šiemet visoje Bažnyčioje švenčiamų Kunigų metų proga. Jame visų pirma primenamas prieš dvejus su puse metų paskelbtas popiežiaus Benedikto XVI laiškas katalikų bendruomenei Kinijoje. Aname laiške popiežius labiausiai akcentavo du dalykus – katalikų tarpusavio susitaikinimo būtinumą ir siekimą konstruktyviai bendradarbiauti su civiline valdžia, aišku, neišsižadant katalikų tikėjimo reikalavimų. Kardinalas neslepia tam tikro nusivylimo nelabai apčiuopiamu Kinijos atsaku į popiežiaus laišką ir cituodamas kitados toje šalyje dirbusį garsųjį misionierių jėzuitą tėvą Matteo Ricci sako, jog šiandien dar neįėjusi, bet sėjos metas.

Lietuva

Pirmąją lapkričio oktavą Bažnyčia meldžiasi už mirusiuosius. Tomis dienomis įvairiose šalies vietose vyko susikau-pimo renginiai. Vėlinių išvakarėse Vilniaus universiteto Kauno humanitarinio fakulteto studentų iniciatyva surengta akcija „Sielų upė“ aštuntą kartą miesto senamiestį ir Laisvės alėją nušvietė tūkstančių žvakelių šviesa. Šaunia jaunimo iniciatyva siekiama atkreipti dėmesį į amžinuosius dalykus, stabtelėti ir pamąstyti, kiek daug žmonių skubančiame šiandienos pasaulyje miršta visiškai apleisti.

Ta proga verta prisiminti, kad šįmet Lietuvos Bažnyčia mini iškilių ganytojų – vyskupų Vlodo Michelevičiaus, Antano Deksnio, Juozo Matulaičio-Labuko, Pranciškaus Ramanausko mirčių sukaktis. Iškilūs tikėjimo vyrai lapkričio 11 d. paminėti Kauno arkikatedroje.

Lapkričio 6 d. Šiaulių apskrities P. Višinskio viešosios bibliotekos salėje pristatytas ketvirtasis Šiaulių vyskupo Eugenijaus Bartulio nuotraukų kalendorius, šįsyk pavadintas „Kryžių kalnas 2010“ ir siejamas su Evangelijos žinios tūkstantmečiu Lietuvoje. Akivaizdu, kad sielovadinė misija gali būti vykdoma ne tik žodžiu, bet ir pasitelkiant meną bei techniką.

Lapkričio 8 d. Marijampolės Šv. arkangelo Mykolo parapijos salėje visuomeninių organizacijų iniciatyva pradėtas paskaitų ciklas „Teologijos įvadas“. Juo siekiama plačiąją visuomenę supažindinti su teologija kaip mokslu, jo metodais ir sritimis. Pirmojo susitikimo prelegentas – ilgametis VDU KTF dekanas prel. prof. dr. Vytautas S. Vaičiūnas OFS. Tokios iniciatyvos priartina teologiją prie paprastų tikinčiųjų, kuriems ji neretai atrodo atitolusi nuo gyvenimo tikrovės ir nenaudinga.

Lapkričio 14 d. pirmą kartą Lietuvoje viešėjęs Vatikano Katalikiškojo auklėjimo kongregacijos sekretorius arkivyskupas Jeanas-Louisas Bruguesas susitiko su akademine bendruomene Vilniaus pedagoginiame universitete ir skaitė paskaitą „Krikščionybės ateitis sekuliari-

zuotoje Europoje“. Be kitų šiuolaikinės katalikiškos aukštosios mokyklos uždavinių, svečias iškėlė svarbiausiąją – aukšto dalykinio parengimo ir piliečio bei krikščionio pareigos sąsają. Belineka viltis, kad garbiojo dvasininko patirtis prisidės prie krizės įveikimo mūsų katalikiškose aukštosiose mokyklose.

Na, o nuolatinis Vatikano atstovas mūsų šalyje apaštališkasis nuncijus arkivyskupas Luigi Bonazzi lapkritį aktyviai lankėsi Lietuvos vyskupijose: lapkričio 9 d. jis viešėjo Telšių kunigų seminarijoje, o kitą dieną Šiauliuose, kur aukėjo Mišias už diecezijos kunigus, jaunimą ir visus tikinčiuosius. Tik šįmet savo tarnystę Lietuvoje pradėjęs nuncijus aktyviai stengiasi pažinti mūsų krašto Bažnyčią.

„Realybė, kurią matome, nėra vienintelė“, – tokiu perspėjimu vakarą, pavadintą „Modernus žmogus ir okultizmas“, sausakimšoje Kauno technologijos universiteto auditorijoje pradėjęs penkerių metų egzorcisto tarnystės patirtį turintis kun. dr. Arnoldas Valkauskas nuoširdžiai kvietė „nepadaryti klaidos, kuri nulemtų mūsų amžinybę“ – nebendradarbiauti su piktuoju, pavojingai nerizikuoti dėmesiu ezoterikai. Egzorcizmo tema svarstyta ir lapkričio 11 d. vykusioje Kauno arkivyskupijos kunigų nuolatinio ugdymo konferencijoje.

Lapkričio 17 d. laukymėje šalia Klaipėdos onkologijos ligoninės, puoselėjant sumanymą pastatyti čia Šv. Pranciškaus dvasinės paramos onkologiniams ligoniams centrą, pagal pranciškonų tradicijas prieš statybų pradžią buvo perkasta žemė. Renginyje dalyvavo Lietuvos mažesniųjų brolių provincijolas kun. Astijus Kungys OFM, miesto valdžios, medikų bendruomenės atstovai, rėmėjai. Puiku, kai gražios idėjos tampa konkrečiais veiksmais.

Lapkričio 21 d. Mažeikiuose vyko šiuolaikinės krikščioniškos muzikos festivalis „Sielos“, sutraukęs nemažą būrį

jaunimo iš visos Lietuvos. Tokie renginiai kaip šis tikrai turėtų padrąsinti jaunos krikščionis be baimės skelbti bendraamžiams Evangeliją.

Lapkričio 23-oji – Negimusio kūdikio diena (nes tądien 1955 m. Lietuvoje įteisinti abortai). Vyskupijų šeimos centrai bei parapijų bažnyčios ta liūdna proga kvietė malda bei kita pagalba palaikyti kūdikio netektį išgyvenančias arba dėl nštumo abejojančias šeimas, moteris. Tai priminimas, kad gyvybės kultūros puoselėjimas prasideda ne nuo akcijų ir protestų, o nuo maldos ir bendrystės.

Lapkričio 14–22 d. Vilniuje vykusiu Aušros Vartų Gailestingumo Motinos Globos atleidų tema šįmet buvo „Marija – Kunigų Motina“. „Visi jūs norite šventų kunigų, stiprių dvasios vadovų. Padėkite jiems gyventi šventą gyvenimą, kunigams reikia jūsų pagalbos, atjautos, padrąsinimo, jūsų maldų. Nepalikite kunigų vienu, atverkite savo namų ir širdžių duris. Tegul kiekvienas kunigas prašo: *Marija, būk šalia manęs, nepalik manęs*,“ – kalbėjo kardinolas A. J. Bačkis ir pasidžiaugė, kad Vilniaus arkivyskupijoje prasidėjo aktyvus dvasinis judėjimas už kunigus, kur seserys vie-nuolės, šeimos įsisūnijo kunigus, už juos meldžiasi ir aukojasi. Šiūmečių atleidų programos naujovė – pamaldos vyko ne tik lietuvių ir lenkų, bet ir prancūzų, vokiečių, italų, rusų, gudų, ukrainiečių kalbomis. Tai liudija, kad Gailestingumo Motinos kultas yra brangus ne tik lietuviams, bet ir kitų tautų žmonėms, gausiai lankantiems Aušros Vartus.

Jonas MALINAUSKAS.

Jonas ŽEMAITAITIS

Kaip pakeisti pasaulį?

Dr. Andrius NAVICKAS

Lygiai prieš metus Katalikų radijo „Mažosios studijos“ pokalbyje apie sunkmečio išbandymus dalyvavau sykiu su pranciškoniais kunigais Juliumi Sasnausku ir Arūnu Peškaičiu bei rašytoja Vanda Juknaite. Regis, visi buvome vienminčiai ir sutarėme, kad, jei sunkmečiu suklestės solidarumas, žmonės padės vienas kitam, tai visuomenė tik sustiprės, atsikratys beprasmių blizgučių.

Kalbėjome ir apie pesimistinį scenarijų – jei kiekvienas užsisklės savyje ir bandys gelbėtis po vieną, džiaugdamasis, jog išvengia sunkmečio padarinių, pakirtusių kitus, tai mūsų laukia niūrūs laikai.

Atrodo, kad pokalbio dalyvių viltis šie sunkmečio metai gerokai aptirpdė. Nerimo, pykčio ir nevilties šiandien kur kas daugiau, nei prieš metus. Vis dažniau išgirstame apie bankrotus, visuomenės silpniausiųjų skurdą, didėjantį valdžios ir visuomenės susvetimėjimą. Deja, širdyje nemenksta pojūtis, jog valstybėje apstu neteisybės, daug tuščiavidurių žodžių ir per mažai artimo meilės.

O juk dar ir gąsdinama, jog po Naujųjų metų gerokai brangs elektra, toliau grimsime į ekonominį liūną ir būsime priversti mažinti valstybės išpareigojimus. Kaip tokioje situacijoje nepalūžti dvasiškai, nenuleisti rankų, neprisidėti prie viską keikiančių minios ir nepasiskelbti kurio nors politiko ar politinės organizacijos atpirkimo ožiu?

Taip, ir man toli gražu ne visi politinės valdžios sprendimai atrodo logiški ir teisingi. Negaliu nesipiktinti ir tuo, kad valdžioje esantys labai dažnai pamiršta, jog yra visuomenės tarnai, o ne baudžiauninkų armiją valdantys ponai. Skaudu matyti, kaip supriešinamos socialinės grupės – esą, jei mažiau spausime mokytojus, neišvengiamai nukentės pensininkai ir t. t. Kita vertus, taip pat puikiai suprantu, kad pyktis ir nepasitenkinimas – tai akligatviai, kuriuos gydo tik artimo meilė.

Prisiminkime Jėzaus Kristaus palaiminimus vargstantiems, skurstantiems,

kenčiantiems neteisybę ir persekiojimus. Dievo karalystę augina ne finansiniai srautai, struktūrinės reformos, bet mūsų širdys, kai jos atsiveria kitam, kai išgyja nuo egocentriško mąstymo. Tai nereiškia, kad neturime siekti gaivinti ekonomikos, rūpintis *Sodros* biudžeto skylėmis. Tačiau pinigai nėra tikslas, tik priemonė. Ekonomikos augimas nėra savitiksli: tai tik galimybė įkūnyti meilės darbus. Jėzus kreipėsi ne į valdžioje esančius, bet į skurstančius, tarsi nieko keisti negalinčius, žmones. Nemanau, kad tik dėl to, jog nepasitikėjo anuometine valdžia. Jis darsyk moko, kad pirmiausia esame žmonės, o mūsų atliekami socialiniai ar politiniai vaidmenys

Silvijos Knezekytės nuotrauka

tėra antraeiliai. Nuo kiekvieno iš mūsų priklauso pasaulio likimas, nes kiekvienas esame pašauktas atlikti savo misiją. Jei, nesidairydami į kitų klaidas, nepaisydami išylančių kliūčių, liksime ištikimi užduočiai, kurią mums skyrė Dievas, pasaulis neišvengiamai keisis.

Kai kalbame apie dabartinį sunkmetį, paprastai žvalgomės į valdžią, tikėdamiesi išsigelbėjimo iš ten. Iš tiesų laiminga valstybė, kai ją valdo išmintingi ir teisingi žmonės. Tačiau neteisybės ir skurdo gydymas prasideda ne „iš viršaus“. Jis prasideda nuo žmogaus širdies. Tai ne abstrakcija, o konkretūs meilės darbai, kurių, beje, šiomet mačiau daugiau, nei bet kada anksčiau. Įdėmiau apsidairykime aplinkui ir pamatysime daugybę nedidelių žygdarbių.

Senutė, netekusi didžiosios daugumos valstybės išmokų, sugebanti it vaikas džiaugtis pirmuoju sniegu ir dėkojanti Viešpačiui, kad jis ir šiomet jai padovanojo tokį reginį. *Caritas* savanoriai, glostantys benamių galvas ir su jais besidalijantys savo kukliais pietumis. Daugiavaikė šeima, savo iškeptą duoną vežanti į vaikų namus. Visa tai keičia pasaulį labiau, nei milijardinės tarptautinių organizacijų paskolos ar Seimo nutarimai.

Pabaigoje jau šimtmečius iš lūpų į lūpas keliaujantis pasakojimas.

Gyveno žmogus ir graužėsi dėl to, kad pasaulyje daug neteisybės. Jis pabandė pakeisti pasaulį ir jam nepavyko. Tada pabandė pakeisti bent jau miestą, kuriame gyveno. Vėl nepasisekė. Nepavyko jam pakeisti net savo šeimos įpročių. Tada jis nutarė keisti pats ir pabandė iš savo gyvenimo pašalinti visą neteisybę. Jis pradėjo keisti ir... stebuklas: netrukus pasikeitė jo šeima, miestas, o paskui ir visas pasaulis.

Šeimos politika Lietuvoje – prioritetas?

Eglė TENDYTĖ

Nacionalinės šeimų ir tėvų asociacijos administratorė

Pagal neseniai spaudoje paskelbtus tyrimo, kurį Europos Sąjungos šalyse narėse atliko Šeimos politikos institutas, duomenis Lietuva yra viena iš trijų ES šalių, neskiriančių prioriteto šeimai. Tai privertė susimąstyti ir galbūt net pasipiktinti. Šiemet, atrodytų, jau vien dėl daugybės diskusijų Lietuvoje išryškėjo šeimos politikos kontūrai. Paskutiniaisiais metais pirmą kart

Nepriklausomos Lietuvos istorijoje pradėta iš tikro vykdyti šis tas panašaus į šeimos gerovės siekiančią nuoseklią valdžios politiką. Tad kaip yra iš tiesų? Prisiminkime, kokie šeimos politikai buvo jau besibaigiantys 2009-ieji.

Metai prasidėjo nuo daugybės programų įgyvendinimo, įstatymų kūrimo. Socialinės apsaugos ir darbo ministerija (SADM) pradėjo rengti *Šeimos gerovės įstatymo koncepciją* – joje pateikiami šeimą saugantys ir stiprinantys būsimąjo įstatymo principai. Parengtas Nacionalinio susitarimo šeimos politikos klausimais projektas. Jame valstybės institucijos, nevyriausybinių organizacijų, verslo ir kitos suinteresuotos grupės susitaria dėl šeimos gerovės ir materialaus saugumo užtikrinimo, paslaugų šeimai spektro plėtos, sąlygų šeimoms susilaukti vaikų ir juos auginti gerinimo, teigiamo visuomenės požiūrio į šeimą formavimo. Siekiant stiprinti šeimos vertę visuomenėje, pradėti įgyvendinti SADM finansuojami ir nevyriausybinių organizacijų vykdomi *Šeimos gerovės* projektai. Vaikų namuose globojamųjų skaičiui mažinti, o globai priartinti prie šeimos aplinkos parengtas *Šeimynų įstatymo* projektas. Daug diskusijų (jos netyla ir iki šiol) kilo svarstant motinystės (tėvystės) socialinio draudimo išmokų mažinimą. Švietimo ir mokslo ministerija (ŠMM) itin didelį dėmesį skiria ikimokykliniam vaikų ugdymui, tęsė *Ilgalaikę pilietinio ir tautinio ugdymo programą*. Sveikatos apsaugos ministerija toliau įgyvendina *Sveikatos priežiūros kokybės užtikrinimo*

2005–2010 m., Vaikų sveikatos stiprinimo 2008–2012 m., Valstybinės šeimos sveikatos 2008–2010 m. programas. Kultūros ministerijos programose numatomos šeimos stiprinimui ir kultūrinei edukacijai skirtos priemonės. Duok Dieve, kad visa tai neliktų tik popieriuje! Ir nepamirškime, jog metai prasidėjo nuo didelio skandalo – *Gender Loops* programos galimo plitimo vaikų darželiuose (žr. gegužės „Artumą“). Taip ir liko neaišku, koks bus likimas kitos metodinės medžiagos, skirtos studentams – būsimiems pedagogams?

Vasaros laikotarpiu buvo aiškiai juntama, kad dėmesys šeimai tarsi pasitraukė į antrą planą. Todėl visuomeninės organizacijos, siekdamos, kad palanki šeimai politika valstybiniu lygmeniu būtų tęsiama, o pradėti ir numatyti darbai – įgyvendinami, organizavo parašų rinkimo akciją. LR Prezidentei D. Grybauskaitei ir premjerui A. Kubiliui įteikta per tris savaites visoje Lietuvoje surinktų daugiau kaip 11 tūkst. parašų. Tuo pat metu itin daug diskusijų sukėlė *Nepilnamečių apsaugos nuo neigiamo viešosios informacijos poveikio* įstatymo pakeitimo projektas (žr. spalio „Artumą“).

Kokie „vaisiai“ rudenį ir žiemą? Labiausiai norisi pasidžiaugti LR Seimo lapkričio 5 d. nutarimu, kad Europos

Parlamento rezoliucija dėl *Nepilnamečių apsaugos...* įstatymo yra neteisėtas veiksmas, kuriuo kišamasi į valstybės narės vidaus politiką pažeidžiant jos suverenitetą. Itin svarbu, kad Ministro Pirmininko įsakymu lapkritį suburta tarpinstitucinė darbo grupė, nagrinėjanti, kaip įgyvendinama Valstybinės šeimos politikos koncepcija (VŠPK), analizuojanti, kas iš VŠPK numatytų uždavinių jau yra vykdoma, kas numatoma padaryti ir kokių sunkumų kyla. Ketinama sukurti atskirą VŠPK įgyvendinimo priežiūros mechanizmą (apie tai būtinai informuosime „Artumoje“). Paminėtinas ir jau parengtas *Apsaugos nuo smurto privačioje erdvėje* įstatymo projektas. ŠMM tikisi pradėti įgyvendinti Vaikų nuo gimimo iki privalomojo mokymo pradžios gyvenimo ir ugdymo sąlygų gerinimo modelį.

Deja, neapsieita ir be netekčių: Seime nebeliko Šeimos ir vaiko reikalų komisijos – vienos ypač svarbios tarnybos šeimos politikai; vis dar neturime žadėtios Šeimos ministerijos...

Kaip matome, iš tiesų **šeimos politika mūsų valstybėje dar tik pradeda nuosekliai formuotis**, tad ir sprendimai, žinoma, yra tobulintini. Ministerijos yra numatytos daugybę programų, puoselėjančių palankią šeimai aplinką. Svarbiausia, kad jos būtų skirtos ne tik intervencijai, bet ir prevenciniam darbui su šeima. Todėl iniciatyvos skatinti šeimos vertybes, kurti palankią viešąją nuomonę, pagelbėti šeimai, rūpintis nepilnamečių apsauga nuo neigiamo viešosios informacijos poveikio teikia vilties, kad šeimos vertybės bus puoselėjamos, o teisės ir interesai – apginti ir ateityje.

Tačiau vėl norisi priminti, kad daug kas priklauso ir nuo mūsų pačių atsakomybės, iniciatyvumo, dėmesio savo ir artimųjų šeimoms. Tad Nacionalinės šeimų ir tėvų asociacijos vardu noriu padėkoti Jums, kad domėjotės šeimos politikos aktualijomis, ir sykiu palinkėti, kad kasdienybė ne gožtų, bet įkvėptų. Tegu lieka mūsų gyvenime laiko stebuklams, džiaugsmui ir vilčiai.

Pinigais problemų neišspręsimė

Aušra BUDĖJIENĖ

Lietuvos „Caritas“ projekto „Vaiko orumo išsaugojimas Lietuvoje“ koordinatore

Įsivaizduokime situaciją... Ne, verčiau prisiminkime, kada paskutinį kartą sėdėjome prie kavinės staliuko lauke. Sakysite, žiema, kam čia prisiminti saulėtas vasaros dienas. Bet šį sykį ne apie jas.

Turbūt prie kiekvieno ką nors gurkšnojančio lauko kavinukėje bent sykį gyvenime yra priėjęs vaikas liūdnom akim, į priekį ištiestu delniuku ir dusliai ištarsęs: „Gal galit duoti litą?“ Išdrįsiu teigti, jog daugelis į tokį prašymą atsako deginančiu žvilgsniu ar net šūksniu: „O ką tavo tėvai daro?!“

Iš tikrųjų, ką daro tėvai? Ir ar tik jie turėtų ką nors daryti?

Dar prieš dešimtmetį Vytauto Didžiojo universiteto socialinio darbo magistrantės Indrės Malinauskaitės atliktas Vilniaus gatvės Kaune vaikų situacijos tyrimas vienareikšmiškai parodė, kad jų, gaunančių įvairių organizacijų pagalbą, padėtis nesikeičia.

Iš tiesų, skurdas yra viena opiausių socialinių bėdų, darančių įtaką ne tik pavienio žmogaus, bet ir šeimos ar bendruomenės gyvenimui. Taigi į klausimą „Gal galit duoti litą?“ atsakydami teigiamai, nieko nepakeisime. Patirtis parodė, kad skurdo problema neišsprendžiama teikiant vien materialią paramą arba padedant tik vaikams ar vienam iš šeimos narių. Svarbu dirbti su visa šeima.

Algirdo Kazlos nuotrauka

Vykdamas Caritas programą „Vaiko orumo išsaugojimas Lietuvoje“ nuo 1998 m. teikiama socialinė ir materialinė pagalba labiausiai pažeidžiamoms šeimoms. Siekiama, kad jos sugebėtų savarankiškai kabintis į gyvenimą ir išbristų iš nuolatinių nepriteklių. Per vienuolika metų

sukaupta įvairios darbo patirties; atlikti 4 moksliniai tyrimai; socialinio darbo studentai apie šią programą nuolat rašo baigiamuosius darbus. Pagal pavyzdinį modelį Kauno mieste, gavus PHARE ACCESS finansavimą, programa išplėta kitose Lietuvos vyskupijose.

Iš pradžių programos tikslas buvo socialiai, dvasiškai ir materialiai padėti elgetaujančioms ar ties elgetavimo riba atsidūrusioms ir vaikus auginančioms šeimoms. Nors ši pagalba buvo trumpalaikė, tačiau davė apčiuopiamų rezultatų. Dabar šis Lietuvos Caritas projektas vykdomas per vaikų dienos centrus. Matydami vaiko problemas, galime gydyti visa ko šaknis – ŠEIMĄ.

Skurstančios šeimos ne tik konsultuojamos, bet ir supažindinamos su panašaus likimo žmonėmis. Anksčiau patys projekto darbuotojai padėdavo parinkti maisto produktų, o šiandien į pagalbos procesą stengiamasi įtraukti vietos bendruomenes. Geros valios žmonės kviečiami liudyti Evangelijos dvasią darbais. Projektu siekiama atkreipti ir kitų nevyriausybinių organizacijų dėmesį į rūpinimąsi vargstančiomis šeimomis, jų žmogiškojo orumo išsaugojimą. Juk šeima yra darnios visuomenės pagrindas. Mes visi ir kiekvienas atskirai galime jautriau reaguoti į elgetaujančius vaikus, dažniau paklausti apie jų artimuosius, o ne tik impulsyviai ištiesti vieną kitą litą.

Projektu „Vaiko orumo išsaugojimas Lietuvoje“ būtent šis nelengvas uždavinys ir vykdomas. Nors nemanau, kad darbuotojų kvalifikacija ir sukaupta patirtis leidžia ne tik teikti psichologines ir socialines konsultacijas, bet ir duoti patarimų, kaip valdyti šeimos finansus, vis dėlto reikia ir savanorių, galinčių kompetentingai talkinti padedant rizikos grupei priskiriamoms šeimoms.

Ar galime ramia sąžine sakyti, kad jau padarėme viską? Tikrai ne. Didindami darbuotojų, savanorių skaičių, tobulindami programos darbo metodus ir vis DUODAMI, nuolat jaučiame nerimą dėl paramą gaunančių šeimų: ar, išmokusios ištiesti pagalbos prašančias rankas, ateityje tos pačios šeimos sugebės jomis ir dirbti?..

Ir jūs galite padėti!

Lina GERVYTĖ

Turbūt kasdien šalia – kaimynystėje, gatvėje, parduotuvėje – matome tokių vaikų, kurie retai valgo saldumynus ir neturi žaislų, kuriems trūksta mokyklinių reikmenų, o svarbiausia – kad labai nori apkabinti mamą arba tėtį, bet jų nėra šalia... Šie vaikai nuo mažens išmoksta neverkti ir nuolat kovoti, kad išgyventų. Ir subręsta jie anksti, nes ant vaikiškų jų pečių krenta visi namų rūpesčiai.

Neretai sutrinkame neišmanydami, kaip galėtume jiems pagelbėti, kuo pasidalyti. Norėčiau pristatyti vieną iš daugelio būdų padėti tiems mažutėliams, kurių yra dangaus karalystė.

Vilniaus arkivyskupijos Caritas Vaikų ir paauglių dienos centre „Vilties angelas“ darbą su įvairius sunkumus – skurdą, bedarbiystę, socialinių įgūdžių stoką, priklausomybes ir pan. – išgyvenančių šeimų vaikais pradėjome 1994 metais. Teikiame įvairiapusišką – dvasinę, socialinę, psichologinę ir materialinę – paramą vaikams ir jų šeimoms. Kartu su jais ieškome Dievo, ugdome krikščioniškąsias vertybes ir skatiname pasirinkti šiomis vertybėmis grįstus gyvenimo pasiūlymus.

Vykdydami projektą „Parama per atstumą Lietuvoje“, kviečiame šeimas ar pavienius asmenis, galinčius ir turinčius finansinių galimybių, dalytis ir paremti konkretų vaiką, skiriant jam 500 Lt metinę paramą.

Šiuo projektu siekiame ugdyti mūsų šalies šeimų pilietiškumą ir visuomeniškumą padedant pažeidžiamiausiems visuomenės nariams – socialinę atskirtį patiriantiems įvairius sunkumus išgyvenančių šeimų vaikams plėtoti savo gabumus, atkurti pasitikėjimą savimi bei kitais. Paramos prašome vaikams, augantiems nepilnose ar daugiavaikėse šeimose, kurių pajamos yra nedidelės, tėvai turi priklausomybių ir pan. Projekte dalyvauja Vilniaus, Lentvario, Švenčionių parapijų vaikai; jie savo gyvenamojoje vietoje lanko Caritas dienos centrą, kur organizuojamos dienos užimtumo grupės, praleidžiamas laisvalaikis, teikiamos socialinio dar-

buotojo konsultacijos; taip pat lankomasi šeimose, bendradarbiaujama su mokyklomis.

Rėmėjui, nusprendusiam dalyvauti projekte, pateikiame kelių vaikų aprašus, ir jis išsirenka vieną. Informuojame ir apie šeimą, bet nepažeidžiame konfidencialumo, t. y. nenurodome, kur vaikas gyvena ar mokosi. Duomenis apie rėmėją žino tik projekto koordinatorių ir jų nepraneša remiamai šeimai.

Rėmėjas įsipareigoja vieną ar du kartus per metus savo globajamam vaikui pervesti projekte nustatytus 500 Lt į Vilniaus arkivyskupijos Caritas sąskaitą. Galima pervesti ir didesnę pinigų sumą, kuri bus įvardijama kaip dovana. Rėmimas trunka iki vaiko pilnametystės arba iki tol, kol jis mokosi. Susiklosčius nepalankioms aplinkybėms, rėmėjas gali nutraukti įsipareigojimą ir nebedalyvauti projekte.

Rėmėjai su vaikais ir jų šeimomis bendrauja laiškais, tarpininkaujant projekto koordinatoriui. Kad būtų užtikrintas tikslingas paramos panaudojimas – mokykliniams reikmenims,

medikamentams, drabužiams, avalynei, papildomam ugdymui, pinigus perduodame ne vaiko šeimai, o darbuotojui ar savanoriui, individualiai bendraujančiam su vaiku.

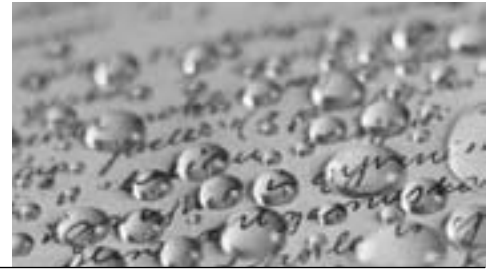
Tikime, kad dalijimasis su mažiau turinčiais yra geras būdas mums visiems gyventi džiugiau: rėmėjams – patiriant dovanojimo džiaugsmą, vaikams – jaučiant, kad kažkas jais labai konkrečiai rūpinasi.

Norinčius daugiau sužinoti apie galimybę dalyvauti šiame projekte kviečiame parašyti el. p. vilties.angelas@centras.lt, paskambinti tel. 8-5 262 15 19, mob. tel. 8-685 810 88 (Linai) arba užėiti į Vilniaus arkivyskupijos Caritas Vaikų dienos centrą „Vilties angelas“ (Odminių g. 12, Vilnius).

Adventas – atidumo ir įsiklausymo metas

Adventas reikalauja ne kaip nors ypatingai, nekasdieniškai elgtis, bet giliau pažvelgti į kasdienybę, išgirsti joje prabylantį Dievo žodį ir atpažinti jį savo gyvenime. Evangelija mums kalba, kad neužmirštume, jog reikia budėti, nes tik tada galėsime visiškai suprasti Kristaus pasakytus žodžius: „Todėl ir jūs būkite pasirengę, nes Žmogaus Sūnus ateis, kai nesitikėsite.“

Gyvenimas nėra teatro scena ir jame neįmanoma išieiti kelis kartus nusilenkti. Visa, ką darome, yra svarbiausia ir reikšmingiausia. Visos mūsų mintys, veiksmai, žodžiai yra nepakartojami. Visa, kas reikšmingiausia, net ir pasaulio pabaiga bei žmogaus mirtis, susiję su kasdienybe. Kokiais kriterijais vadovaujasi Dievas, atskirdamas ir vertindamas žmones? „Vienas bus paimtas, o kitas paliktas...“ Kodėl du žmonės, tokie panašūs vienas į kitą, dirbantys tą patį darbą, vertinami skirtingai?

Mes paprastai vertiname viską kartu, sau ir kitiems prikabiname tarsi etiketes. Šis žmogus padorus, anas – tikrai nuoširdžiai tikintis, o štai trečias – tikras nenau-dėlis. O turėtume budėti ir vertinti pirmiausia save.

Įsiklausykime į Evangelijos pagal Matą citatą. Mo-kiniai Jėzaus paklausė, koks bus jo atėjimo ir pasaulio pabaigos ženklas. Jis štai ką atsakė: „Žiūrėkite, kad jūsų kas nesuklaidintų. Daug kas ateis su mano vardu ir sakys: 'Aš Mesijas', ir daugelį suklaidins. Girdėsite apie karus ir karų gandus. Žiūrėkite, kad neišsigąstumėte, nes reikia, kad visa tai įvyktų. Bet tai dar ne galas. Tauta sukils prieš tautą ir karalystė prieš karalystę. Vietomis bus badmečių ir žemės drebėjimų. Tačiau visa tai – tik kentėjimų pradžia. Pas-kui jus atiduos kankinti ir žudyti. Jūs būsite dėl manęs visų tautų nekenčiami. Daugelis nupuls, ims vieni kitus išdavinėti ir vieni kitų nekęsti. Kadangi įsigalės neteis-ybė, daugelio meilė atšals. O kas ištvėrs iki galo, bus išgelbėtas. Ir bus paskelbta ši karalystės Evan-gelija visame pasaulyje paliudyti visoms tautoms“ (Mt 24, 4–14).

Visų žemės gyventojų tikslas turėtų būti nesąlygiškai vykdyti Dievo valią, apreikštą per jo sū-nų Jėzų Kristų, ir taip užsitar-

nauti amžinojo gyvenimo malonę, kad gautume leidimą apsigyventi dangiškajame mieste. Idant neišvengtų trage-dijos, Evangelijoje išreikštą dangiškojo Tėvo valią derėtų įsirašyti į savo sąmonę ir pasąmonę, kad jinai pasiektų kiekvieną mūsų kūno ląstelę. Turime tapti panašūs į veidrodžius – kaip nuo jų atsispindi šviesa, taip ir nuo mūsų turėtų atsokti blogis. Kadangi esame apdovanoti protu, jis turėtų tvarkyti minčių srautą ir veikti it sąži-ningas įmonės sargas. Sukaupę visas pastangas ir jėgas, važiuokime savo gyvenimo automobiliu pagal rodyklę su užrašu: „Aš esu šviesa, tiesa ir gyvenimas“.

Išaušus „egzaminų diena“, ateis Didysis egzami-nuotojas su savo padėjėjais angelais. Jo akivaizdoje bus surinkti visų tautų žmonės, ir jis juos perskirs, kaip pie-muo atskiria avis nuo ožių. Avis jis pastatys dešinėje, ožius – kairėje. Ir tars Karalius stovintiems dešinėje: „Ateikite, mano Tėvo palaimintieji, paveldėkite nuo sukūrimo jums paruoštą karalystę! Kai aš buvau išal-kęs, jūs mane pavalgydinote, buvau ištroškęs, ir mane pagirdėte, buvau keleivis, ir mane priglaudėte, buvau nuogas – mane apdengėte, ligonis – mane aplankėte, kalinys – atėjote pas mane.“

Privalome vykdyti Kristaus valią, pakeisdami savo gyvenimą į nesibaigiantį gailėstingumo darbą. Juk tai iš esmės nesunku ir mažai tesiskiria nuo to, ką jau da-rome. Tereikia kiekvieną santykį su artimuoju perkelti į antgamtinį lygmenį. Nesvarbu, koks mūsų pašauki-

mas: esame tėvai ar motinos, žem-dirbiai ar tarnautojai, Seimo nariai ar valstybių vadovai, studentai ar darbininkai, – nuolat pasitaiko pro-gų tiesiogiai ar netiesiogiai pasotinti alkstančius, pamokyti nemokančius, įkyruolius pakęsti, abejojantiems patarti, melstis už gyvuosius ir mi-rusiuosius. Suteikime naują intenci-ją visiems savo veiksams dėl arti-mojo, kad ir kas jis būtų, ir kiekviena gyvenimo diena pasitarnaus rengtis amžinajai dienai, kaupiant turtus, kurių nesugrauš jokios kandys.

Romualdas GEDEIKIS
Šilalė

Kristinos Šmulskytės nuotrauka

Kunigo Jono Bosko gyvenimas ir darbai

Vanda IBIANSKA

Jonas Melchioras Boskas (Giovanni Melchiorre Bosco) – per ilgus šimtmečius pirmas šventasis, kurio kanonizaciją lydėjo tokios didingos pasaulietinės iškilmės. Į Kapitolijų susirinko daugybė žmonių pagerbti šio ypatingo šventojo ir melsti jo užtarimo. To, kuris kėlė iš socialinio, o neretai ir moralinio dugno beturčius, vaikataujančius, nusikalstančius vaikus ir augino juos padoriais žmonėmis. Kun. Boskas kunigais, mokytojais, amatininkais ugdė tuos nelaimėlius, kurie vienaip ar kitaip jau buvo atsidūrę visuomenės paraštėse. Ir tai vykdavo linksmai, žaidžiant ir dūkstant su vaikais. Ir, žinoma, meldžiantis, meldžiantis, meldžiantis. Dievo Motinos globa kun. Bosko darbus lydėjo per turtingus to meto šiaurės Italijos aristokratus bei politikus. Tačiau visas jo paties gyvenimas buvo kupinas sekinančio, sunkaus, juodo darbo. Nemigo naktys, varginanti buitis ir nė valandėlės poilsio. Nieko sau, viskas vaikams – tokia buvo jo maksima.

Motinos meilės sušildyta vaikystė

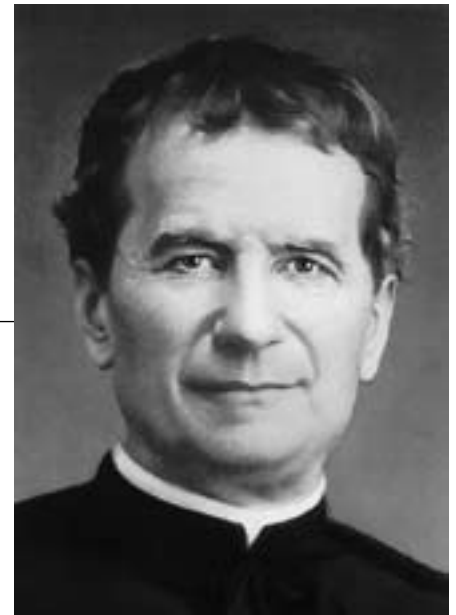
Jonas Boskas gimė Italijos šiaurėje, Pjemonte, netoli Turino, 1815 m. Jo gimtasis Beki kaimelis buvo mažas, o tėvų namai neturtingi. Vos dvejų būdamas neteko tėvo Pranciškaus. Motina Margarita liko ūkelyje viena su trimis vaikais: vyro sūnumi iš pirmos santuokos Antanu ir dviem savo mažyliais – Juozu ir Jonu. Gyventi teturint menką žemės sklypelį, be vyriškų rankų buvo alinamai sunku. Berniukams nuo mažumės teko dirbti. Tačiau kasdien juos lydėjo nuoširdi malda. Margarita, beraštė, bet labai išmintinga, dora ir gera moteris, augino vaikus dorais krikščionimis.

Audringi politiniai įvykiai, badas, epidemijos siaubė Pjemontą. Ketverių Jonukas jau turėjo dirbti lengvesnius darbelius. Jis augo gražus, tvirtas, judrus ir, kaip dabar pasakytume, sportiškas. Buvo labai mėgstamas žaidimų draugų, smalsus. Devynerių nuėjo į mokyklą. Mokslo metai tada trukdavo 5 mėnesius, kitu laiku vaikai dirbdavo ūkiuose. Teta, kunigo šeimininkė, įtaisė jį mokytis pas kleboną. Tačiau... Vyresnėlis Antanas

pyko ir priekaištavo, kam Jonukas mokosi, kai ūkyje taip reikia darbo rankų. Namuose įsiplieskė nesantaika. O Jonukas? Jis iš keliaujančių cirkininkų išmoko akrobatikos ir fokusų, dirbo, žaidė, mokėsi ir meldėsi. Vieną naktį susapnavo: pievoje mušėsi daug vaikų. Jonukas pabandė juos išskirti apkumščiuodamas. Tada išvydo Kristų, sakantį, kad visko reikia siekti švelnumu, o ne jėga. Paskui pasirodė Dievo Motina, liepusi Jonukui iš žvėriukų padaryti avinėlius.

Jonukas tai priėmė kaip viso savo gyvenimo programą. Pranašiški sapnai jį lydės visą gyvenimą. Mergelė Marija duos Jonui nurodymų, o šis juos vykdys.

Vienuolikmetis priima Pirmąją Komuniją. Mama, besimeldžianti ir mylinti, visada šalia. Sulaukusiam 12-kos Jonukui tenka palikti namus, nes Antanas nesutinka, kad šis „dykadiuoniautų“, t. y. mokytųsi. Vaikinukas apsigyvena pas ūkininką, čia trejus metus dirba ir mokosi. Tada apsisprendžia tapti kunigu. Vietos kunigas jį pradeda mokytį lotynų kalbos. 15-metis Jonukas patenka pas seną kapelioną Kalosą, ir šis imasi rimtai mokytį paauglį. Jis įgyja

pasitikėjimo, patiria saugumo jausmą, tėvišką meilę ir globą. Deja, po metų senasis kapelionas miršta.

Margarita padalija ūkį, atskirdama Antaną, o Jonukas iškeliauja į Kastelnuovą toliau mokytis. Vargonininkas išmoko jį groti spinetu ir vargonais. Negana to, iš vietinio kalvio išmoksta ir kalvystės amato, o iš siuvėjo – siūti. Beje, jis jau pramokęs ir batsiuvystės.

Po Kastelnuovo seka Kjeri, esantis vos už 10 km nuo Turino. Čia dirba ir lanko mokyklą, visus stebina nepaprasta atmintimi. Jis vėl sapnuoja pranašiškus sapnus. Užkrečiamai linksmas jaunuolis suburia „Džiaugsmo broliją“ – krikščionišką berniukų grupelę. Susidraugauja su vietos žydais, vieną atverčia į katalikybę. Ateityje jo oratorijas lankys ir judėjai bei musulmonai.

Jaunystė

Norisi į seminariją, bet kur gauti pinigų? Tam reikia mažiausiai 10 tūkst. lirų. Milžiniška suma! Jam padeda vienas jaunas kunigas, surasdamas rėmėjų. Taip 20-metis Jonas įstoja į seminariją. Įvilktuvėms sutaną, batus, skrybėlę, net

Credo. Kunigų metams

kojines jam padovanoja žmonės. Motina Margarita palydi jį išmintingais ir itin moraliais patarimais. O seminaristas vis sapnuoja kiemą su daugybe vaikų miesto pakraštyje... Jo brolis Juozas jau vedęs, tuose namuose Jonas visada laukiamas svečias.

1841-ieji. 26-erių Jonas išventinamas kunigu. Per savo antrąsias Mišias jis patiria regėjimą: mato Dievo Motiną, sakančią jam: „Būk nuolankus, tvirtas ir ištvermingas.“ O mama Margarita kunigui tapusiam sūnui ištaria: „Dabar mani mi nesirūpink, rūpinkis sielomis.“

Kun. Boskas klauso išpažinties. 1861 m. gegužės 21 d. F. Serra nuotrauka

Kun. Boskas išvyksta į Turiną trejų metų studijoms. Jau pirmosiomis dienomis vaikštinėja po miestą ir mato neapsakomą skurdą, valkataujančius, vaigiaujančius, besimušančius vaikus ir paauglius. Susidraugauja su vaikais mūrininkais, akmenskaldžiais, gatvių grindėjais, kitais statybų darbininkais. Lydėdamas kalėjimo kapelioną, sutinka daugybę paauglių nusikaltėlių. Stengiasi juos katechizuoti. Beje, tai jis daro visur ir jau seniai. Kun. Boskas tvirtai užsibrėžia neleisti tiems vaikinukams pražūti. Jis suvokia, kad tik meile, švelnumu ir tėviška globa galima išgelbėti gatvės vaikus.

Oratorija

1841 m. gruodžio 8-ąją kun. Boskas rengėsi Mišioms. Į zakristiją nedrąsiai įžengė šešiolikmetis, zakristijonas ėmė jį šurkščiai vyti lauk. Kunigas vaikinuką užstojo, pasikalbėjo su juo ir pakvietė kitą sekmadienį ateiti su draugais. Bar-

tolomėjus Garelis atėjo, ir taip atsirado pirmoji oratorija.

Kun. Boskas moko vaikinukus melsis, sako jiems suprantamus pamokslus, pavaišina bandelėmis ir žaidžia su jais. Vasarą oratorijoje jau 80 vaikų. Kunigas ieško jiems darbo, dirbančius lanko dirbtuvėse, statybų aikštelėse, ypač rūpinasi kalininiais. Visus moko giedoti ir dainuoti. „Be muzikos visa kas kaip kūnas be sielos“, – sako jis. Atsiranda talkininkų iš konfratrų, pradeda mokyti vaikus skaityti, rašyti, skaičiuoti. Kun. Boskas visad su jais švelnus, tėviškas ir yra jiems... žaidi-

mų draugas. Viskai prie jo lipite limpa ir būreliais traukia į oratoriją. Bet kur gauti pinigų pamaitinti tokią šutvę, plotą jiems žaisiti, koplyčią melsis? Gelbsti markizės di Kolbert paspirtis. Tačiau berniukų renka si vis daugiau ir daugiau! Po du šimtus per dieną

ateina išpažinties. Tiesa, čia padeda kunigas Borelis, bet darbų marios!

Nuo 1844 m. oratorija pavadinama Šv. Pranciškaus Saleziečio vardu, mat šventąjį kun. Boskas laiko savo idealu ir pavyzdžiu. Pinigų labai trūksta, ir kunigas Jonas ryžtasi duoneliauti. Nugalėti save ir ištiesti ranką nepaprastai sunku, bet dėl „savo vaikų“ jis renka aukas iš turtingųjų.

Buržuazija į tokias dideles, gerai organizuotas, vieningas grupes žvelgia kaip į pavojų, t. y. galimybę gimti revoliucinėms idėjoms. Prasideda valdžios patikrinimai, bet randamas tik gėris.

Kaip atrodo oratorija, o vėliau jau ir kelios? Kun. Boskas naktimis taiso vaikų batus, atvažiavusi gyventi pas sūnų mama Margarita lopo, ado drabužius ir verda kruopienės katilus. Stinga pinigų, laiko, miego. Vis dėlto kun. Boskas parašo ir išleidžia vadovėlį vaikams „Bažnyčios istorija mokykloms“. Netrukus pa-

sirodo ir „Šventoji istorija“, „Dešimtainė matų sistema“, „Italijos istorija“. Jis rašo apie šventųjų gyvenimus, maldaknyges, tikybos vadovėlius bei linksmus apsakymus vaikams. Krūvis nepakeliamas, ir kun. Bosko sveikata sušlubuoja. Kita jo rėmėja, markizė Barolo, duoda pinigų ir reikalauja pailsėti. Virš oratorijos kaupiasi juodi debesys. Vieni kunigą Joną laiko revoliucionieriumi, kiti eretiku, tretį bepročiu. Du dvasininkai net pabando jį nugabenti į psichiatrijos ligoninę, tik iš to nieko neišeina.

Jo oratorijos visiškai kitokios nei parapiinės. Čia viskas paremta ne tik malda, tikėjimu, bet ir linksmybėmis bei džiaugsmu. Bendravimas su vaikais neinstitucinis, asmeniškasis. Deja, jų triukšmavimas kelia miestiečių nepasitenkinimą. Tenka kraustyti į skurdžią pašiūrę užmiestyje. Bet ir čia Apvaizdos ranka saugo kun. Bosko veiklą.

1846 m. kun. Boskas sunkiai suserga. Aštuonias dienas jo gyvybė kabo ant plauko. Oratorijos vaikai duoda įvairius įžadus ir pasikeisdami meldžiasi koplyčioje. Kun. Jonas pasveiksta, o gydytojai iš nuostabos kraipo galvas.

Veikla plečiasi

Oratoriją ir jos *spiritus movens* paremia arkivyskupas. Bet šios paramos per mažai! Vis dėlto 1847 m. pašventinama dar viena oratorija pietiniame Turine.

Italijoje vėl neramu, kunigai bei vienuoliai persekiojami. Kun. Boskas yra ištikimas popiežiui ir toks liks iki savo dienų pabaigos. Tuo laiku jis pradeda rinkti vaikus, kurie tikėtų ir norėtų tapti kunigais. Paskui parengs ir išugdys per tūkstantį kunigų! Įvyksta stebuklą. Du kartus jo komuninėje pasidaugina ostijų – nuo keliolikos iki kelių šimtų, t. y. tiek, kiek žmonių laukia Komunijos. Nutinka ir kai ko daugiau: lygiai taip pintinėje pasidaugina kaštonų; prikeliamas mirštantysis; kun. Boskas pasako penitentams jų nuodėmes, kai šie nedrįsta jų išpažinti ar būna pamiršę.

1852-aisiais kun. Jonas, neturėdamas nė liros, per metus pastato ir pašventina bažnyčią. Bet jo veikla daug kam kelia nerimą, ypač protestantams, net paban-

džiusiems jį pavaišinti užnuodytu vynu. Jis griežtai atsisako, reikalaudamas, kad pirmiau jo išgertų vaišintojai. Šie su savo buteliu sprunka kuo toliau...

Neramiais laikais slankioja daug plėšikų, o kun. Boskui dažnai tenka vėlyvu metu per dykviety, tamsiomis niūriomis gatvelėmis nešti rėmėjų aukas. Kartą atsiranda milžiniškas pilkas šuo, kasdien palydintis jį iki oratorijos ir ginantis nuo užpuolikų. Niekas nežino, iš kur jis atsirado. Pavadintas Pilkiu, ištikimai ir stropiai eina pareigas: palydėjęs dingsta, ir niekas jo nebemato. Tai trunka ne vienus metus. Apie nepaprastą šunį, saugantį kunigą, pasklinda kalbos. Gal tai angelas sargas?

Kun. Boskas vienas iš pirmųjų ima sudarinėti darbo sutartis tarp savo vaikinių ir jų darbdavių taip pradėdamas naujus darbo santykius. Oratorijų vaikinukai dirba statybose, grindžia kelius, atlieka kitus ne pagal savo amžių ir jėgas darbus, be to, dažnai pagalbinus. Bet kiek jų išvis neturi darbo! Ir kun. Boskas pradeda kurti amatų mokyklą. 1853 m. įsteigia batsiuvių ir siuvėjų dirbtuves. Moko pats ir neblogai siuvanti mama Margarita. Po pusmečio atidaro knygrišyklą. Dar vėliau atsiranda stalių dirbtuvės, spaustuvė, šaltkalvių cechai. Kas mokė vaikus? Saleziečiai kunigai, vienuoliai, klierikai, koadjutoriai (padėjėjai), atsidavę šiam darbui.

1854 m. Turiną pasiekia choleros epidemija. Turtingieji sprunka iš miesto, vargšai miršta šimtais. Nėra kam nei slaugyti ligonių, nei surinkti mirusiųjų kūnų. Kun. Boskas pasako savo vaikams: „Jei visi būsite Dievo malonėje, nepadarysite mirtinos nuodėmės, nė vienas iš jūsų nesusirgs cholera.“ Ir išsiuntė savanorius pas ligonius, įdavęs kiekvienam po buteliuką acto rankoms dezinfekuoti. Tai buvo baisios dienos: aplink – mirštantieji ir lavonai. Kun. Bosko auklėtiniai atliko milžinišką, pasiaukojamą darbą ir nė vienas neužsikrėtė. Nuo to laiko turiniečiai į oratorijas ėmė žvelgti su didžiule pagarba.

Kongregacijos įsteigimas

1855 m. kovo 25-ąją kun. Boskas įkuria Saleziečių vienuolinę kongrega-

ciją. Pirmasis salezietis – Michelis Rua. Dabar jau galima imtis ir rimto mokymo, nes saleziečių gausėja, tad rudenį atidaro pirmoji gimnazija. Globojamų vaikų ir oratorijų skaičius nuolat didėja.

1856 m. užgęsta mama Margarita. Kun. Boskas labai skausmingai išgyvena jos mirtį ir prašo Dievo Motinos pagalbos. O po kelių dienų Michelis Rua atsižvelgia į oratoriją savo mamą.

1858 m. kun. Boskui suteikiama audiencija pas Pijų IX, ir jis įteikia kongregacijos nuostatus popiežiui. Šis palankus, ir 1859-aisiais kongregacija įteisinama oficialiai.

O pranašiški sapnai ir vėl pildosi. Dygsta naujos bažnyčios, plečiasi oratorijos, sėkmingai veikia mokyklos-dirbtuvės. 1863 m. jis ima steigti saleziečių kolegijas: pradinės, vidurinės ir amatų mokyklas bei prieglaudas visoje Italijoje.

1872 m. moteriškoji saleziečių atšaka – Marijos Kriščionių Pagalbos dukterys išsirenka savo vyresniąją Mariją Mazzarello. Taigi yra kam rūpintis ir mergaitėmis. Po šešerių metų salezietės jau išplitusios po visą pasaulį.

Saulėlydis

Visoje Žemėje pasklido saleziečių misijos, atokiausius kraštus pasiekia *Saleziečių žinios*. Kun. Boskas konfratrams vis kartuoja: „Kunigas ilsisi tik danguje.“ Stipriausia pirmoji misija – Patagonijoje, Argentinoje. Kun. Boskui bebaigiant gyvenimą, Lotynų Amerikoje jau darbavosi 150 saleziečių vyrų ir 50 FMA seserų: Argentinoje, Urugvajuje, Brazilijoje, Čilėje, Ekvadore.

Bet kun. Bosko laukia išmėginimai: intrigos vyresnybėje, nesutarimai su arkivyskupu. Jį sumala į miltus, bet jo kongregacija klesti. Keliaujama į Prancūziją,

Ispaniją ir visur pasėjama kun. Bosko gerumo sėkla. Jo mokinys Kaljeras, jau vyskupas, iškeliauja į Lotynų Ameriką, Michelis Rua paskiriamas kongregacijos vikaru. Pats kun. Boskas nesiils, dirba kaip anksčiau. Deja, jėgos senka. Jis juokauja, kad „dumplės neveikia“.

Su oratorijos orkestru 1870 m. rugsėjis

1888-ieji. Kun. Jonas visai nusilpęs ir paliejęs. Vaikai ramūs, netriukšmauja, nežaidžia, tik žiūri į „tėtės“ langus. Sausio 26-ąją vysk. Kaljero klausia, ar galys važiuoti į Romą. Kun. Boskas sušnabžda: „Važiuok, bet tik po to...“ Dar ištaria: „Pasakykite mano vaikams, kad lauksiu jų danguje.“ Sausio 31-ąją, antrą nakties, iškeliauja pas Viešpatį.

Beatifikuotas 1929 m., kanonizuotas 1934-aisiais. Yra mokinių, jaunimo ir katalikiškųjų leidėjų globėjas.

Ko niršta piktasis?

Jono Bosko auklėjimo sistema nebuvo teoretinė, bet grindžiama tėviška meile ir džiaugsmu. Kun. Bosko šventumo įrodymų pakankamai būta jam esant gyvam, ir tai liudijo daugybė žmonių.

Piktasis nekenčia šventųjų, ir taip būna visada. Štai 1987 m. komunistų laikraščiai *Unità*, *Corriere della Sera* pradėjo puolimo kampaniją prieš kun. Boską, jį plūsdami, vadindami ribotu, prietaringu žmogumi, taikiusiu laidotuvių pedagogiką. Negana to, jis išvadinamas jaunimą išnaudojusi bažnytinio vadybininku. Išties didis šventasis, jei šėtonas taip ilgai niršta!

Tarnauti ugdant jaunimą

Kun. Bosko saleziečiams – 150

Kun. Alessandro BARELLI SDB

Vilniaus saleziečių bendruomenės direktorius

Ne visi Lietuvoje žino apie saleziečius. Gal tai – sekta? Ar jie – katalikai? Kokia jų misija Bažnyčioje? Kaip ši kongregacija atsirado?

Gruodžio 18-ąją viso pasaulio saleziečiai ir jų bičiuliai švęs 150 metų jubiliejų nuo tos dienos, kai šv. Jonas Boskas įkūrė šią kongregaciją. Tad šia proga ir pabandysime glaustai atsakyti į galimus mūsų skaitytojų klausimus.

Kas yra saleziečiai? Iš kur jie atsirado?

Tai Dievui pasišventusių vyrų katalikų kongregacija, kurios nariai kilniaširdiškai tarnauja jaunimui, ypač apleistam ir vargstančiam. Jos nariu tampa davus vienuolinius skaitumo, neturto ir klusnumo įžadus, gyvenant bendruomenėje, ugdant ir evangelizuojant jaunimą. Šią kongregaciją 1859 m. gruodžio 18 d. įsteigė italas kunigas šv. Jonas Boskas (*Giovanni Melchior Bosco*). Saleziečiai vienuoliai – tai ir kunigai, ir broliai pasauliečiai; visi yra davę tuos pačius įžadus ir turi tas pačias teises bei pareigas. Šioje dvasinėje šeimoje visi broliai yra lygūs.

Taip pat veikia savarankiška seserų saleziečių vienuolija – Marijos Krikščionių Pagalbos dukterų institutas.

Kodėl kun. Boskas įsteigė saleziečius?

XIX a. viduryje į Turiną plūdo daug skurstančių, apleistų vaikų ir našlaičių. Jie ieškojo darbo, o jų sielai ir kūnui grėsė daugybė pavojų. Kun. Boskas ėmė kviesti juos rinktis sekmadieniais tai bažnyčioje, tai pievoje, tai aikštėje. Žaidė su jais ir mokė katekizmo. Galiausiai po milžiniškų penkerių metų pastangų Turino priemiestyje Valdoke atidarė pirmąją savo oratoriją (krikščionišką laisvalaikio centrą). Paskui ėmė steigti mokyklas, profesinius centrus, ėmėsi kitokios jaunimo gerovei skirtos veiklos. Tai darė ne vienas: jam padėjo gerai jį pažįstantys vyresni jaunuoliai, kuriems jis vėliau pasiūlė visą savo gyvenimą paskirti vargstančio jaunimo ugdymui. Su kai kuriais iš jų ir įsteigė saleziečius 1859 m. gruodžio 18 d. Netrukus įkūrė saleziečių bendruomenės užsienyje – ne tik Europoje, bet ir Pietų Amerikoje.

Kokia yra saleziečių charizma ir misija?

Saleziečių charizma ir misija remiasi dviem svarbiausiais stulpais: prevencine sistema (protas, religija, meilė) ir oratorijų veikla. Saleziečiams oratorija – tai

svetingi namai, evangelizuojanti parapija, gyvenimo keliu vedanti mokykla, linksmų bičiulių pilnas žaidimų kiemas. Prevencinė sistema, savita kun. Bosko intuicija – tai ugdymo metodas, padedantis jaunuoliui darniai augti, puoselėti optimistinę požiūrį į visuomenę, branginti savo asmeninius gebėjimus ir juos lavinti. Ši sistema pirmiausia rūpinasi ne tiek bausti už ydas ar klaidas, kiek paskatinti gerąsias jaunuolio savybes. Jausdamas ugdytojų pasitikėjimą, lydimas rūpestingos ugdytojo pagalbos ir visapusiškai bręsdamas, jaunuolis tampa vis savarankiškesne asmenybe.

Kur saleziečiai darbuojasi?

Kun. Boskas pradėjo savo veiklą su pirmaisiais vaikais mažame Turino name, o po 150 metų kunigų saleziečių galime sutikti visuose penkiuose žemynuose, 127 šalyse. Dabar pasaulyje iš viso yra 16 645 saleziečiai. Jie darbuojasi daugiau nei 2000 institucijų, ypač rūpinasi vargstančiu, apleistu jaunimu.

Kokia yra saleziečių veikla, kokiose institucijose jie dirba?

Saleziečiai užsiima labai įvairaus pobūdžio veikla, atsižvelgdami į šalies, kurioje gyvena, ir konkrečią jaunimo situaciją. Tai įvairių pakopų vidurinio lavinimo bei žemdirbystės mokyklos, kolegijos, universitetai, oratorijos, parapijos, misijos, jaunimo judėjimai, leidyklos, visuomeninės komunikacijos centrai, multimedijos produkcija, teatro ir muzikos būreliai, sporto klubai, grafikos meno mokyklos, plėtros projektai, katechezės, profesinio rengimo bei kitos institucijos, skirtos gatvės vaikams, besigydančiesiems nuo priklausomybės ligų, pašaukimų bei savanorių ugdymo centrai ir kt.

Kada saleziečiai įsikūrė Lietuvoje?

Kun. Bosko dvasiniai sūnūs Lietuvoje įsikūrė 1934 m., kai kun. Antanas Skeltys su trimis lietuviais

saleziečiais (visi keturi studijavo Italijoje) Vytėnuose, Jurbarko rajone, atidarė pirmąją saleziečių bendruomenę. Jie darbavosi gimnazijoje – keli jos mokiniai vėliau taip pat tapo saleziečiais. Prieš II pasaulinį karą saleziečiai buvo pradėję darbuotis dar trijose vietose, pavyzdžiui, Švč. Trejybės parapijoje, kur atidarė oratoriją. Šiandien čia – Kauno kunigų seminarijos bažnyčia.

Į Lietuvą įsiveržus sovietinei Raudonajai armijai, visos religinės bendruomenės buvo uždarytos, vienuoliai išsisklaidė, jiems buvo uždrausta viešai apaštalauti. Daug saleziečių pasitraukė į užsienį, kai kurie buvo ištremti į Sibirą, kiti ėmė gyventi kaip dieceziniai kunigai.

Ką veikė saleziečiai sovietmečiu?

Kadangi Lietuvoje saleziečių veikla buvo uždrausta, čia jie negalėjo tiesiogiai rūpintis jaunimu. Buvo uždrausta net paprasčiausia parapiinė katechezė. Keli dieceziniai kunigai – kun. Bosko gerbėjai įstojo į saleziečių gretas, bet tai buvo tik nedidelis raugo žiupsnelis tešloje. Tuo laiku Italijoje buvo atidaryta lietuviška progimnazija emigrantų vaikams, kitose šalyse ėmė veikti keletas lietuviškų parapijų. Tačiau dėl sovietų keliamų kliūčių bendrauti ir dėl gausėjančių išpareigojimų užsienio saleziečių bendruomenėse ryšiai su Lietuvoje likusiais broliais tapo reti. Čia stigo naujų pašaukimų ir jėgų; saleziečių, nors ir ištikimai atliekančių sielovados tarnybą, gretos Lietuvoje senėjo ir retėjo.

Atkūrus Nepriklausomybę didžiuma užsienyje gyvenusių lietuvių saleziečių, kad ir būdami garbaus amžiaus, džiugiai atsiliepė į širdies raginimą grįžti tėvynėn. Dėl lietuvių pašaukimų stygiaus kongregacijos vyresnieji nusprendė iš užsienio atsiųsti čionai darbuotis jaunų narių, kad šioje palaimintoje žemėje vis gyvybingesnė taptų salezietiška dvasia.

Kur šiandien Lietuvoje rasti saleziečius?

Nūnai Lietuvoje saleziečiai gyvena dviejose bendruomenėse, kurioms yra patikėtos parapijos. Abiejose parapijose veikia ir oratorijos. Vilniuje saleziečiai įsikūrę gausiai apgyventame Lazdynų rajone. Šioje bendruomenėje – keturi saleziečiai: lietuvis, italas, du lenkai. Vilniaus Šv. Jono Bosko parapija išsiskiria dvikalbyste. Kaune saleziečiai įsikūrę Palemone; šiai parapijai priklauso ir Neveronys. Čia gyvena ir dirba šeši saleziečiai: keturi lietuviai ir du italai. Palemone bei Kaišiadoryse yra įsikūrusios ir dvi seserų saleziečių bendruomenės.

Ką dabar veikia saleziečiai Lietuvoje?

Jų veikla Lietuvoje nėra itin plati ir įvairi. Nėra mokyklų ir profesinio rengimo centrų, tik dvi parapijos, kur

visada laukiami vaikai, jaunimas, jų šeimos. Jie gali čia susirinkti, bendrauti, būti išklausomi, sulaukti palaikymo. Bendraudami jauni žmonės tampa bendruomene, dalijasi kasdieniais džiaugsmais ir rūpesčiais. Saleziečiai dirba parapijos oratorijose bei dienos centre, taip pat atlieka įprastines parapijos kunigų pareigas.

Kas gali tapti saleziečiu? Kas yra animatoriai, bendradarbiai, simpatizuojantieji saleziečiams? Kas yra saleziečių šeima?

Štai keli reikšmingi salezietiško pašaukimo ženklai: karštas troškimas labiau sekti Kristų, pasiryžimas visą gyvenimą atiduoti Viešpačiui, nuoširdi meilė jaunimui ir troškimas tarnauti ypač vargstantiems jaunuoliams, kilniaširdiškumas ir gebėjimas aukotis, ryžtas įveikti

Vilniaus saleziečių oratorija

gyvenime kylančias kliūtis, gebėjimas gyventi bendruomenėje viskuo dalijantis su broliais, taip pat optimizmas, kūrybingumas, iniciatyvumas. Moterys gali tapti Marijos Krikščionių Pagalbos dukterimis.

Animatoriai – tai vaikinai ir merginos, paaugliai ir jaunuoliai, kurie saleziečių namuose skiria laiko, jėgų ir savo asmeninius talentus jaunesniems už save. Tai – savanoriai, besidarbuojantys be atlygio.

Be saleziečių vyrų ir saleziečių moterų kongregacijų, kun. Boskas įsteigė ir Saleziečių bendradarbių asociaciją. Ją sudaro vedę arba viengungiai pasauliečiai, viešai pasižadėję gyventi pagal saleziečių charizmą, dvasią ir pašaukimą ir besistengiantys būti gerais, pareigingais katalikais. Jie neduoda vienuolinių įžadų. Lietuvoje jų centras yra Kaune, Palemone.

Saleziečių šeima yra visų šių grupių, kurios stengiasi kasdien gyventi pagal kun. Jono Bosko siekį būti gerais krikščionimis ir garbingais piliečiais, visuma.

Šv. Brunonas – kankinys ir išdavikas?

Kun. Rimgaudas ŠIŪLYS

„...žmogus – gelmė, o širdis jo – bedugnė“, – byloja Šventraštis (žr. Ps 64, 7). Evangelijos žinios tūkstantmetei Lietuvai jubiliejiniai metai baigiasi; „Artuma“ tam skyrė š. m. 7/8 numerį, o kovą, švenčiant liturginę Šv. Brunono šventę, aptarė jo istoriją, vaizduojamą Pažaislio freskose. Tačiau verta dar kartą pažvelgti į šv. Brunoną, mūsų krašto misionierių, nes ir šis žmogus – gelmė, ir jo širdis – bedugnė.

Prieš tūkstantį metų šv. Brunonas atklydo į Lietuvą. Čia krikštijo. Čia išliejo savo kraują. Dėl jo Lietuvos vardas atsidūrė metraščiuose, ir mūsų kraštas išniro iš istorijos nebūties. O jis pats kas buvo? Kas čionai jį atvedė?

Iš pradžių jis sukosi aukščiausiuose Vokietijos imperijos sluoksniuose. Buvo tapęs artimu valdovo Otono III bičiuliu. Brunonas jam buvęs toks brangus, kad imperatorius į jį kreipdavęsis „mano siela“. Tiesa, likus septyneriems metams iki misionieriaus kankinystės Otonas III mirė. Su kitu valdovu – Henriku II Brunonas taip gerai nesutarė. Laiške jam Brunonas prasitaria: „Kai manęs nebuvo, išjuokei mane ir mano ydas tave supančių ponų akivaizdoje.“

Ne tik valdžios, bet ir vienuolystės viršūnės pažino Brunonas. Tuo laiku šv. Romualdas, būsimasis kamaldulių įkūrėjas, pradėjo vienuolystės atnaujinimo sąjūdį. Ypač jį žavėjo atsiskyrėliai, gyvenantys vienumoje. Brunonas prisidėd prie šv. Romualdo ir yra patikimas vienuolio Benedikto globai. Juk vienuolystė – sunkus kelias, tad reikia žmogaus, kuris pradžioje paglobotų. Brunonui kluvęs globėjas dabar mažai kam žinomas. O tada šv. Romualdas iš visų savo mokinių labiausiai vertino būtent Benediktą.

Čia įvyksta kai kas svarbaus. Žinome tą gražią sceną iš Evangelijos pagal Joną, kai per Paskutinę vakarienę mylimasis Jėzaus mokinyš prisiglaudžia prie Mokytojo krūtinės. Kai išdavystės

ir kančios tamsa jau gaubia apaštalų būrį, Jonas ilsisi prie Jėzaus krūtinės. Be galo gražu ir didinga. Savo ruožtu Brunonas rašo, kad dėl „meilės privilegijos“ savo globėją Benediktą buvo įpratęs vadinti broliu. Kas gi yra šioji „meilės privilegija“? Viduramžių tyrinėtojai sako, kad taip nusakomas ypatingas ryšys, jungęs apaštalą Joną su Jėzumi. Brunonas ne tik sukosi imperatoriaus dvare ir pažino iškilųjį vienuolystės atnaujintoją šv. Romualdą. Jis pareiškia, kad jo draugystė su Benediktu panaši į tąją, buvusią tarp Jono ir Jėzaus. Tikrai drąši mintis. Tačiau kas dedasi paskui? Bičiulius visada kas nors sieja. Taip yra ir šiuo atveju. Brunonas pasakoja: „Toms dienomis aš pakišau palaimintajam Benediktui, kurį dėl meilės privilegijos buvau įpratęs vadinti *savo broliu*, mintį, kad vyktų skleisti Evangelijos į slavų kraštus, tvirtindamas, jog aš pats esu pasirengęs šiam darbui.“

Iš tiesų Benediktas turėjo vadovauti Brunonui ir įvesti jį į vienuolinį gyvenimą. O išėjo atvirkščiai. Tvirtą stuburą turėjo mūsų kraštų misionierius!

Brunonas ir Benediktas susitaria, kad vyks į misijas, skleis Evangeliją ir netgi bus pasiryžę priimti kankinystę. Tokie ketinimai, o tikrovė? Benediktas su kitu vienuoliu Jonu išvyksta ir įsikuria neseniai krikštą priėmusioje Lenkijoje. Brunonas trumpam dar turi pasilikti Italijoje ir pasirūpinti popiežiaus leidimu vykdyti misijas. Broliai laukia, o Brunonas nesi-

rodo. Jis ima delsti. Po keliolikos metų Brunonas rašys: „Nebuvo verta, kad aš, šuo, prisijungčiau prie šventųjų, kad aš, kiaulė, prisartinčiau prie perlų. Tai nebuvo neteisybė, nes aš nenorėjau vykti pas juos, o jie tiek dienų ir naktų manęs laukė tokioje negandoje; nepanorau būti šventas su šventaisiais ir išrinktas su išrinktaisiais. Verčiau norėjau būti varginu ir apgailėtinu vienuoliu, paklūstančiu tikrai savo valiai, suktu veidmainiu, kupinu tuščiagarbiškumo.“ Stipriai pasakytą. Tačiau atidėję į šalį šių žodžių išraiškingumą turime išsiaiškinti jų prasmę. Pasilikęs vienas, Brunonas delsė ir lūkurio, o kai apsisprendė vykti pas brolius, buvo jau per vėlu. Ilgainiui Lenkijoje įsikūrę broliai buvo plėšikų nužudyti. Taigi – „meilės privilegija“, sugebėjimas įtikinti ir galiausiai draugo pasitikėjimo išdavimas. Toks Brunono gyvenimo kelias.

Dabar galėtume vėl grįžti prie Evangelijos. Ji sugeba paaiškinti daugybę dalykų. Jėzaus mokinyš Jonas per Paskutinę vakarienę glaudėsi prie Mokytojo krūtinės, o po kelių dienų stovėjo prie Viešpaties kryžiaus. Kitas mokinyš Petras vėlgi per tą pačią vakarienę tvirtino Jėzaus nepaliksiąs, tačiau netrukus ištarė, jog Mokytojo nepažįstas. Du mokiniai ir du keliai... Brunonas tikriausiai norėjo būti panašus į Joną, bet vis dėlto jo gyvenimo kelias panašesnis į Petro. Jis nėra ištikimasis mokinyš. Atpasakodamas vieną pokalbį su Benediktu, pats save vadina aplaidžiu sūnumi. Ką gi, tai tiesa ir reikia ją pripažinti. Tačiau Dievas yra be galo galingas – jis net iš blogio sugeba išgauti gera.

Prieš tūkstantį metų Brunonas atklydo į Lietuvą. Kas gi jį čionai atvedė? Ryžtas skleisti Evangeliją? Taip. Troškimas dėl jos net kraują išlieti? Galėtume irgi ištarti – taip. Vis dėlto ne tik šitai. Brunono biografija rodo, kad po brolių nužudymo jis nepailstamai misionieriauja. Iš pradžių mūsų šventasis tryptčiojo vietoje, bet daugiau nebegalėjo delsti. Jo įkalbėtas Benediktas išliejo kraują. Tad ir pačiam Brunonui nebėra kur trauktis.

Jis turi eiti. Eiti labai toli.

Galbūt dėl to 1009 metais pasiekia net Lietuvą.

Dėkok ir dovanok

Šventasis Raštas šeimoms

Kun. Kazimieras BRILIUS MIC

Todėl su dangaus karalyste yra panašiai kaip su karaliumi, kuris sumanė atsiskaityti su savo tarnais. Jam pradėjus apyskaitą, atvedė pas jį vieną, kuris buvo jam skolingas dešimt tūkstančių talentų. Kadangi šis neturėjo iš ko gražinti, valdovas įsakė parduoti jį kartu su žmona ir vaikais bei su visa nuosavybe, kad būtų sumokėta. Tuomet, puolęs jam po kojų, tarnas maldavo: „Turėk man kantrybės! Aš viską atiduosiu.“ Pasigailėjęs ano tarno, valdovas paleido jį ir dovanavo skolą. Vos išėjęs, tas tarnas susitiko vieną savo tarnybos draugą, kuris buvo jam skolingas šimtą denarų, ir nutvėręs smaugė jį, sakydamas: „Atiduok skolą!“ Puolęs ant kelių, draugas maldavo: „Turėk man kantrybės! Aš tau viską atiduosiu.“ Bet tas nesutiko, ėmė ir įmesdino jį į kalėjimą, iki atiduos skolą. Matydami, kas nutiko, kiti tarnai labai nuliūdo. Jie nuėjo ir papasakojo valdovui, kas buvo įvykę. Tuomet, pasiūkęs jį, valdovas tarė: „Nedorasis tarne, visą aną skolą aš tau dovanojau, nes mane maldavai. Argi nereikėjo ir tau pasigailėti savo draugo, kaip aš pasigailėjau tavęs?!“ Užsirūstinęs valdovas atidavė jį budeliams, iki atiduos visą skolą. Taip ir mano dangiškasis Tėvas padarys jums, jeigu kiekvienas iš tikros širdies neatleisite savo broliui (Mt 18, 23–35).

Visa, kas tik yra, – tai Dievo dovana. Gal ne kartą norėtusi, kad būtų kitaip, tačiau nei vienas dalykas nekilo pats iš savęs, o tik Dievo valia gavo savosios būties pradžią. Vienintelis Dievas turėjo visa, nestokojo nieko, buvo pats iš savęs, ir be jo nebuvo nieko. Jis vienintelis absoliučiai laisvai nusprendė sukurti angelus, pasaulį, daiktus, žmones ir visus kitus kūrinis.

Daliai savo kūrinių – angelams ir žmonėms – Dievas davė protą, valią, leido patiems suvokti savąjį buvimą, suprasti savosios būties prasmę kaip iš Dievo gautą pašaukimą ir vykdyti Jo valią.

Ši toli siekianti apžvalga leidžia mums labiau įsigilinti į dovanojimo esmę ne vien kaip į įprastinį kokios nors žmogiškos vertybės gavimą, bet ir kaip į su kiekvienu dovanojimu atitenkančią pareigą jaustis dėkingiems.

Labiausiai mėgstame gauti dovanas. Tai suprantama kaip nepelnytai gauti daiktai, malonūs dalykai, smagūs pojūčiai. Kaskart, kalbant apie dovaną, mums atrodo, jog dovanotojas nekelia jokių klausimų. Jis yra, turi dovaną, nori ją padovanoti ir mums perduoda, o mes

gauname ir turime. Tai įprasta ir, atrodo, būtų labai paprasta, jei ne ši aplinkybė: dovanojimas be dėkingumo mus palieka prie daikto ar dovanoto dalyko. Juk niekada nedėkojame daiktui. Dovanoti pakanka daikto – dėkingumui reikalingas asmuo. Gavę dovaną ir vos nutarę padėkoti, ieškome asmens, o radę jį aptinkame meilę ir iš dėkingumo kuriame bendruomenę – ryšį su asmeniu.

Gaunamos dovanos kelia dar ir tokių rūpestį: užuot dėkojus ir džiūgavus bendrystėje neretai ištiriamas liuciferiškasis „netarnausiu“, būsiu tik pats sau. Taip pasipriešinama bendrystei, nedėkingai atmetama meilės dovana ir paniekiamas pats dovanotojas. Tai jau vadiname nuodėme. Kuo didesnė nuodėmė, tuo labiau suardoma meilės bendrystė. Esame įpratę nuodėmę sie-

ti su nusikaltimu teisei, Aukščiausiojo Įstatymui. Dievo žodis mums aiškina, jog esame ne Įstatymu nuteisinami, o meile, kuri iš malonės atitenka kaip dovana: *Jūs gi esate išgelbėti malone per tikėjimą, ir ne iš savęs, bet tai yra Dievo dovana* (Ef 2, 8).

Niekaip nesuprastume Gerosios Naujienos esmės, jei ir toliau į Dievą žvelgtume kaip į griežtą buhalterį, skaičiuojantį mūsų teisumo darbus. Ir toliau kankintumės savo viduje, abejodami tokios apskaitos nauda mums.

Tik per dėkingumą, per puoselėjamą dėkingumo kultūrą nuo dovanoto dalyko mes pakylame iki paties Dovanotojo, kuris mus išgelbėjo bei pašaukė į šventąjį pašaukimą ne atsižvelgdamas į mūsų darbus, bet savo laisvu nutarimu bei malone, kuri dovanota mums Kristuje Jėzuje prieš amžinuosius laikus (2 Tim 1, 9).

Dabartinė visuomenė, tapdama vartotojų mase, krenta į susvetimėjimą, nes tik vartoja, bet nedėkoja. Augant dėkingumo skolai, auga ir meilės skola, o visuomenė nesugeba subręsti iki aukštesniojo lygmens – bendruomenės. Verčiau stokoti daiktų nei dėkingumo.

Kristinos Šmulkštytės nuotrauka

Gal bent vaikams geriau nepirkti, nedovanoti naujo daikto, kol už ankstesnįjį nepadėkojo, nepakėlė akių į žmogų, nepastebėjo meilės. Visi mes – Dievo vaikai, o Jis – mūsų Tėvas.

Biblijos žmogus – *homo donum*

Kun. Danielius DIKEVIČIUS

Vadiname save įvairiais vardais: *homo sapiens*, *homo religiosus*, *homo viator*, *homo ludens*, *homo sovieticus*... Sąrašą galėtume tęsti iki begalybės. Žmogus yra daugialypė būtybė. Jis slėpiny – *par excellence*! Kiek žmonių – tiek ir nuomonių! O mes pamėginkime aptarti Biblijos žmogų sąvokos „dovana“ atžvilgiu: *homo donum* – „žmogus dovana“.

Iš tikrųjų tai vienas tiksliausių, geriausiai žmogaus prigimties esmę bei pašaukimą nusakančių apibūdinimų. Jis apreiškia mūsų: 1) kūriniškumą, tai, kas mes esame, t. y. mūsų **prigimtį** ir 2) kūrybingumą – tai, kuo turėtume būti, t. y. mūsų **pašaukimą**.

Žmogaus kūriniškumas. Visa, kas esame, yra dovana. Be šito dovanojimo iš šalies – čia netgi nesvarbu, kaip jį vadiname: Dievo, tėvų, gamtos, likimo etc. – mūsų tiesiog nebūtų. Žmogus negali kilti pats iš savęs. Jis neatsirado savaime: *Dievas sukūrė žmogų pagal savo paveikslą, pagal savo paveikslą sukūrė jį; vyrą ir moterį; sukūrė juos (Pr 1, 27)*. Tą patį galėtume pasakyti ir apie savo talentus bei polinkius – jie irgi yra dovana. Tiesa, jiems išplėtoti ir išstbulinti reikia mūsų pastangų. Tačiau šis triušas būtų bergždzias be įgimtų savybių, t. y. vėlgi be *dovanojimo iš šalies*: *Gibeone VIEŠPATS pasirodė Saliamonui naktį sapne. „Prašyk, ko nori, kad tau duočiau“, – tarė VIEŠPATS (1 Kar 3, 5); Geri dalykai ir blogi, gyvybė ir mirtis, neturtas ir turtas atėina iš VIEŠPATIES. Išmintis, supratimas ir įstatymo pažinimas, meilė ir dori takai atėina iš VIEŠPATIES (Sir 11, 14–15)*.

Žmogaus kūrybingumas. Pasakymas *homo donum* ne tik atskleidžia mūsų prigimtį, bet ir nurodo mūsų pašaukimą. Kiekvienas dovanojimas turi tikslą. Žmogus gauna tam, kad duotų. *Kitų dovana* galiausiai turėtų būti perkeista į *dovaną kitiems*, o *dovanos gavėjas* – į *dovanos teikėją*. *Dovanai gavote, dovanai ir duokite!* – kviečia Jėzus Kristus (Mt 10, 8). Abraomo pašaukimas ir išsirinki-

mas iš kitų žmonių nebuvo tiktai jam ar tiktai dėl jo, bet kitiems ir dėl kitų: *Padarysiu iš tavęs didelę tautą ir tave palaiminsiu; išaukštinsiu tavo vardą, ir tu būsi palaiminimas. Laiminsiu tave laiminančius ir keiksiu tave keikiančius; visos žemės gentys ras tavyje palaiminimą (Pr 12, 2–3)*. Taigi *dovana* tampa *uždaviniu* (tai gražiai pasakoma vokiečių kalba: *Gabe* ir *Aufgabe*), kurį turėtume įgyvendinti tarnaudami kitiems, t. y. gyvendami kūrybingą gyvenimą.

Tačiau žmogaus kaip *homo donum* apibrėžimui būdingi ir neigiami aspektai. Klystume, jeigu apsiribotume tiktai idiliška „žmogaus dovanos“ samprata. Biblija žvelgia giliau! Pasirodo, dovanos gavimas gali būti problemiškas. Kam? Pačiam dovanos gavėjui ir jo artimui. Kaino ir Abelio istorija – geriausias pavyzdys. Gyveno Adomas ir Ieva. Jie turėjo du sūnus: Kainą ir Abelį. Kainas buvo žemdirbys, Abelis – aviganis. Kartą broliui aukojosi Viešpačiui aukas: Kainas – žemės derliaus atnašas, Abelis – kaimenės pirmienas. Abelio auka buvo Viešpaties priimta, o Kaino – ne (plg. *Pr 4, 1–5a*). Kodėl? Įvairiai spėliota. Kaip antai, kad Abelio auka buvusi geresnė (*kaimenės pirmienos*), Kaino prastesnė; arba Abelis aukojęs su tikėjimu, Kainas netikėdamas: *Tikėjimo įkvėptas Abelis atnašavo vertesnę auką negu Kainas... (Žyd 11, 4)* etc. Deja, pats tekstas į tai neatsako. Jame tiktai konstatuojama, jog viena auka buvo priimta, o kita – ne: **VIEŠPATS**

Kainas ir Abelis. Grabovo altoriaus detalė. Meistras Bertramas iš Mindeno. 1375–1383 m., Vokietija.

maloniai pažvelgė į Abelį ir jo atnašą, bet į Kainą ir jo atnašą nepažvelgė (Pr 4, 4b–5a). Šitas Šventraščio tylėjimas turi tikslą. Šitai norima mums pasakyti, kad Abelis šiuo atžvilgiu buvo apdovanotas išskirtine Viešpaties malone (dovana) ir kad nuo šito „neapgaltoto“ Viešpaties poelgio pirmosios šeimos ramybė sprogo kaip muilo burbulas. Viešpaties dovana nuliūdino Kainą: *Todėl Kainas buvo labai piktas ir prislėgtas (Pr 4, 5b)*. Jam netgi nepadėjo Viešpaties Dievo „psichoterapijos seansas“: **VIEŠPATS užkalbino Kainą: Dėl ko tau taip pikta? Kodėl esi taip prislėgtas? (Pr 4, 6)**; tai paankstino ir Abelio iškeliavimą anapilin: *Kainas tarė savo broliui Abeliui: „Išeikime į lauką...“ Pasiekus lauką, Kainas pakilo prieš savo brolį ir jį užmušė (Pr 4, 8)*.

Ką gi iš tikrųjų siekia pasakyti mums šis tekstas? Manau, kad bent kelis dalykus: 1) Dievas yra laisvas ir laisvai dalija savo dovanas; 2) Dievo dovana ne tiktai pamalonina, bet gali ir apkartinti žmogaus gyvenimą; 3) Dievas, pamalonindamas mūsų artimą, nėra *prieš mus*, bet *už mus* ir *mums*; 4) ypatingas mūsų artimo apdovanojimas nereiškia mūsų atstūmimo; 5) Dievo malonių įvairumo negalima vertinti kaip dieviškos meilės laipsnio.

Beribė malonė – dovanai

Tomas VILUCKAS

Nūdienos žmogui žodis „malonė“ reiškia prezidentų teikiamas malones nusikaltėliams arba galingųjų ir įtakingųjų palankumą „žemiau“ esantiems. Kad ir kaip būtų, krikščionybės neįmanoma įsivaizduoti be šio žodžio – jame glūdi pats Evangelijos užtaisas. Tačiau jei reikėtų apibūdinti, kas yra malonė krikščioniškoje perspektyvoje, matyt, ne vienas susipainiotume miglotuose išvedžiojimuose. Kalėdų metas, kai apmąstome Dievo apsigyvenimo tarp žmonių slėpinių, yra tinkama proga darsyk pasigilinti į malonės kaip dovanos sampratą.

Malonės revoliucija

Kaip žinome, Naujasis Testamentas yra parašytas graikų kalba. Joje žodis „malonė“ (χάρις, *charis*), kaip ir lotyniškas jo atitikmuo *gratia*, reiškia „žavesys“, „patrauklumas“, „malonumas“, rečiau „pasigailėjimas“. Tačiau Naujojo Testamento tekstuose šią sąvoką aptinkame kitame kontekste, ir ji reiškia ką kita – už tai turime būti dėkingi apaštalui Pauliui. Juk malonė (*charis*) ir šio žodžio vediniai Pauliaus laiškuose pasitaiko daug dažniau, nei kitose Naujojo Testamento knygos drauge sudėjus: čia malonė (*charis*) pavartota 154 kartus, iš jų net 100 – apaštalo Pauliaus raštijoje. Savo laiškus jis dažniausiai pradeda ir baigia malonės pasisveikinimu, o ir pačią skelbiamą žinią vadina „malonės Evangelija“ (Apd 20, 24). Tad ne veltui Paulius yra vadinamas malonės teologu.

Tačiau tai nėra tik skambus posakis. Juk, kaip teigia Paulius, malonė – žmogaus išgelbėjimo žinia. Apaštalas skelbia, kad nusidėjęs žmogus yra nuteisinamas vien iš Dievo malonės, tikėdamas Jėzaus Kristaus aukos ant kryžiaus galia.

Sakytume, apaštalo mintys religingam žmogui skamba ištis revoliucingai. Juk Senasis Testamentas skelbė, kad Dievas nusidėjusiam žmogui davė Įstatymą, kurio laikydamasis jis tampa teisus Dievo akyse. Įstatymo nesilaikymas užtraukia žmogui bausmę – mirtį (plg. Įst 30). Apaštalas Paulius plėtoja mintį (dėl jos krikščionybė tapo universalia ir unikalio religija): joks Įstatymo laikymasis, Įstatymo darbai negali išganyti nusidėjusio žmogaus, vien tikėjimas Kristaus atpirkimo auka atneša jam išgelbėjimą. Tai reiškia, kad išgelbėjimas yra malonė. Jos nei įsigijome, nei kaip nors pelnėme, bet paprasčiausiai gavome; juk: „Visi yra nusidėję ir stokoja Dievo garbės“ (Rom 3, 23). Nebesvarbi tampa tautybė, rasė, lytis, visuomeninė padėtis. Visiems, nes nei vienas nėra geresnis už kitą, patikima malonė ir nurodoma vienintelė sąlyga jai gauti – tikėjimas į Jėzų Kristų.

Abu žodžiai – „eucharistija“ (gr. *eucharistia*) ir „dėkoti“ (gr. *eucharisteo*) – susiję su malone (*charis*). Tai reiškia, kad Eucharistija (Mišios) yra ir malonės šventimas, o mūsų dėkojimas – vienintelis deramas atsakas į Viešpaties malonę.

Viskas yra malonė

Evangelijos pagal Joną prologe yra raktinis sakiny, nuolat girdimas Kalėdų liturgijoje: „Tas Žodis tapo kūnu ir gyveno tarp mūsų; mes regėjome jo šlovę – šlovę Tėvo viengimio Sūnaus, pilno malonės ir tiesos“ (Jn 1, 14). Ši biblinė tiesa mums tvirtina, kad Jėzus Kristus nestokojo jokios malonės, negana to – jis *pats* yra malonė.

Tad Dievo galia ir šlovė apsireiškė Jėzuje Kristuje kaip malonė, ir žmogus ją priima tikėjimu, niekuo jos nenusipelnędamas. Žmonės dažnai sako: „Esu blogas, nevykėlis, netobulas, kaip man tokiame Dievas gali ką nors duoti, išklausti, atsiliepti... Kai susitvarkysiu savo gyvenimą, tapsiu geresnis, pasitaisyčiau, nuveiksiu ką nors gera, tuomet eisiu į bažnyčią, melsiuos.“ Tačiau vertėtų suvokti, kad malonė yra teikiama silpnam, pažeidžiamam žmogui, ne kokiam nors dvasios galiūnui, ir ji duodama veltui, dykai, dovanai.

Taip mūsų dvasiniam žvilgsniui atveriamą įstabią perspektyvą, jog pirmiau už mūsų pastangas yra malonė – Dievo meilės, gerumo, palankumo kiekvienam iš mūsų apraiška. Tai turėjo galvoje apaštalas Jonas, rašydamas, kad „Dievas mus pirmas pamilo“ (1 Jn 4, 19). Pirmiau už viską yra iš Dievo meilės kylanti iniciatyva, kuria jis kreipiasi į žmogų. Dievas visada pirmas užkalbina mus, ir šis jo bylojimas yra malonė. Savo veiksmais mes *tik atsiliepiame* į malonę, į Dievo veikimą, tačiau net šis mūsų atsakas randasi dėl Viešpaties malonės. Todėl šv. Kūdikėlio Jėzaus Teresė teigia: „Viskas yra malonė“ ir tuo nuostabiai įvardija krikščioniškojo gyvenimo esmę. Apaštalas Jokūbas primena: „Kiekvienas

geras davinyš ir tobula dovana ateina iš aukštybių, nužengia nuo šviesybių Tėvo“ (*Jok 1, 17*). Taigi viską vertindami kaip malonę ir dovana, niekada nepasiglemšime, nepasisavinsime to, ką teikia dosnioji Dievo ranka, bet būsime už viską dėkingi.

Dainiaus Tunkūno nuotrauka

Dievas tapo dovana

Jei būtume sąžiningi, tuomet stebėtumės, kodėl Dievas teikia žmogui malonę, tarsi tiesia jam ranką per prarają, skiriančią juos vienas nuo kito.

Antrojoje Samuelio knygoje pasakojama, kaip karalius Dovydas kreipėsi į pranašą Nataną, siūlydamas statyti Viešpačiui buveinę. Mat Dovydas gerai žinojo, kad aplinkinėse tautose religinis kultas vykdavo pomastiškai, didžiulėse šventyklose, aptarnaujamas būrio šventikų. Pranašas Natanas entuziastingai sutiko tokį karaliaus sprendimą. Tačiau naktį pranašas išgirdo retorinį Dievo klausimą valdovui: „Argi tu man pastatysi Namus gyventi?“ Nėgana to, Viešpats pareiškia, kad jis pats pastatys Dovydui namus. Jis pažada palikuonį, kuris „pastatys Namus mano vardui, o aš padarysiu jo karališką sostą amžiną. Aš būsiu jam tėvas, o jis bus man sūnus“ (*2 Sam 7, 1–17*).

Kaip žinome, Jeruzalėje vis vien iškilo šventykla, kurią Dievas palaimino savo buvimu. Tačiau pranašo Natano regėjimas suteikė pagrindą vėlesnėms išrinktosios tautos teologų, pranašų ir dvasinių vadovų kartoms teigti, kad Dievas pranoksta šventyklos ribas. Kankinys Steponas vėliau tvirtino: „Aukščiausiasis negyvena rankų darbo būstuose“ (*Apd 7, 48*).

Šie pirmojo kankinio žodžiai išreiškia ankstyvosios krikščionybės tikėjimą, kad Natano pranašystė išsipildė Jėzaus asmenyje. *Žmogus tapo tuo šventnamiu, kuriame*

įsikūrė Dievas. Taip Dievas tapo atpažįstamas žmogui; jo nepritekliai, varganumas, žaizdos yra Viešpaties ir mūsų susitikimo vieta. Popiežius Benediktas XVI ne kartą yra išpėjęs, kaip pavojinga reliatyvizmo žvilgsniu žvelgti į Dievą žmogaus atžvilgiu, pastarąjį padarant vi-

sa ko matu. Kita vertus, privalu pastebėti, kad Kalėdų įvykis sutelkia mūsų dėmesį į žmogaus tragediją ir didybę bei atskleidžia, kokia beribė malonė mums yra suteikta Jėzuje.

Žmonijos architektūrai būdingos didingos šventyklos dievybėms ir Dievui. Dažniausiai jos simbolizuoja žmogų kaustančią baimę Viešpaties didybės akivaizdoje. Patyrinėję atidžiau įsitikintume, kad dauguma religinių tradicijų atsiranda iš baimės, o ji tampa pirmuoju postūmiu ir artintis prie Dievo. Dievo baimė, susigūžimas jo akivaizdoje yra gimtosios nuodėmės padarinys. Betliejaus slėpinys – tai perversmas žmogaus ir Dievo istorijoje. Amerikiečių krikščionis ra-

šytojas ir žurnalistas Philipas Yancey yra taip pasakęs: „Žmonės, kurie sumūrijo atskirai šventai vietai sienas Dievui šventykloje ir susigūždavo ištare ar paskelbę jo vardą, Dievas nustebino gimdamas kaip kūdikis edžiose. Kas gali būti bejėgiškesnis, labiau išgąsdintas, nei naujagimis, suvystytas taip, kad galūnės glaudžiai prispaustos prie jo kūnelio? Per Jėzų Dievas rado būdą užmegzti su žmogumi santykius be jokios baimės.“¹

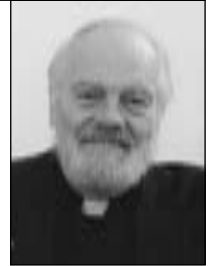
Dievas tiesiog intymiai priartėja prie žmogaus. Jis nebėra tik Visagalis, kurio rankos mostelėjimas verčia drebtį, bet artimas Asmuo, besidalijantis su žmogumi bendryste ir gyvenimu, aktyviai jame dalyvaujantis.

Įsikūnijimo trajektorija galėjo būti visiškai kitokia, kitoks galėjo būti ir žmogaus išgelbėjimo scenarijus, tačiau jis prasidėjo nuo žmogaus, nuo piemenų oloje pravirkusio kūdikio. Nuo peržengtos ribos, kurią Dievui būna užbrėžusi religingo žmogaus sąmonė ties šventyklos durimis ir sienomis. Peržengdamas šias ribas Dievas sukuria naują santykį – Jėzuje Kristuje Dievas tapo Dovaną žmogui.

¹ Philip Yancey. *Jėzus, kokio niekada nepažinojau*. Vilnius: Katalikų pasaulis, 2002

Nelengva dovanoti ir dovaną priimti

Antanas SAULAITIS SJ

Keblų dovanos klausimą atspindi Sutvirtinimo sakramento apeigų žodžiai. Vyskupas (ar jo įgaliotas kunigas) uždeda ranką ant sutvirtinamojo galvos ir patepa jo kaktą šventąja krizma tardamas: „Šiuo ženkle priimk Šventosios Dvasios dovaną.“ Senesniuose apeigyuose randame: „Priimk Šventosios Dvasios dovanos ženklą“, „Priimk Šventosios Dvasios dovaną kaip malonę.“ Vokiškai sakoma: „Būk paženklintas Dievo dovana – Šventąja Dvasia“, angliškai – „Būk užantspauduotas Šventosios Dvasios dovana.“

Nelengva santūriai pasakyti, jog Krikštu ir Sutvirtinimu suteikiama dovana yra pati Šventoji Dvasia, o ne kuri nors iš septynių Jos dovanų ar dvylikos Šventosios Dvasios dovanų vaisių! Kaip perteikti, kad priimamas ne ženklas, o pati Dvasia? Ir kaip stengiamasi pasakyti, jog Dievas Šventąją Dvasią suteikia dovanai, ne užsitarnautai, dosniai „kaip malonę“. Kaip išsąmoninti, kad Dievo dovana duodama be jokių reikalavimų, kaip pagalba iki galo, vertingai gyvenime atspindėti Šventosios Dvasios veikimą?

Prieštariningasis dovanojimo klausimas iškyla kasdieniame ir kalėdiniame mūsų gyvenime: kam privaliau dovaną paduoti ar nusiųsti? Ar gavęs turiu panašiai atsilyginti? Ar priimti dovaną reiškia dovanojusiajam įsipareigoti? Ar dovanodamas noriu įgyti gavėjo palankumą, ar dovanuju visai dovanai, laisvai, „už dyką“, iš

dėkingumo, pagarbos ar švelnios meilės? Kažin, ar pataikysiu ką naudingo ar gražaus padovanoti? Ką pats darysiu su dovanomis, jei jos ne visai man tinka?

Žinoma, tokius sudėtingus suaugusiųjų klausimus lengviausiai sprendžia gyvenimo dar nepatyrę vaikai. Jie įgimtai jaučia, kad jų gyvybė visiškai priklauso nuo kitų – taip pat ir saugumas, maistas, pastogė, globa, užsiėmimai, judėjimas iš vienos vietos į kitą... Jie priima dovaną, net iš rankos pagriebia ir tik mamos ar tėtės raginami padėkoja – maždaug taip, kaip suaugęs kartais primiršta Dievui už gyvybę, gyvenimą, atskirą malonę dėkoti, nes mus iš meilės sukūręs Dievas juk turi kiekvienu ištikimai rūpintis... Vaikai savaip dėkoja, be paliovos piešdami, kas jiems patinka ar išpūdinga, ir lapą po lapo dovanodami tėvams ir kitiems žmonėms. Štai stovykloje dvimetis atrėpliojo per Mišias, kapelionui padavė žolytę dovanų, o kunigui angelas sargas prieš pat apeigas buvo pašnibždėjęs pakelti pakelėje rastą plunksną ir įsidėti kišenėn, jei netrukus prireiktų. Kaip tik tą akimirką prireikė.

Kai krikštijamas nedidelis angeliukas, kunigas krikšto tėvų klausia, ar jie padės tėvams vaiką katalikiškai auklėti, kartais pridurdamas: „...ir bent iki pilnametystės kasmet duoti dovaną gimtadieniui, vardinėms, Kalėdoms, Velykoms, darželio ir visų mokyklos pakopų baigimo proga, lauktuvių po kelionės, paguodos dovanėlę susirgus?“ Būna nuostabu, kai krikšto tėvai nė nemirkteldami atsako „Taip“, nespėję suskaičiuoti, ką reiškia bent penkios metinės progos, padaugintos iš 18 metų dovanėlių. Taupesni tikriausiai džiaugiasi, kai tėvai kviečia ne kūdikio, o 3–5 metų vaikelio krikštyti.

Dovanoti būna nelengva. Taupai, taupai – žiūrėk, išleidi ir atiduodi. Turi brangų daiktėlį – jo atsisakai. Už daiktą dar vertingesnis laikas, jausmai, gebėjimai, pastangos paslaugiai elgtis, ištikimai veikti, be didelių vilčių ar naudos sau patarnauti. Galima įsivaizduoti, ką jaučia penki nedideli vienos šeimos vaikeliai, įpratę kasmet vargingesnių šeimų Kalėdoms atiduoti savo mėgstamiausią pliušinį gyvūną ar žaislą. Arba labai užimtas

veiklios parapijos klebonas, siūlantis kelias savo laiko valandas padėti namų ruošos darbuose metinės šventės loterijoje laimėjusiai šeimai. Arba sužadėtiniai, vestuvių svečiams rašantys ir prašantys aukoti jaunųjų palaikomai labdarai, savanoriškai tarnystei.

Nelengva dovaną priimti. Kiek vargstame, kai Vėlinių išvakarėse parapija parūpina žvakučių prie šventoriaus kryžių padėti, o prie žvakučių nėra aukų dėžutės. Daug kas nedrįsta žvakučių paimti, nors Velyknaktį per Krikšto atnaujinimą panaudotos dingsta – gal kaip tam tikras amuletas arba, duok, Dieve, prisiminimas. Panašiai per parapijos vaišes ar kavutę po Mišių – neprikalbinsi pasivaikinti, jei žmogus pats neatnešė pyragėlių ar nemato pintinėlių pinigėms aukoms.

Dovanai gauti ir dovanai priimti – dėl to tikrai širdį spaudžia.

Neįvyniota dovana...

Vaidilė ŠUMSKIENĖ

Artinasi nuostabus namų jaukumu ir ramiu širdžių džiaugsmu paženklintas švenčių metas, kai vieni kitiems ieškosime kuo puikesnių dovanų ir šluosime prekybos centrus. Dažnam būna paprasčiau išreikšti savo meilę tam tikru daiktu, geriausia – kuo brangesniu ar prabangesniu.

Tarsi dovanos kaina tiesiogiai kalbėtų apie mūsų meilės dydį... Labai žmogiška trokšti savo artimą pradžiuginti gera dovana. Tik kada jinai tikrai džiugina: ar kai būna labai norima, ar kai netikėta, ar kai itin brangi? Bet argi meilę galima pamatuoti?

Dievo žodis – žmogui

„Koks retas radinys sumani žmona, brangesnė už perlus yra jos vertė! Savo širdį jai patiki jos vyras, ir turi tikrą lobį“ (*Pat 31, 10–11*) – štai taip gerą žmoną įvertina Senojo Testamento išmintis. Lobiu vadinama žmona tampa vyrui viso gyvenimo laime ir ramybe. Tolesnėse Patarlių knygos eilutėse vardijamos idealios žmonos savybės – darbštumas, rūpinimasis namiškiais, dosnumas ir net verslumas (pardavusi savo rankų darbus sugeba aprūpinti visą šeimą). Tačiau pati svarbiausia savybė atskleidžia jos dvasios stiprybę ir grožį: „Žavumas – apgaulingas, o grožis – rūkas; moteris turi būti giriama už jos pagarbią Viešpaties baimę“ (*Pat 31, 30*). Tobulos žmonos portretui nesvarbus išorinis grožis, didžiausią vertę turi jos pagarba ir tikėjimas Dievu. Maža to – pasaulio, taigi ir žmogaus sukūrimo pasakojime pabrėžiama: „... vyras palieka savo tėvą ir motiną, glaudžiasi prie savo žmonos, ir jie tampa vienu kūnu“ (*Pr 2, 24*). Šis Kūrėjo padovanotas ryšys tampa žmogui laimingo gyvenimo šaltiniu.

Na, sakysite, čia kalbama tik apie vyrų laimę. Taip, Senasis Testamentas buvo rašomas vyrams, nes tuometė visuomenė buvo patriarchalinė. Tačiau skatindamas vyrus ieškoti darbščios ir dievobaimingos žmonos Šventasis Raštas moko ją puoselėti ir gerbti. Nors Senojo Testamento adresatas – vyrai, vis dėlto skaitydami tekstą jaučiame, jog šis Dievo žodis skiriamas *žmogui*, t. y. ir vyrui, ir moteriai. „Vyras ir žmona yra dovana vienas kitam“ – kiek daug kartų girdėtas sakiny. O ką daryti, jei vyro ar žmonos ydos niekaip neleidžia sieti jų su dovana?

Priimti kitą ir save

Žvelgdama į šalia esantį artimąjį, visuomet iš jo tikiuosi meilės, šilumos ir atjautos. Tai prigimtinis kiekvieno žmogaus troški-

mas, ir tuo metu visai nesvarbu, gal tam kitam labiau reikia atjautos nei man pačiai. Mylėdama laukiau tokio paties atsakymo. O jei tas artimas savo sieloje išgyvena pačią tamsiausią naktį ir iš nevilties net nemėgina išnirti? Krikščionys tiki, jog kiekviename žmoguje verta pamatyti kenčiantį Kristų. Bet ar pajėgiame pirmiausia tą kitą priimti? Ar žmona pajėgi priimti savo girtuoklį vyrą? Ar tokia moteris gali priimti save, tą, kuri be galo kenčia dėl vyro daromų neteisybių? Ar vyras gali priimti savo žmoną, kuri nuolat jam neištikima? Ar aš pati galiu save priimti ir tada, kai elgiuosi teisiai, ir tada, kai klystu?

Kiek kartų esu pasidžiaugusi, kad apskritai gyvenu? Turbūt nė sykio. Esu dovana, nes Dievas manęs norėjo ir leido man ateiti į šį pasaulį. Kas gali būti svarbesnis ir tikresnis už mano Kūrėjo norą ir užmojį, kad aš būčiau! Juk „Dievas sukūrė žmogų pagal savo paveikslą, pagal savo paveikslą sukūrė jį; vyrą ir moterį; sukūrė juos. <...> Dievas apžvelgė visa, ką buvo padaręs, ir iš tikrųjų matė, kad buvo labai gera“ (Pr 1, 27. 31). Jis džiaugiasi kiekvienu vyru ir moterimi, taigi ir manimi. Ar galiu priimti šią nuostabią naujieną? Ar galiu patikėti ir įvertinti savo gerąsias savybes, kurios tampa dovana mano artimiesiems?

Save priimti – didelis iššūkis. „...kas išeina iš burnos, eina iš širdies, ir tai suteršia žmogų. Iš širdies išeina pikti sumanymai, žmogžudystės, svetimavimai, paleistuvystės, vagystės, melagingi liudijimai, šmeižtai. Šitie dalykai suteršia žmogų...“ (Mt 15, 18–20). Visi žinome arba nujaučiame, jog mumyse gyvena ne tik gražios ir geros savybės, bet esama ir nelabai garbingų. Dar prieš siekdamas tobulybės žmogus turėtų atsigręžti į save, pažvelgti į save be kaukės. Priimti save – tai priimti savo pradinį, Dievo dovanotą veidą ir pažinti, kas jį daro neįdomų, netyrą. Todėl priimti save reiškia atsigręžti į save tokį, koks esi, ir sakyti „taip“ savo gyvenimo istorijai, savo būdui, susitaikyti su viskuo, kas manyje jau egzistuoja. Tik suprasdamas ir priimdamas save su visomis ydomis ir dorybėmis pajėgiu į kitą žvelgti su atjauta ir supratimu. Tik pažinęs visą save galiu tapti kitam dovana.

Dovana – tik graži

Ir vis dėlto esu graži dovana, nes Dievo dovana negali būti negraži. Galbūt pati ją galėčiau subjauroti, bet Dievas – niekada. Jis saugo ir brangina mane, nes esu Jo kūrinys. Mano buvimas šią dovaną padailina arba padaro neįdomią. Kai esu dėl kitų ir kitiems, tam-

pu tikra dovana, nes tuomet labiausiai atliepiu į mane sudėtą Dievo troškimą ir galiu spindėti kitiems tikru žiburiu, šiluma, prieglauda ir stiprybe. Mano nuoširdi ir dėl kitų pasirengusi būti širdis – tai dovana, kurios nereikia vynioti į prabangų popierių. Ji skirta ne slėpti ar nustebinti: ja reikia gėrėtis.

Esu dovana ir tiems, kurie labai stiprūs ir pasitikintys savimi, ir tiems, šalia kurių ypač sunku būti, ir tiems, iš kurių semiuosi savo būties stiprybės ir vilties... Visiems esu dovana... Šią dovaną verta pastebėti.

Jolantos Klietkutės nuotrauka

Žmona gulėjo mirties patale. Kartu su vyru prieš keturiasdešimt metų statytame namelyje buvo šalta ir drėgna nuo ankstyvo pavasario vėsos (dėl pinigų stygiaus jie kūrėdavę tik krosnį virtuvėje). Per 67 santuokos metus jie išgyveno daug džiaugsmo ir skausmo, bet dabar abu pajuto, jog atėjo metas laikinai išsiskirti. Dėl senatvės vyras buvo kone kurčias, žmona – visiškai apakusi ir vos pajėgė kalbėti. Jiedviem beliko tik paimti ir paglostyti vienas kitam ranką. Šaltame ir apskurusiame kambaryje stėjo pagarbi šventa tylą. Šis rankų spūstelėjimas buvo jų pokalbis, jų pabuvimas kartu paskutinę žemiškosios kelionės akimirką, tai buvo... apsikeitimas dovanomis.

Dovana – tai žinia

Zita VASILIAUSKAITĖ, psichologė

Jei surengtume viešą diskusiją apie dovanas, jų vietą mūsų gyvenime, patys nustebtume – kiek įvairiausių nuomonių, požiūrių, beje, labai prieštaringų, būtų išsakyta. Vieni sakytų, kad dovana – tikras džiaugsmas, ypač jei dovanojama mums. Kiti kraipytų galvas ir prieštarautų, jog dovana – didžiulis rūpestis, kai reikia ją išrinkti kitam. Tačiau beveik visi pritartų, kad dovana turi atitikti progą ir žmogaus, kuriam dovanojama, amžių ir lytį, taip pat dovantojo finansines galimybes. Aptarkime išsamiau dovanos nešamą žinią.

Amžius

Dovana pirmiausia turi išreikšti pagarbą asmens amžiui. Vaikams tinka dovanoti jų raidai ir ugdymui pasitarnaujančius žaislus. Tai dėlionės, kaladėlės, konstruktoriai, paprastai parenkami pagal vaiko amžių ir savo finansines galimybes. Jaunesniems ir vidutinio amžiaus žmonėms tinka jų statusą ar lytį pabrėžiančios dovanos. Šiuo atveju net uošvėms ar anytoms tinka dovanos, paryskinančios jų moteriškumą, aišku, jei joms „iki 60“, pvz., originalūs papuošalai, aksesuarai ir pan. Vėlesniaje amžiuje, kai „per 60“, visai tinka išreikšti rūpinimąsi jomis dovanojant prietaisus, palengvinančius buitines darbus (pvz., virtuvės techniką ir pan.).

Lytis

Tikriausiai nesuklystume, moteriai parinkdami dovaną, pabrėžiančią moteriškumą, o vyrui – vyriškumą. Sąmoningai ar ne, kiekviena moteris nori būti moteriška, vyras – vyriškas. Ir tam gali pasitarnauti visa dovanų pramonė. Beje, tai, kad vyras dovanoja dovanas moteriai, atrodo savaime suprantama. O moteris, dovanojanti vyrui? Suklustame. Taigi svarbu atkreipti dėmesį į kai kuriuos mitus, t. y. išankstines klaidingas nuostatas apie vyrus ir dovanas.

1. *Tikram vyrui dovanos nereikalingos.* Netiesa. Net jei gavęs dovaną suglumsta, jis bus dėkingas, jei moteris to nepastebės.

2. *Vyrai abejingi tam, ką gauna dovanų.* Netiesa. Jie, kaip ir moterys, domisi dovanos turiniu, galinčiu juos ir pradžiuginti, ir nuliūdinti. Pvz., vyras pačiame jėgų žydėjime, apdovanotas šlepetėmis, gal ir nelabai apsidžiaugtų, bet dovana, pabrėžianti jo vyriškumą (pvz., kokybiški aksesuarai), tikrai nudžiugintų.

3. *Vyrus gali pradžiuginti tik jų socialinį statusą pabrėžiančios dovanos.* Netiesa. Vyras moka įvertinti dovanas, atitinkančias jų individualybę, pomėgius ir laisvalaikį.

Finansai

Dažniausiai per pigi dovana rodo nepagarbą žmogui. Čia neturiu galvoje savos kūrybos dovanų (mezginių, siuvinių, drožinių ir t. t.). Su meile padaryti daiktai ar kūriniai yra neįkainojami. Per didelė dovanos kaina dažnai rodo norą įtikti, „papirkti“ ar „įpareigoti“ jos gavėją. Todėl atsargiai – netinkama dovanos kaina dažniausiai rodo nenuoširdų santykį su žmogumi.

Kažkas daugiau...

Atrodytų, kad gauti dovanų yra džiugu, kaip džiugu ir dovanoti. Deja, ne visada. Žodis „dovana“ glaudžiai siejasi su mūsų emociniu pasauliu, iškelia prisiminimus – džiugius arba gaudžius, o neretai ir juokingus. Taigi dovana reiškia ir kai ką daugiau – ji tam tikra žinia. Žmonijos istorijoje dovanos vaidino svarbų vaidmenį valstybių santykiuose. Kartais net karas ar taika priklausydavo nuo to, kaip tinkamai būdavo parenkama kitos šalies valdovui skirta dovana. Šalia Romos imperatorių, Europos valstybių monarchų visada buvo asmenys, sugebantys iššifruoti „dovanos kalbą“. Būtent jie padėdavo suprasti, kuri dovana išreikštų nuolankumą ir atsidavimą, kuri – lygiavertį santykį, o kuri būtų nepagarbos ar grėsmės ženklas.

Ir šiandien dovana pirmiausia atspindi dovanojančio ir apdovanotojo tarpusavio santykį. Ne visada žmonės apie tai susimąsto, todėl dovanos kartais nuvilia ar įskaudina. Juk pasitaiko, kad dovana pirmiausia praneša apie pasikeitusius santykius. Kartais psichologinio konsultavimo kabinete paklausiusi klientų nuomonės, kada prasidėjęs jų santykių irimas, gaunu tikslų atsakymą: „Kai jis mane pamiršo pasveikinti gimtadienio proga“ arba: „Kai ji suaktyvių proga man padovanojo kojines“. Būtent tuomet žmogus gavo žinią, kad jau nėra svarbus mylimojo gyvenime, kad jo požiūris į jį yra smarkiai pasikeitęs. Dažnai jaunuoliai prisipažįsta, kad draugystės šaltuką pajuto gavę dovanų. Štai Kalėdų proga įsimylėjęliai tradiciškai sveiki-

na vienas kitą ir keičiasi dovanomis. Vienas jų suka galvą, ieško ko nors nepaprasto ir stengiasi įteikti tokią dovaną, kuri tikrai pradžiugintų mylimąjį(-ji). Tuo tarpu pats gauna dovaną, nupirktą prekybos centre per išpardavimą kaip pirmą po ranka pasitaikiusį daiktą. Ne dovana sugadino santykius: ji buvo pirmoji žinia apie antros pusės atšalimą... Taigi pati dovana dažniausiai išreiškia abejingumą (retai – panieką), pagarbą arba meilę.

Sąlygiškai, pagal dovanotojo sumanymą, galėtume išskirti dovanų grupes.

Dovanos iš pareigos. Kiekvienas esame gavęs standartinių dovanų (albumų, neįdomių knygų, nepatogių rašiklių komplektų, neskoningų žvakidžių, vazų ir t. t.), kurias abejingai krauname į stalčius. Tai dovanos „paukščiukui“, iš pareigos – reikėjo – pasveikino ir tiek. Tokios dažniausiai įteikiamos bendradarbiui, tolimesniam giminaičiui arba artimiesiems, kai santykiai su jais yra pašliję ar atšalę. Dovanos iš pareigos dažniausiai išreiškia abejingumą.

Silvijos Knezekytės nuotrauka

Dovanos iš pagarbos. Įvairūs santykiai gyvenime mus sieja su kitais. Vieni yra tik pažįstami, antrus gerbiame, trečius – mylime. Kartais atsiranda proga (pvz., jubiliejus) pagarbą išreikšti dovana. Tuomet ją renkant pasitarnauja žmogaus pažinimas. Štai dovanas anytai ar uošvei dovanodami iš pareigos galime drauge išreikšti pagarbą ir ją nuoširdžiai pradžiuginti.

Dovanos iš meilės. Jomis išsakome savo meilę kitam. Todėl svarbu orientuotis ne į tai, kas man suteiktų džiaugsmo, bet į tai, kas suteiktų džiaugsmo mylimam žmogui. Dažniausia klaida, dėl kurios nepasiseka išrinkti dovanos – remtis tik savo skoniu. Idant to išvengtume, pravartu pamąstyti apie dovanas ir žmogaus tipus.

Žmogaus temperamentas ir dovana

Šiuolaikinėje psichologijoje yra nemažai asmenybės tipologijų, kurios buvo išskirtos remiantis įvairiais kriterijais. Štai jau antikos filosofas Hipokratas (460–377 m. pr. Kr.) iškėlė mintį, kad pagal žmogaus elgesį konkrečioje

situacijoje jį galima priskirti vienam iš keturių aprašytų temperamento tipų – choleriko, sangviniko, flegmatiko ir melancholiko. Tai seniausia pasaulyje žinoma žmonių tipologija, kuria pasinaudosime ir mes. Kaip pradžiuginti choleriką, sangviniką, flegmatiką ir melancholiką?

Cholerikas smarkus, greitai užsiplieskiantis ir greitai atvėstantis, pirmiau padaro, o tik vėliau pagalvoja. Jis sunkiai pakelia monotonią darbą ir gyvenimą. Dovanas vertina tik ryškias, originalias ir krentančias į akis kitiems. Puiku, jei dovana bus didelių matmenų arba sudaryta iš daug dalių – rinkinys pirčiai ar detektyvinių romanų serija. Dovaną įteikti jam reikėtų minios akivaizdoje, triukšmingai, pompastiškai. O jei dar ir su humoru – choleriko pasitenkinimui nebus ribų.

Sangvinikas aktyvus ir harmoningas, lengvai bendraujantis su kitais, ištvermingas, todėl sugeba pasiekti savo tikslus. Be to, moka vertinti meno kūrinius ir grožį. Todėl įvertins tokias dovanas, kurios padės jam patenkinti du

svarbiausius jo poreikius – grožėtis menu (pvz., dovana – bilietai į spektaklio premjerą ar garsaus atlikėjo koncertą, meniškas paveikslas ar kitas meno dirbinys ir pan.) ir bendrauti (pvz., dovana – retas maisto produktas ar egzotinis gėrimas). Sangvinikui įteikti dovana nėra sunku, nes pats dovanojimas – tai bendravimas, kurį jis labai vertina.

Flegmatikas ramus, patikimas, viską daro, „kaip reikia“, konservatyvus, todėl permainas ir naujoves vertina skeptiškai. Įteikti flegmatikui yra paprasta. Dovana jam turi atitikti tris reikalavimus: būti tvirta ir ilgalaikė; funkcionali ir praktiška; panaši į tai, ką flegmatikas turėjo arba tu-

ri. Dovanodami būtinai šias ypatybes pabrėžkite: flegmatiką tikrai pradžiuginsite pagerbdami jo skonį.

Melancholikas labai jautrus, nelaimingas, jaučiasi aplinkinių nesuprastas, neveiklus, linkęs į vidinius apmąstymus. Iš aplinkinių jis nieko gero nesitiki, yra užkietėjęs pesimistas. Tad kad ir ką dovanosite, jis liūdės, nes taip daro nuolat. Vienintelė išeitis – padovanoti tai, kas bent kiek palengvintų jo kančias – poezijos rinkinį ar jo mėgstamo muzikinio stiliaus plokštelę. Svarbiausia – įteikdami dovaną nepamirškite pasakyti: „Tu visada gali manimi pasikliauti.“ Tai nuoširdžiai pradžiugins melancholiką.

Taip, dovanos paieška ir įteikimas – kūrybinis veiksmas, reikalaujantis iš mūsų ne tik energijos, bet ir susivokimo konkrečioje situacijoje. Ketindami rinkti dovaną pirma paklauskime savęs – kokią žinią norėčiau ja perteikti? Kokius jausmus siekčiau išreikšti? O – kam, kokiam žmogui? Kuo geriau apgalvosime dovaną, tuo labiau bus tikėtina, kad ji tikrai pradžiugins tą, kuriam bus skirta, o kartu – ir mus.

Imkite, ir jums bus duota?

Kun. Žydrūnas VABUOLAS
Vilniaus Šv. Juozapo kunigų seminarijos rektorius

Iš pirmo žvilgsnio straipsnis apie verslą „Artumos“ numeryje dovanos tema atrodytų „ne vietoj“. Ką bendro turi verslas ir dovana? Tiesa, egzistuoja verslo dovanos – visokios malonios ir drauge gana brangios smulkmenos (kartais visai ne smulkmenos). Išgraviravus firmos ar įmonės pavadinimą jos dovanojamos verslo partneriams ar svarbesniems klientams. Tačiau iš esmės verslas mums neatrodo dovanojantis. Tai yra pelno siekianti, pinigų uždirbanti sistema. Verslininką pirmiausia įsivaizduojame kaip siekiantį naudą sau, o ne svarstantį, ką čia padovanojus ar gero padarius kitiems. Dažnai savo sąmonėje esame susikūrę verslininko kaip iki šykštumo taupaus žmogaus įvaizdį. Žmogaus, skaičiuojančio kiekvieną litą ir nė cento iš rankų be reikalo neišleidžiančio. Ne visiems šis įvaizdis atrodo neigiamas. Tiesa, vieni tokius savanaudžius pakeisnoja, o kiti sako: „Užtat jis ir turi, kad taupo ir su niekuo nesidalija! Ir kitiems dera to pasimokyti.“

Asmeninė nauda ir bendrasis gėris

Verslą siėti su asmeninės naudos siekiu tikrai nėra tik mūsų išradimas ar nuojauta. Pasak garsiojo ekonominės teorijos pradininko škoto Adamo Smitho, 1776 m. parašiusio klasikiniu laikomą veikalą „Tautų turto prigimties ir priežasčių tyrinėjimas“, ūkinė veikla grindžiama būtent naudos siekimu; asmeninis interesas esąs verslo variklis. A. Smitho mintis vėliau plėtojo kiti ekonomikos teoretikai bei ištisos jų mokyklos (*apie tai „Artuma“ rašė 2008 m. gruodžio numeryje – žr. kun. dr. Kęstučio Kėvalo straipsnį „Dievas ir... laisvoji rinka“*). Apie dovanojimą ar geradarystę šios teorijos nekalba – versle to tarsi ir negalėtų būti. Siūlydamas prekę ar paslaugą, verslininkas vadovaujasi ne altruistiniais tikslais ar noru padėti kitiems: jam pačiam tai naudinga. Kokia nors geradarystė šiuo atveju nebūtina: A. Smitho nuomone, kiekvienas, siekdamas asmeninės naudos, prisideda ir prie bendrojo gėrio kūrimo – šis gėris tarsi netyčia pats atsiranda laisvosios rinkos sąlygomis, kai kiekvienas rūpinasi savimi. Čia tarsi galiotų pakoreguota evangelinė taisyklė: „Imkite, ir jums bus duota!“

Neneigiant didžiulio A. Smitho nuopelno ekonomikos mokslui, reikia pripažinti, kad šioji „savanaudiškumo pusiausvyra“ neatnešė tokių vaisių, kokių jis tikėjosi. Nors asmeninis interesas nėra blogai, nors jis iš tiesų nemenkai skatina verslą ir ekonomikos pažangą, vis dėlto jo vieno, regis, nepakanka. Priešingai, pernelyg išsikerojęs ir sureikšmintas, tą pačią ekonominę veiklą, kurią skatina, jis gali ir sužlugdyti. Antai vertindamas dabartinio sunkmečio priežastis, popiežius Benediktas XVI tvirtina, kad viena iš svarbiausių yra būtent

žmogaus godumas – kitaip sakant, beatodairišku tapęs asmeninis interesas.

Ko trūksta verslui, kad jis galėtų prisidėti prie tikrojo bendrojo gėrio kūrimo? Bažnyčios socialinis mokymas teigia, jog bendrasis gėris kuriamas tada, kai visuomenė vadovaujasi nuostata, vadinama solidarumu. Jis gali turėti daug reikšmių, tačiau jo esmė lieka ta pati: solidarūs žmogus neapsiriboja vien rūpinimusi savimi. Būti solidarais – tai rūpintis ne tik savo, bet ir kitų reikalais, dalytis su kitu tuo, ko jam reikia. Solidarumas gali reikšti tiek asmeniškai ir tiesiogiai, tiek instituciškai ir organizuotai. Štai valstybės socialinės apsaugos sistema yra institucinė, organizuota ir tam tikru atžvilgiu priverstinė solidarumo forma: vieni moka mokesčius, kiti iš tų mokesčių yra remiami – senatvėje, ligoje arba kitomis aplinkybėmis, kai negali patys savimi pasirūpinti. Tačiau mokesčių mokėjimu solidarumas tikrai neišsismia: jis turi reikšti ir kitais žmogaus gyvenimo lygmenimis – visuomeniniu bei asmeniniu.

Verslas, pelnas ir dalijimasis

Tad jei verslas ir ekonomika tikrai nori prisidėti prie bendrojo gėrio, kaip mąstė A. Smithas, jie irgi turi tapti solidarūs, t. y. išmokti dalytis, dovanoti.

Ar tai reiškia, kad verslas turi nebesirūpinti pelnu ir užsiimti tik labdara? Anaipat. Verslo prigimtis ir yra siekti pelno – jo nesiekdamas jis prarastų savo tapatybę (popiežius Jonas Paulius II enciklikoje *Centesimus annus* priminė, kad Bažnyčia pripažįsta teigiamą pelno vaidmenį). Verslas visuomenei labai naudingas – kuria gėrybes, uždirba pinigų. Juk ir tam, kad pajėgtų ką

nors paremti ar teikti labdarą, pirmiausia jis turi sukurti tai, ką šiems tikslams galėtų panaudoti. Norint ką nors duoti kitiems, pirmiausia reikia pačiam turėti. O turėti galima tik uždirbant arba sukuriant, pagaminant. Tad visai teisinga, jog verslas siekia pelno.

Tačiau atrodo, kad siekiantis *vien tik* pelno verslas taip pat praranda savo tikrąją tapatybę, kaip ir jo visai nesiekdamas. Verslas, ekonomika nėra vien tik mechanizmas, kuris kartą pastūmėtas rieda savaime. Ir verslumas, ir ūkininkavimas yra žmogaus veikla. Būtent žmogus, pasitelkdamas savo kūrybiškumą, verčiasi: ką nors gamina ar teikia paslaugas. Todėl ūkininkavimui ir verslininkystei būdinga tai, kas būdinga bet kuriai asmens veiklai. O žmogui būdingas polinkis dovanoti; jis nėra visiškai savanaudis, viską tik sau imantis. Nors priežodžiai tvirtina, kad visų pirštai į save lenkti ir joks grėblis nuo savęs negrėbia, vis dėlto žmogus niekada negrindžia savo gyvenimo ir buvimo vien savanaudiškumu, ne viską skaičiuoja bei vertina tik pagal tai, ar apsimoka. Žmogus linkęs ir dalytis, dovanoti, padėti kitiems. Tokia yra jo savastis, giliausia jo esmė.

Dovanojimo dvasia ir atsakingas davimas

Benediktas XVI savo naujojoje enciklikoje *Caritas in veritate* („Meilė tiesoje“) tvirtina, kad normalų ekonominį gyvenimą ženkliną ne tik savanaudiškumas ir pelno siekimas, bet ir dovanos logika. Žmogus ir versle lieka žmogumi, taigi ir šioje srityje jis turi būti pasirengęs ką nors padaryti neatlygintinai, dovanai, nesiekdamas pelno. Pasakytume dar ir taip: jeigu žmogus ir versle nori likti žmogumi, jis turi būti pasiruošęs vadovautis ne vien naudos, bet ir dovanos principu. Enciklikoje popiežius pasiūlygia, kad pastaraisiais metais radosi verslo grupių, kurios neatmeta pelno, tačiau neiškelia jo kaip svarbiausio savo tikslo ir laiko jį priemone humaniškiems bei socialiniams tikslams siekti. Tiesa, Benediktas XVI pripažįsta,

kad „neatlyginamumo rinkos nėra, ir neatlyginamumo paženklintų nuostatų negalima prisakyti įstatymais. Tačiau <...> rinkai <...> reikia žmonių, pasirengusių vienas kitam save dovanoti“ (*Caritas in veritate*, 39).

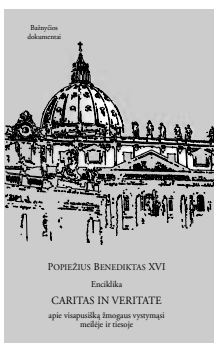
Taip pat pabrėžtina, kad dovanojimas, į kurį popiežius kviečia verslą, yra būtinas visuomenei, dėl kurios ir iš kurios verslas gyvuoja. Ne visi visuomenės nariai yra vienodai pajėgūs dalyvauti konkurencinėje kovoje, ne visi sugeba veikti pagal rinkos taisykles. Tačiau nereikia skubėti tokiems lipdyti veltėdžių etikečių ir nurašyti jų kaip niekam tikusių. Kai kurie iš jų tik laikinai negali dalyvauti rinkos varžytuvėse, kiti „gamina“ nekonkurencingas, bet visuomenei gyvuoti būtinas vertybes. Taigi kai kurie žmonės negali dalyvauti versle, tačiau dėl to jie kitiems netampa mažiau naudingi. Šiai visuomenės daliai būtina, kad verslas dalytųsi su ja savo sukurtais ūkinėmis gėrybėmis ir taip ją palaikytų. Tačiau to paties reikia ir verslui, nes taip jis palaiko visuomenės, kurios dėka ir pats egzistuoja, pusiausvyrą. Besirūpindamas visuomene, verslas užsitikrina ir savo gyvavimą.

Ir verslui galioja nepakoreguota evangelinė taisyklė: „Duokite, ir jums bus duota!“

Dovanojimas neturi virsti neatsakingu davimu. Kai kuriose šalyse pernelyg išsikerojusiai socialinės pagalbos sistemai neretai priekaištaujama, jog nuolatinis davimas skatina žmonių veltėdiškumą ir neatsakingumą. Šis priekaištas gana pagrįstas. Dovanojimo dvasia, į kurią kviečia Benediktas XVI, skiriasi nuo neatsakingo davimo. Ji, anot popiežiaus, paremta meile ir tiesa, arba *meile tiesoje*, kaip nurodo ir pats enciklikos pavadinimas. Tokia meilė sugeba pranokti savanaudiškumo logiką, kad atsivertų dovanojimui. Kita vertus, ji pajėgi atpažinti, ką ir kaip žmogui dovanoti, kad jis ne tik nebūtų pažemintas, bet kad ir duotoji dovana iš jo neatimtų noro pačiam savaip prisidėti prie visuomenės gerovės.

Jolantos Klietkutės nuotrauka

POPIEŽIUS BENEDIKTAS XVI

Enciklika apie visapusišką žmogaus vystymąsi meilėje ir tiesoje CARITAS IN VERITATE

Trečioji Benedikto XVI enciklika parašyta dabartinių ekonominių permainų pasaulyje metu. Popiežius pabrėžia, kad žmogaus ir visuomenės vystymasis, taip pat ir ekonominis, esmingai priklauso nuo atvirumo transcendencijai. Enciklikoje pasirodo anksčiau socialiniame Bažnyčios mokyje nenagrinėtos temos: *neatlyginamumo principo* ir *dovanos logikos* paženklintos ekonomikos būtinybė, *abipusiu pasitikėjimu paremtos rinkos* svarba, mokesčių subsidiarumo skatinimas, pagaliau pasaulinio teisinio autoriteto būtinumas pasaulio ekonomikai, taikai ir aplinkosaugai. Tik *tiesiai ištikima meilė* gali suvienyti socialinės ir ekonominės krizės ištiktą pasaulį.

Katalikų interneto tarnyba, Papilio g. 5, 44275 Kaunas, tel. (37) 32 01 21, el. p. info@kit.lt

Kaip padovanoti *Ferrari*,

arba Ką vaikai byloja apie dovanas

Mantas, 4 metai

– Mantukai, ar dažnai gauni kokių nors dovanų?

– Ne, dabar man dovanų niekas neduoda. Tik per gimtadienį krikšto mama traktorių padovanojo. Bet aš norėjau didesnio. Tokio, kuris pats važiuoja. Tas, kurį padovanojo, mažas ir jau vienas ratas sulūžo.

– O už dovaną krikšto mamai ar padėkojai?

– Pasakiau ačiū, bet ji žadėjo kitą kartą didesnę traktorių padovanoti.

– Ar tau smagu gauti dovanas?

– Taip, man patinka dovanos, bet patinka tokios tikros ir didelės, kai traktoriaus lempos užsidega ir durys atsidaro.

– Mantai, o Kalėdų Senelis pas tavę ar užsuka? Gal jis žino, kokių dovanų tu nori?

– Labai seniai jau Kalėdų Senelis buvo atėjęs. Mama sakė, kad dabar, kai bus Kalėdos, tai jis vėl ateis. Bet dar nėra sniego, o Kalėdų Senelis vaikščioti nemoka, jis atvažiuoja rogėmis. Tai kai prisnigs, jei būsiu geras, gal ir atvažiuos, ir dovanų gal atneš.

– Sakyk, ar tu pats kitiems ką nors esi padovanojęs? Ar tau patinka padovanoti dovanas?

– Padovanojau mamai piešinį. Ji sakė, kad gražus, bet jį ten kažkur virtuvėje padėjo. Kai būna mamos gimimo diena, tėtis nuperka gėlių, tai aš tas gėles jai padovanoju. Man patinka padovanoti gėlių mamai.

Radvilė, 6 metai

– Esu gavusi vieną labai brangią dovaną. Per gimtadienį mama padovanojo man kompiuterį. Ta dovana tikrai labai brangi, nes pinigėlius už kompiuterį mama dar iki šiol moka. Už tą dovaną aš padėkojau ir mamai, ir tėčiui. Tikiuosi, kad per kitą gimtadienį gausiu dar geresnių dovanų. Labai norėčiau ausinuko, kad galėčiau klausytis muzikos. Mano draugė Urtė turi tokį, tai man kartais leidžia pasiklausyti visokių dainų.

– Gal dėl to ausinuko galima kreiptis į Kalėdų Senelį?

– Nežinau. Laišką Kalėdų Seneliui parašiau. Bet dabar reikia laukti Kalėdų. Jei jam pavyks rasti tokį ausinuką, tai gal ir padovanos. Bet nežinau... Juk daug vaikų Kalėdų Senelio dovanų prašo, tai jis kai kurių dovanų gali ir nespėti nupirkti.

– O pati ar dažnai ką nors dovanoji kitiems?

– Dovanoju. Tik tos dovanos mažytės. Kai einu į svečius, būtinai jiems nešu kokią nors dovaną. Juk negražu ateiti į svečius ir nieko neatnešti. Kartą močiutei dovanų pati padariau papuošalų skrynelę. Ją papuošiau karoliukais ir raudona širdele. Kai padova-

nojau, močiutė net apsiverkė. Jai labai patiko mano dovana. Dabar ta skrynelė yra močiutės miegamajame. Ten sudėtos visos jos brangenybės. Kai ji kur nors eina ir puošiasi, visada atsimena mane. Man tai malonu.

– Kaip manai, ar būtina už dovanas padėkoti?

– Už dovanas reikia visada padėkoti. Jei nespėji, reikia paskui žinutę parašyti. Jei būni mandagus ir padėkoji, vėliau gali gauti dar didesnių dovanų. Gal net kokį rudą gauruotą meškiną gali gauti, tokį, kuris riaumuoja, bet yra nepiktas ir labai gražus.

Simonas, 11 metų

– Esu gavęs vieną įsimintiną dovaną. Per gimtadienį teta padovanojo skrydį oro balionu. Su draugais skridome ir matėme labai gražų Vilnių. Matėsi visas senamiestis, visų bažnyčių stogai. Buvo labai smagu, tik po skrydžio galva truputėlį svaigo, bet nieko, greitai praėjo. Tetai už tai padėkojau, pavaišinau arbata, pyragu, bet ji sakė, kad nieko jai nereikia, tik kai baigsiu mokyklą, būtinai turėsiu kur nors mokytis. Teta norėtų, kad aš būčiau gydytoju. Dabar reikia stengtis, kad jos nenuvilčiau.

– O pats ar dažnai ką nors kitiems padovanoji?

– Man patinka pačiam daryti dovanas. Kartą tėtis sakė, kad labai norėtų automobilio *Ferrari*. Tad aš nupiešiau tokią mašiną, mama tą piešinį įdėjo į labai gražius rėmelius ir per Tėčio dieną aš jį padovanojau savo tėveliui. Tėtis labai džiaugėsi. Mano piešinį parodė visiems draugams. Dabar jis kaba kambaryje ant sienos.

– Artėja Kalėdos. Juk per jas išsipildo visos vaikų svajonės...

– Nežinau, aš nelabai tikiu tuo Kalėdų Seneliu. Apie dovanas kalbėjau su mama. Pasakiau jai, kokio žaidimo no-

Algirdo Kazlos nuotrauka

rėčiau, bet dabar sunkmetis, tai nežinau, ar gausiu dovanų tą žaidimą. Gal mama man megztinį numegs ir padovanos per Kalėdas, na gal dar saldinių, šokoladų pridės. Mama sako, kad didesnėms dovanoms reikia laukti geresnių laikų.

Austėja, 5 metai

– Norėčiau gauti dovanų stebuklingą lazdelę. Tokią, kuri išpildo visus tavo norus. Tada padaryčiau taip, kad visi vaikai turėtų mamą ir tėtį, o vaikų namuose nebūtų nė vieno vaikučio.

– *O kodėl tu to norėtum?*

– Pernai, kai su mama buvome pas tuos vaikus nuėjusios, viena mergaitė labai norėjo, kad ją į namus pasiimtume. Bet mama sakė, kad dar reikia palaukti, reikia pagalvoti. Man tos mergaitės labai gaila. Ji dar mažytė, bet labai prašė, kad ją pas save į namus pasiimtume.

– *O kai einate pas tuos vaikus, dovanų jiems ar nunešate?*

– Visada jiems nešame dovanų: saldinių, sausainių ir visokių skanėstų. Jau du kartus buvome. Vaikai mūsų labai laukia ir dovanos jiems patinka. Kai jiems ką nors padovanoji, vaikai visada padėkoja ir labai draugauja su manimi.

– *O tu pati ar dažnai dovanų gauni?*

– Man dovanų visada atveža močiutė. Visą ją man dovanoja: ir Barbę padovanojo, ir suknelę, ir apyrankę, ir dar tokių labai gražų žiedelių man padovanojo. Už tas dovanas reikia stengtis būti labai gerai, klausyti mamos ir nesispykti su vaikais, nes kitaip gali pamatyti Kalėdų Senelį ir per Kalėdas pas blogus vaikus nebeateiti.

– *O ko prašytum Kalėdų Senelio?*

– Taigi tos stebuklingos lazdelės, kuri visas mergaites paverčia princesėmis ir visiems vaikams mamos ir tėčius su-randa. Aš norėčiau būti tokia gera gera princesė. Tada visiems vaikams padovanočiau daug dovanų, o mamai padovanočiau nors minutėlę ramybės. Ji jos visada labai prašo.

*Vaikus kalbino
Aldona ATKOČIŪNAITĖ*

Priėmimo dovana

Ramūnas AUŠROTAS

„Štai aš Viešpaties tarnaitė,
tebūna man, kaip tu pasakei“ (Lk 1, 38a)

„Mano siela šlovina Viešpatį,
mano dvasia džiaugiasi Dievu, savo Gelbėtoju“

(Lk 1, 47)

Marijos ištartas „taip“ man yra vienas gražiausių dalykų pasaulyje. Ir ne tik tuo, kad ji sutiko būti „Dievo nešėja“ pasauliui (gr. *Theotokos*), taip atpirkdamą Ievos „ne“, bet ir tobulu mokėjimu priimti gyvybės dovaną. Prisimenu savo patirtį: džiaugsmą būsimuoju dukros gimimu vis dėlto lydėjo mažytis nerimo ir baimės šešėlis. Žinią apie sūnaus atėjimą į pasaulį (jis buvo nepalauktas) priėmiau labiau su nuolankumu, nei su džiaugsmu.

Nesu tikras, ar galiu remdamasis savo patirtimi ir išmintimi daryti kokias nors išvadas. Vis dėlto manau, kad netgi krikščioniui tenka mokytis priimti naują gyvybę ir kad kiekvienam iš mūsų daugiau ar mažiau būdingas „kontraceptinis mąstymas“. Būsiu nepopuliarus, o kai ką galbūt ir papiktinsiu sakydamas, kad netgi natūralus šeimos planavimas gali būti (o dažnai ir yra) „kontraceptinio mąstymo“ apraiška, t. y. priemonė ne atidėti nėštumą, o neturėti daugiau vaikų. Ir kas galėtų paneigti, kad ši priemonė neatsirado kaip kompromisas (ir palengvinimas) krikščionims, atsidūrusiems gresiančios aborto ir kontraceptinės piliulės pergalės akivaizdoje?

Esu įsitikinęs, kad šis mąstymas yra ne socialinių sąlygų nulemtas, ne istoriškai susiklostęs, bet kylantis iš prigimtinio pažeistumo ir skatinantis kreipti žvilgsnį į save nepaliekant erdvės kitam. Krikščionys klysta, jei yra įsitikinę, kad anksčiau žmonės gerbė gyvybę, o dabar ne. Istorija to nepatvirtina. Kitaip žydams nebūtų reikėję įstatymo, draudžiančio vyrui išlieti sėklą ant žemės. Vaisingumas anksčiau buvo labiau priimamas, nes turėjo svarbesnę socialinę paskirtį (leisdavo išspręsti giminės pratęsimo, įpėdinystės ir turto paveldėjimo klausimus), be to, jo paprasčiausiai nemokėta kontroliuoti (tai nereiškia, kad nebandyta). Senasis Testamentas aiškiai byloja apie instrumentinį, o ne personalistinį požiūrį į vaisingumą; kitaip tariant, vaikų norėta ne dėl jų pačių, o dėl to, ką jų turėjimas duoda. Mąstymo revoliucija įvyksta Mergelės Marijos asmenyje: ji pasako „taip“ asmeniui, nepaisydama akivaizdžios nenaudos (net pavojaus) sau.

Kažkas panašaus įvyksta naujausiame brolių belgų Jean-Pierre'o ir Luco Dardenne'ų filme „Lornos tylėjimas“ (*Le silence de Lorna*, 2008). Jame pasakojama apie albanų emigrantę Lorną, gyvenančią fiktyvioje santuokoje su narkomanu tam, kad galėtų gauti Belgijos pilietybę. Už visa tai moka ją globojantis nusikaltėlis, kuris planuoja pasinaudoti jos įgyta pilietybe ir

Kadrai iš filmo „Lornos tylėjimas“

apvesdinti ją su rusu, norinčiu patekti į ES. Tačiau Lorna netikėtai tampa nėščia, o rusas nesutinka vesti moters su vaiku. Jai liepiama pasidaryti abortą. Tokią socialinę preambulę turintis filmas galėjo tapti vienu iš daugelio dabar autoriniame kine madingų socialinių dramų. Tačiau broliai Dardenne'ai mus veda giliau – į egzistencinę dramą ir, užuot pasilikę šiuolaikinio kinematografo taip mėgstamame dvilypume, padaro kai ką be galo radikalaus. Jie parodo herojės apsisprendimą ir fiksuoja jos norą bei pastangas išsaugoti kūdikį. Režisierių prieiga neabejotinai didaktinė, bet jie to ir neslepia – kaip ir kituose filmuose, taip ir šiame jiems visų pirma rūpi ugdyti žiūrovo sąžinę ir skleisti mintį, kad bet kurio mis socialinėmis aplinkybėmis žmogus yra pajėgus rinktis gėrį. Dėl to šiek tiek nukenčia kinematografinė filmo įtaiga, nes Lornos personažas išgyvena staigų ir iš tikrųjų nelabai galimą virtimą motinystės ikona. Tikrovėje tokia absoliuti galia priimti gyvybę yra galima tik kaip dovana iš aukščiau, ir jos turėtume melsti per Tą, kuri buvo ja apdovanota.

Moralios technologijos

Technologijų ir moralinių dilemų pertekusiame šiandienos amžiuje gyvybės pradėjimo ir išsaugojimo klausimas yra tapęs itin aktualus. Ypač jis jaudina krikščionis. Kaip teigiama Pauliaus VI enciklikoje „*Humanae vitae*“, jiems „nepaprastai svarbi gyvybės perteikimo pareiga, kuria sutuoktiniai laisvai ir sąmoningai dalyvauja Kūrėjo Dievo darbe“.

Vaisingumas ištis didelė dovana žmogui, tačiau ja reikia naudotis išmintingai ir atsakingai. Paulius VI minėtoje enciklikoje taip pat sako: „Santuoka anaip tol nėra nei atsitiktinumų, nei aklo gamtos jėgų veikimo padarinys. Ji yra išmintingai ir apvaizdingai Dievo Kūrėjo įsteigta tam, kad žmonėse būtų realizuotas jo meilės planas. Todėl vyras ir žmona, vienas kitam atsiduodami <...> pasiekia tokį asmeninį bendrumą, jog vienas kitą papildo, ir, gimdydami bei auklėdami naujus žmones, tampa Dievo darbo dalyviais.“ Taigi santuoka, lytinis aktas ir gyvybės užmezgimas – sąmoningi, išmintingi sutuoktinių veiksmai, kuriais siekiama įgyvendinti Dievo planą.

Neretai daugeliui kyla klausimas: „Ar ne protingiau vaikų kiekį šeimoje planuoti dirbtinėmis priemonėmis? Juk neprotinga ir neat-sakinga gimdyti tiek, kiek išeis!“ Popiežiaus enciklikoje tvirtinama: „Neleistinas yra bet koks veiksmas, kuriuo, ar rengiantis santuokiniam aktui, ar jį atliekant, ar jį atlikus ir numatant natūralias jo pasekmes, būtų siekiama sukludyti pastoti, toks sukludymas, ar jis būtų tikslas, ar priemonė šiam tikslui pasiekti, vis tiek yra neleistinas. <...> Jeigu sekantis gimdymas yra atidėtinas dėl pateisinamų priežasčių, būtent dėl fizinių ar dvasinių sąlygų arba dėl išorinių aplinkybių, tai, kaip moko Bažnyčia, sutuoktiniams yra leistina atsižvelgti į gimdymo funkcijų ciklą ir vedybiniais santykiams naudoti nevaisingą metą.“ Taigi Bažnyčia aiškiai ragina sutuoktinius atsakingai žvelgti į lytinius santykius ir naudoti natūralų šeimos planavimo būdą ir priemones.

Paprastas, sveikas ir dorovingas būdas – savo kūno pažinimas. Moteris, sekdamą bazinę savo kūno temperatūrą ir pokyčius, gali nustatyti vaisingumo laikotarpius. Visaverčiais sutuoktinių lytiniais santykiais nevaisingu metu nauja gyvybė nepradedama, tačiau ir nenusižengiama dorovei. Šiam savęs pažinimo būdai tereikia trupučio laiko, termometro ir užrašų. Siekiant tikslumo, patogumo ir ypač nūdien aktualaus laiko taupymo, morālės mokslinės technologijos pasaulyje ateina į pagalbą ir šioje srityje. Viena iš jų – vaisingumo rodiklis „Bioself“. Šis prietaisas leidžia nustatyti vaisingą ir nevaisingą menstruacijų ciklo laikotarpius remiantis bazinės kūno temperatūros matavimo metodu ir kalendoriniu skaičiavimu. Jis veikia paprastai, greitai ir tiksliai analizuodamas temperatūrą ir ciklo ilgumą. Jeigu moteris nori pastoti, prietaisas automatiškai paskaičiuos ovuliacijos laiką ir nurodys tinkamiausią laiką pastoti. Prireikus galima atsispausdinti savo ciklo grafiką ir jį aptarti su gydytoju. Šis šeimos planavimo metodas visiškai natūralus, leidžiantis sutuoktiniams nepažeisti Kūrėjo plano. „Bioself“ yra itin tikslus šveicariškas gaminyš, kurį jau galima įsigyti ir Lietuvoje (žr. www.inceptum.lt).

Žygimantas ŽALNERAUSKAS

Don Kamilio mažasis pasaulis

Dovanos iš Amerikos

Giovannino GUARESCHI

Sąjungos komisaras (vienas iš tų paniurusių ir nekalbių tipų, kurie, rodos, tam ir būna gimę, kad visur sukinėtusi su raudona skarele ant kaklo ir automatu rankoje) buvo vos bepradedantis judinti Peponį ir kitus draugus, susirinkusius Liaudies namuose, kai atskubėjo uždusęs Liesius.

– Jau atvežė amerikietiškus daiktus! – sušuko. – Jau išlipdyti skelbimai, kad vargšai galį kreiptis į kleboną paketų. Ten visko esą: sausų makaronų, pieno miltelių, marmelado, cukraus ir sviesto. Skelbimas visiems padarė didelį įspūdį.

Komisarui paklausus, kas ten iš tikrųjų paraidžiui skelbiama, Liesius atsakė:

– „Tėviška popiežiaus širdis...“ ir t. t., „Vargšai gali kreiptis į kleboną Don Kamilį“ ir t. t.

– Ar tik vargšai?

– Apskritai visi.

Peponis sugniaužė kumščius.

– Aš jau žinojau, kad tas prakeiktas kunigas ruošia man smūgį! Tie bailiai skurdą išnaudoja! Reikia griebtis kokių nors priemonių!

– Tuo pasirūpink tu, drauge! – įsakė komisaras. – Sušauk visus padalinių atstovus!

Vadai galvotrūkčiais atlėkė, ir Peponis supažindino juos su reakcininkų spendžiamomis pinklėmis.

– Težino visi draugai, jog, paėmę dovanų bent vieną adatą, skaudžiai atsakys! Tu, Liesiau, stovėdamas prie klebonijos, viską atidžiai sek ir iš ten nepajudėk! Visus ten apsilankančius ir paketus išsinešančius pasižymėk knygelėje!

– Puiku, drauge, – labai rimtai nusiteikęs, patvirtino komisaras. – Tokiais atvejais privalome turėti aiškų ryžtą.

* * *

Ištisą dieną eilė žmonių stovėjo prie klebonijos, o Don Kamilis iš džiaugsmo trynė rankas, nes atvežtųjų daiktų buvo daug, visi geri, ir parapijiečiai patenkinti.

– Paskiau man pasakysite, ar raudonųjų dovanos geresnės už šias! – juokavo Don Kamilis.

Buvo vargšų ir tarp raudonųjų, bet iš jų niekas neatėjo. O jei kuris nors būtų atėjęs, tokiam Don Kamilis buvo pasiruošęs pasakyti: „Tu neturėtum imti, nes ir taip jau daug visokių gėrybių gauni iš Stalino. Bet tebūna tau į sveikatą, drauge: štai ir tau paketas.“ Tačiau nė vienas iš jų nepasirodė. Tik kai sužinojo, kad Liesius, pasislėpęs už medžio, rašė visų ateinančiųjų vardus, Don Kamilis suprato, jog savo sugalvotą posakį turįs laikyti už dantų.

Apie šeštą valandą vakaro visi „eiliniai“ vargšai buvo jau aprūpinti, o liko dar krūva daiktų, skirtų „ypatingiesiems“ vargšams. Tuomet Don Kamilis nuėjo pasitarti su altoriaus Kristumi.

– Viešpatie, – tarė, – ar matai, kas dedasi?

– Matau, Don Kamili. Labai liūdna, nes jie yra tokie patys vargšai, kaip ir kiti, ir jiems viskas praverstų. Deja, jie labiau klauso savo vadų, negu alkio. Todėl Don Kamilis neturi progos jų pažeminti savo aštrių liežuviu.

Don Kamilis nuleido galvą.

– Krikščioniška artimo meilė nereikia atiduoti vargšams to, kas nuo tavęs atlieka, bet tau reikalingu daiktu pasidalyti su vargšu. Šventasis Martynas perplėstu apsiaustu pasidalijo su šalančiu vargšu: tai yra krikščioniškoji artimo meilė. O jei su alkstančiu dalijiesi tau reikalingu duonos kąsniu, tai neprivalai jo mesti kaip šuniui kaulo. Reikia duoti

nuolankiai: turi padėkoti alkstančiam, kad jis suteikė tau progą pasidalyti jo alkiu. Tu šiandien padarei gerą darbėlį, bet nepasidalijai savo duonos kąsniu, o tik nuo kitų atlikusius daiktus padalijai vargšams. Todėl tavo triušas neturi jokio nuopelno ir tavo širdis apnuodyta.

Don Kamilis papurtė galvą.

– Viešpatie, – pašnibždomis kalbėjo, – leisk, kad tie nelaimingieji ateitų. Aš jiems nieko nesakysiu. Jei ir anksčiau jie būtų atėję, aš jiems nieko nebūčiau sakęs. Žinau, kad mane už tai būtų nubaudęs.

Grįžęs į kleboniją, Don Kamilis laukė ištisą valandą, bet niekam nepasirodant užsklendė duris ir uždarė langą.

Po valandos, laikrodžiui mušant aštuonias, kažkas pabeldė į duris. Jas atidaręs, Don Kamilis išvydo Liesių, vieną iš Peponio patikimiausiųjų, ir Širdspaudą, kuris kaip visuomet buvo surūgęs ir paniuręs.

Širdspauda, tarsi suakmenėjęs ir nė žodžio netardamas, liko stovėti prie slenksčio.

– Tamsta nemanyk, kad bent kiek pakeičiau savo įsitikinimus apie jus ir jūsų draugus arba savo rinkiminius nusiistatymus, – staiga prabilo. – Tai sakau todėl, kad tamsta nenusiviltum.

Don Kamilis pritarė lengvu galvos linkerėjimu ir, ištraukęs iš spintos vieną paketą, padavė Širdspaudai.

Vyras, paėmęs dovaną, paslėpė ją po apsiausto skvernu ir kažko laukė.

– Sakyk, kunige, ką norėtum pasakyti, – pašaipiai tarė Širdspauda. – Gali pasijuokti iš draugo Širdspaudos, slapta atėjusio pasiimti amerikietiško paketo.

– Kad niekas nepastebėtų, išėik pro galines duris, – atsakė Don Kamilis.

Atokvėpio valandai

* * *

Peponiui su komisaru bevakarieniaujant, atskubėjo Liesius.

– Jau ketvirtis po aštuonių ir kuni-gas nuėjo gulti.

– Ar viskas gerai? – pasiteiravo Peponis.

Liesius truputį pasimuistė.

– Apskritai taip.

– Kalbėk aiškiau! – griežtai įsakė komisaras. – Viską man smulkiai išaiškink ir nieko nenuslėpk!

– Dieną klebonijoje lankėsi šiaip sau žmonės, kurių vardus užsirašiau. Bet prieš ketvirtį valandos pastebėjau į kleboniją įeinantį vieną, kurio prieblandoje neįstengiau atpažinti.

– Sakyk sakyk, Liesiau! Kas toks ten buvo?

– Atrodo, vienas iš mūsų.

– Kas toks?

– Atrodo, lyg būtų Širdspauda, bet negalėčiau prisiekti.

Baigė vakarieniauti tylėdami, pas-kui komisaras pakilo.

– Eime! – tarė. – Tokių dalykų ne-galima abejingai praleisti!

* * *

Liesas, išbalęs, didžiaakis Širdspau-dos vaikas buvo tasai, kurį kadaise Don Kamilis vijosi. Berniukas mažai kalbėjo, bet nuolat žvelgdavo plačiai atvertomis akimis. Dabar, sėdėdamas virtuvėje už stalo, akis įsmeigęs žvelgė į rūstų paniu-rusį savo tėvą, besistengiantį atidaryti marmelado dėžutę.

– Vėliau! – tarė motina. – Pradėsi-me nuo makaronų, tada valgysime kon-densuotą pieną su polenta (iš kukurūzų

miltų virta košė. *Vert. past.*) ir tik paskui užsigardžiuosime marmeladu.

Šeimininkė maišė padėjusi ant sta-lo garuojančius makaronus. Širdspauda, atsisėdęs pasienyje, kaip į kokį nuosta-bų vaizdą žvelgė į vaiką, kuris, akis iš-pūtęs ir tarsi iš to didelio džiaugsmo sumišęs, dėbelėdavo tai į motinos ran-kas, tai į marmelado dėžutę, tai į kon-densuoto pieno indą.

– Ar neini valgyti? – paklausė Širdspaudos žmona.

– Ne, – murmtelėjo Širdspauda.

Kai motina, atsisėdusi priešais vai-ką, dėliojo makaronus į lėkštes, atsidarė durys ir įėjo Peponis su komisaru.

Komisaras, apmetęs stalą akimis, pa-ėmė dėžutes ir skaitė užrašus.

– Kur gavai šituos daiktus? – kapotai paklausė Širdspaudą, kuris atsistojo ir iš-balęs nė žodžio neištarė.

Komisaras, kurį laiką laukęs atsako ir jo nesulaukęs, suėmė staltiesę už ke-turių kampų ir, nuo stalo su visomis gė-rybėmis nutraukęs, pasiautė pro atvirą langą į griovį.

Vaikas drebėjo ir, spausdamas abi rankas prie lūpų, baimingai sekė akimis komisaro judesius. Moteris prisišliejo prie sienos, o Širdspauda nuleido ran-kas ir stovėjo tarsi suakmenėjęs.

Išeidamas komisaras tarpduryje stabtelėjo ir atsisuko.

– Komunizmas, drauge, yra susi-klausymas. Kas to nesilaiko, tegu ei-na sau.

Griausmingas komisaro balsas sukrė-tė Peponį; šis, atsišliejęs į sieną, išsižiojęs, viską stebėjo tarsi per sapną.

Juodu ėjo tylėdami vienas šalia kito per tamsius laukus, ir Peponis nekan-traudamas skaičiavo sekundes, kol pa-siekė kaimą.

Prie pašto viešbučio komisaras atsi-sveikindamas ištisė jam ranką.

– Rytoj penktą valandą išvažiuo-ju, – tarė. – Labą naktį, drauge.

– Geros nakties, drauge.

Peponis nuėjo tiesiai pas Liesių.

„Aš jam įkrėsiu,“ – galvojo. Tačiau, atėjęs prie Liesiaus namo durų, suabe-jojo ir grįžo atgal.

Parėjęs namo, rado savo vaiką dar nemiegantį. Sūnus nušvitusiu veidu tiesė į tėvą rankutes, bet Peponis nė nestabtelėjo.

– Miegok, – tepasakė.

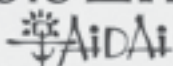
Tą žodį ištarė taip griežtai, kietai ir grasinamai, kad niekas – net jis pats – nebūtų įtaręs, jog suspausta širdimi ir iš-plėstomis akimis galvojo apie Širdspau-dos vaiką.

Vertė kun. Antanas SABALLAUSKAS

Autoriaus iliustracija

Naujasis ŽIDINYS

www.aidai.lt/zidiny's

Žurnalą „NAUJASIS ŽIDINYS-AIDAI“ galima įsigyti Lietuvos spaudos kioskuose visoje Lietuvos teritorijoje, Vilniuje ir Kaune „Humanito“ ir „Vagos“ (čia galėsite įsigyti ir žurnalą „Knygų aidai“) knygynuose, Šv. Kazimiero ir Centriniam knygynė Kaune, Kauno jėzuitų bažnyčioje bei Arkikatedroje, Katalikų pasaulio ir Katedros knygynuose Vilniuje, taip pat Šv. Kazimiero ir Šv. Pranciškaus Asy-žiečio (Bernardinų) bažnyčiose Vilniuje

PRENUMERUOKITE 2010 METAMS vienintelį krikščionišką ir akademinį, visuomenišką ir analitinį žurnalą Lietuvoje

Žurnalą „Naujasis Židiny's-Aidai“ galima prenumeruoti redakcijoje (Didžioji g. 34, Vilnius), internetu ir visuose „Lietuvos pašto“ skyriuose nuo kiekvieno numerio; indeksas 5063

Prenumeratos kaina 57,60 Lt

„Naujojo Židinio-Aidų“ prenumeratoriai gauna „Knygų aidus“ nemokamai

Užsienyje prenumeratos kaina metams oro paštu – 100 USD (65 EUR).

Čekius siųskite į redakciją adresu
Didžioji g. 34, LT-01128, Vilnius,
Lietuva/Lithuania

Kaip praustis ir maudytis?

Gydytojo Petro paskaitėlė

Nors karšto vandens kainos nuolat didėja, švarintis vis tiek reikia. Tai būtina mūsų sveikatai ir netgi grožiui. Kasdien prausiantis nuo kūno paviršiaus pašalinami žalingi medžiagų apykaitos produktai, kurių yra prakaitas ir riebalinėse išskyrose. Be to, nuplaunamas ir suragėjęs viršutinis odos sluoksnis, tad jį gali lengviau kvėpuoti.

Miestiečiams primygtinai patariu praustis ne vonioje, o po dušu ne vien taupumo sumetimais (sunaudojame tik 16 litrų vandens). Tai ypač svarbu tiems, kurių oda sausa. Vakare prausiamės su muilu ar dušo prausikliu, o rytą muilo reikia tik kojoms, pažastims bei intymioms kūno vietoms. Po vandens čiurkšle stovime vos keletą minučių. Pradžioje apsiliejame šiltu vandeniu, paskui karštesniu ir baigiame procedūrą vasardrungniu. Dušo galvutę laikome kuo arčiau kūno, kad srovė būtų stipresnė, nes ji puikiai masažuoja. Galvą irgi stenkimės trinkti dušo vandeniu.

Vonia kai kuriais atvejais taip pat gali būti naudinga. Gulėdami šiltame vandenyje atpalaiduojame raumenis, todėl pailsime. Vonios reikia vengti sergantiems širdies ligomis ir hipertenzija. O „stuburininkams“ ir „sąnarininkams“ ji pati tinkamiausia. Vonioje galima atlikti ir vieną kitą pratimą. Pvz., palankstyti kojas per kelius ir rankas per alkūnes bei riešus, pritraukti kelius prie krūtinės. Vonioje geriau negu duše pasišalina suragėjęs viršutinis odos sluoksnis, o dušas

labai teigiamai veikia kraujotaką. Jeigu vanduo chloruotas, naudokitės dušu, o vonioje maudykitės syki per savaitę ar dar rečiau. Darykite taip: pirma po dušu nusiprauskite su muilu ar prausikliu, paskui pasilepinkite vonioje.

Ką daryti, jei kūno oda sausa? Įpilkite į vonią truputį kosmetinio aliejaus. Tai šiek tiek geriau, negu teptis kūną kosmetiniu pieneliu. Kitas puikus būdas – šliukštelėti į vonią nors stiklinę pieno. Daug kas pataria avižinius dribsnius: jie išverdami ir per medvilnės skiautę kljukai nuspaudžiami į vonią. Tai tiesiog balzamas odai, bet, pripažinkime, terlionė... Maudomasi 35–37 laipsnių temperatūros vandenyje ne ilgiau kaip 20 minučių.

Apskritai praustis po dušu ir maudytis vonioje nepatartina prieš pat miegą. Tai reikia daryti šiek tiek anksčiau.

Tiems, kurių oda labai sausa, siūlau šalavijų, ramunėlių, arnikos ir levandų nuovirą. Po saują šių žolių suberkime ir užplikykime 2–3 litrais verdančio vandens. Palaikę uždengtą puodą 10 minučių, perkoškime ir nuovirą supilkime į vonią. Žoles suriškime medvilnės ar drobės skiautėje ir panardinkime į vonią. Tai išties puiki priemonė, gelbstinti nuo išsausėjusios ir suragėjusios odos. Ji veiksmingesnė už kosmetiką ir sveikesnė. Veikia nuostabiai – ir jokios chemijos!

Kai oda normali, o laiko stinga, nusiprausęs po dušu arba išsimaudžius vonioje kūną reiktų patepti kosmeti-

Carlos Paes nuotrauka

niu pieneliu. Šitai tinka vidutinio ir vyresnio amžiaus žmonėms, nekalbant apie garbaus amžiaus asmenis. Oda ne taip greit sens ir džius. Nepatariu teptis kūno kremais, tegu ir drėkinamaisiais. Ypač tuo turėtų pasirūpinti ponios, sulaukusios 30–35 metų.

Pridursiu, kad namie nesunkiai galite pasidaryti ir gydomąją vonią. Tokia yra jau minėtoji vaistažolių vonia. Bet jei peršalote, taip, kaip anksčiau nurodyta, užplikykite porą saują liepžiedžių. Beje, ši vonia padeda ir lengviau užmigti. Būna, kad pareinate namo vos gyvi, o po poros valandų turite lėkti į posėdį ar į svečius. Tada pasilepinkite rozmarinų vonioje. Jie ne tik prieskoniniai! Tokia vonia suaktyvins kraujotaką, suteiks žvalumo, sumažins nuovargį, o prie daikto atsigaus ir oda.

Nuoširdžiai patariu mylėti savo kūną ir nepatingėti juo pasirūpinti ne „greituoju būdu“, o išbandytu klasikiniu.

Būkite sveiki!

Žurnalas ŽODIS tarp mūsų

norintiems skaityti bei apmąstyti Dievo žodį ir juo gyventi

ŽODYJE tarp mūsų rasite dviejų mėnesių liturginių skaitinių kasdienės meditacijos ir straipsnių apie Šventąjį Raštą.

Prenumerata priimama visuose Lietuvos pašto skyriuose.
Prenumeratos kaina pusmečiui – tik 13,5 Lt
Žurnalo teiraukitės katalikų knygynuose bei parapijose.

Indeksas 5222

ŽODIS
tarp mūsų

LITURGINIŲ SKAITINIŲ KASDIENĖS MEDITACIJOS

Adresas: „Gyvieji akmenėliai“, Papilio g. 5, 204 kab. LT-44275 Kaunas. Telefonas (37) 32 31 96, el. paštas akmeneliai@lcn.lt

Tos dovanos, dovanėlės

Vanda IBIANSKA

Sena tiesa, kad labai malonu ką nors dovanoti kitam. Tik ar nenutinka kartais taip, jog pasidarome tą malonumą sau, o ne apdovanotajam? Aplink gausu pavyzdžių, kai visai to nenorintiems (o dažnai ir ligotiems vienišiams) padovanojamas šunelis, kačiukas, papūgėlės, žiurkėnas ir pan. Tai ne dovana, o, atsiprašau, didelė kiaulystė. Netgi niekšybėlė. Gyvūnus galima dovanoti tik tada, jei žmogus to tikrai nori ir gerai žinome kokios „to“ veislės nori. Nedera vyrams dovanoti kaklaraiščių, moterims – lūpų dažų ir kitokios kosmetikos, nes beveik tikrai nepataikysite. Sudėtingas reikalas ir paveikslai bei statulėlės. Tokius daiktus žmonės įsigyja patys pagal savo skonį. Visi žinome, kaip šeimininkės nežino, kur dėti dovanotas vazas ir servizus, kuriuos apdovanotieji dovanoja toliau. Žiūrėkite, kad apėję ratą nesugrįžtų atgal... Buvau liudininkė tokios istorijos: sidabrinis samtis sriubai keliavo per aštuonis namus, kol „nusėdo“ pas jaunavedžius.

Beje, jaunavedžių atveju paprasčiau. Jie tik pradeda gyvenimą, todėl tinka viskas: patalynė, puodai, servizai ir pan., svarbu, kad būtų kokybiški.

Apskritai dovanojant galioja taisyklė: nedera įteikti labai brangaus daikto. Visai pigaus – irgi. Viena ir kita leistina tik itin artimiems asmenims: tėvams, vaikams, sutuoktiniams. Nors dėl brangumo irgi... kaip čia pasakius. Pastaruoju metu paplito paprotys dovanoti paskraidymą oro balionu, ekskursiją po Lietuvą ar į kokią Egiptą, Turkiją. Nepigu, bet daug geriau už abejotinos vertės, tegu ir daug kainuojantį, paveikslą.

Eilinio gimtadienio ar vardadienio proga kiekviena moteris apsidžiaugs iš artimos draugės gavusi solidų geros buitinės chemijos priemonių rinkinį, spalvingų ir kokybiškų rankšluosčių komplektą, dėžutę su įvairiais prieskoniais, kelių rūšių prabangios kavos ar arbatos paketą ir pan. O štai saldainiai – stop! Jei jau dovanojate, tai tik išskirtinius, ypatingus.

Na, o ponams? Aišku, elegantiško gėrimo butelis tinka kiekvienam, tik ne gydytojui (tie verčiau ima grynais...). Mačiau, kaip svainis kitam svainiui dovanojo aušinimo skysčio, langų ploviklio ir greičių dėžės tepalo. Viskas sudėta į gražų dovanų maišelį. O ką? Visai neblogai! Nors turbūt žinojo, kad to tepalo reikia.

Universali ir labai graži dovana – knyga. Tačiau verta būti atsargiems ir literatūros gurmanui nepadovanoti lėkšto meilės romano ar serialų mėgėjai – M. Prusto „Prarasto laiko beieškant“. Todėl aš asmeniškai dovanoju ilgalaikius čekius apsipirkti knygyne (daugelis knygynų tokius turi).

Smagu gauti ir muzikos įrašų. Tik ir čia ta pati taisyklė: operos gerbėjas apsidžiaugs retenybe – Marijos Kalas plokštele, o sunkiojo roko mėgėjas – jau ne.

Taigi, prieš renkant dovana, verta pašnypinėti, ką varduvininkas ar jubilias mėgsta, kuo žavisi.

Labai smagi dovana – surengti žmogui priėmimą, t. y. stalą su užkandžiais ir gėrimais arba pakviesti į restoraną.

Geru skoniu ir elegancija knygai prilygstanti dovana – pora bilietų į teatrą ar nebanalų koncertą. Nors jei asmuo yra Žvagučio ar Radžio gerbėjas, kodėl nesuteikus jam malonumo ir nenupirkus bilietų į šių atlikėjų koncertus? Kiekvienam savo!

Esti ypatingų dovanų teikimo progų: Krikštas, Pirmoji Komunija, Sutvirtinimo sakramentas. Šiais atvejais tinka dovanoti devocionalijas ar kitus su tikėjimu susijusius daiktus. Tai gali būti kryželis, medalikėlis, kuo nors ypatingas rožinis ir pan. Pritinka ir religinio pobūdžio knygos.

Beje, šiais metais dovanojame Šventąjį Raštą. Suaugusiems ir vaikams. Jį galima įsigyti ne tik religinės literatūros knygynuose, bet ir daugelyje bažnyčių. Ir vėl pastaba: išsiaiškinkite, ar žmogus kartais jo neturi. Man asmeniškai pridovanojo tiek, kad turėjau perdovanoti, ir vis vien liko trys: vienas lentynoje, antras darbinis, trečias prie lovos. Betgi ne visiems reikia trijų, todėl verta sužinoti, ar galima dovanoti, kad nebūtų n-tasis egzempliorius.

Ir prie kiekvienos dovanos, žinoma, būtina šypsena (visada), gėlės (visada) ir apkabinimas ar bučiny (ne visada).

Prisiminkite, kad dovana renkame su meile, atsakingai, galvodami ne apie save, o apie asmenį, kurį norime pradžiuginti.

Kas yra „Artumos“ skaitytojas ir kokia jo nuomonė: apklausos aptarimas

Dr. Ramunė JURKUVIENĖ

Vasarą „Artumos“ skaitytojai paskutiniame puslapyje rado anketą ir buvo prašyti pagal ją išsakyti savo nuomonę apie žurnalą. Anketas taip pat buvo galima rasti ir užpildyti internete. Gautų duomenų apibendrinimas šiek tiek užtruko. Baisingantis metams reikia grąžinti skolas – pateikti skaitytojams apklausos rezultatus.

Pirmiausia pasakytina, kad šie duomenys atspindi ne visų skaitytojų nuomonę, o tik tų, kurie atsakė į anketos klausimus. Iš viso anketą užpildė ir atsiuntė į redakciją 155 skaitytojai. Iš atsakiusių į jos klausimus yra 24 proc. vyrų, 76 proc. moterų. Dauguma atsakiusių (57 proc.) – ikipensinio amžiaus (34 proc. – 35–59 m., 20 proc. – 25–34 m. ir 3 proc. – 18–24 m. amžiaus), o 43 proc. – vyresni kaip 60 metų. 78,8 proc. atsakiusių gyvena mieste, 11 proc. – miestelyje, 2,6 proc. – gyvenvietėje, 7,8 proc. – kaime. 64 proc. turi aukštąjį, 19 proc. specialųjį vidurinį ir 17 proc. vidurinį išsilavinimą.

Didžioji dauguma (63 proc.) apklaustųjų atsakė, kad „Artumą“ skaito mažiau negu 5 metus, 34 proc. – daugiau negu 5 metus, o 3 proc. teigė neprisimenantys.

Vieną žurnalą perskaito vidutiniškai 4 žmonės. 53,5 proc. atsakiusių žurnalą perka, 38,2 proc. prenumeruoja, 5,2 proc. gauna dovanų, 1,5 proc. skaito bibliotekoje ar skolinasi.

Absoliuti dauguma atsakiusių skaitytojų teigia, kad juos tenkina „Artumos“ apimtis, patinka žurnalo išvaizda. Didžioji dalis (81 proc.) jų tvirtina nenorintys, kad žurnalas būtų spalvotas ir kainuotų brangiau, tačiau 19 proc. to norėtų. Didžiąją daugumą (91 proc.) atsakiusių tenkina žurnalo kaina, vienam atsakiusiam atrodo, kad žurnalas per brangus, dešimt (6,5 proc.) teigė, kad žurnalas per pigus. Didesnė pusė (57,9 proc.) pritarė tam, kad žurnale saikingai, bet nuolat būtų skelbiama komercinė reklama. Mažesnė pusė (42,1 proc.) su tuo nesutinka.

Kas daugiausia domina skaitytojus, atsakiusius į anketą? Bažnyčios ir visuomenės įvykių apžvalga, ganytojų laišakai, klausimai ganytojams, liturginis kalendorius, psichologų straipsniai, tėvų ir vaikų santykiai, vyro ir moters bendrystė, žymių žmonių biografijos, pamąstymai apie gyvenimą, gražaus elgesio pamokymai, humoras domina didžiąją skaitytojų daugumą. Tai patvirtinusiuju skaičius svyruoja nuo 77 iki 87 proc. Biblijos pažinimas ir šventųjų gyvenimai domina 90 proc. atsakiusių.

Akivaizdu, kad skaitytojai nori būti šventi! Kiek mažiau juos domina žemiškesnės temos: krikščionių vienybė, vienvietė ir vienišumas, neįgalių žmonių pažinimas, gydytojų patarimai, knygų pristatymai, apsakymai. Šiomis temomis besidominčių skaitytojų skaičius svyruoja nuo 62 iki 75 proc. Kyla minčių, jog daliai skaitytojų šventumo siekimas galbūt nesusijęs su gyvenimo tikrove, pagalba aplinkiniams: vienišiesiems seneliams, neįgaliesiems, krikščionims, kurie yra kitokie, nei mes, katalikai? O gal žmonės pavargsta nuo tų gerų darbų, kuriuos daro, ir skaitydami „Artumą“ nori atsigausti, pasisemti stiprybės iš Biblijos ir anksčiau gyvenusių šventųjų. Į tai galime atsakyti tik patys arba tolesni išsamesni tyrimai. Kai kurios temos skaitytojus ne taip domina: kino filmų aptarimas įdomus tik mažesnei pusei atsakiusių į anketą (49 proc.).

Į klausimą: „Ar Jums pagelbsti „Artumos“ publikacijos“, dauguma skaitytojų (88 proc.) atsakė, kad padeda dvasiniame gyvenime. Kiek mažiau (60 proc.) teigia, jog „Artuma“ jiems padeda tarpusavio santykiams. Tuo tarpu profesinėje veikloje publikacijos pagelbsti tik 19 proc. anketą pildžiusių skaitytojų.

Kokios profesijos atstovai yra „Artumos“ skaitytojai, atsakė į anketos klausimus? 18 proc. į šį klausimą neatsakė (daugiausia pensininkai). Iš nurodžiusių – penktadalis (20 proc.) yra medikai (dažniausiai gydytojai); beveik tiek pat (19 proc.) – pedagogai (mokytojai, dėstytojai); inžinieriai – 13 proc.; finansininkai, ekonomistai, buhalteriai sudaro beveik dešimtadalį (9 proc.). Įdomu, kad po 4 proc. „surinko“ socialiniai darbuotojai, žurnalistai, vadybininkai ir bibliotekininkai. Kad yra kunigai ar klierikai, nurodė tik 3 proc. atsakiusių. Sunku patikėti, kad tik tiek dvasininkų teskaito „Artumą“. Gal kunigai nepildė anketos? (Beje, pildžiusieji anketą – jauni kunigai.)

Pasiūlymus ir pageidavimus išsakė 45 procentai atsakiusių į anketos klausimus. Dauguma skaitytojų, prieš išreiškdami pageidavimus, rašė, kad yra patenkinti žurnalu, tačiau jiems norėtųsi kai kurias temas praplėsti,

Skaitytojų apklausa

pagilinti. Pageidavimus apibendrinti buvo labai sunku, dažnai skaitytojai siūlė visai priešingus dalykus: pvz., vienus erzina per daug sudėtingas rašančiųjų stilius, o kiti pageidavo gilesnių, sudėtingesnių, filosofinių temų, skundėsi, kad žurnalas per daug paviršutiniškas. Pasiūlymus ir pageidavimus buvome suskirstę į tam tikras grupes, idant išsiaiškintume, kokių pateikiama daugiau. Juos paanalizavus paaiškėjo, kad labiausiai skaitytojai nori artumo, nuoširdumo, šiltų, žemiškų straipsnių, kurie būtų parašyti paprastu stiliumi (46,7 proc.). Dalis skaitytojų (14,5 proc.) išreiškia pageidavimą skaityti kitų žmonių liudijimus: kaip jie atrado Dievą (ypač ką apie savo tikėjimą kalba žymūs žmonės), kaip jiems sekasi spręsti šeimoje kylančias problemas, susikalbėti su vaikais, mylėti aplinkinius krikščioniška meile.

Kiti skaitytojai nori sužinoti daugiau apie tai, kaip įveikti krizes šeimoje, atnaujinti šiltą bendravimą, paaiškinti jaunimui apie dorą gyvenimą, natūralų šeimos planavimą (12,7 proc.).

Kai kurie žurnale norėtų daugiau sužinoti apie paplitusias šiuo metu priklausomybės ligas, kaip padėti jomis sergantiems artimiesiems. Kitai daliai skaitytojų labiau patinka dvasinio turinio straipsniai. Jie mėgsta pasiskaityti apie šventųjų gyvenimą, stebuklingų vietų ir pasirodymų tyrimus (10,2 proc.). Kiti norėtų dau-

giau sužinoti apie bažnytinių bendruomenių gyvenimą, Vyskupų Konferencijos nutarimus, pamokslus, kaip dalyvauti bažnytinėje liturgijoje, suprasti bažnytinių švenčių prasmę; tokių skaitytojų atsakymų beveik 16 proc. Kai kurie siūlė daugiau rašančiųjų pritraukti iš provincijos, pageidavo skyrelių vaikams ir jaunimui. Reikia pasakyti, kad daugybė skaitytojų džiaugėsi šmaikščiais, kartu jautriais redaktorės Vandos Ibianskos straipsniais, dvelkiančiais šiluma ir paprastumu, atskleidžiančiais gyvenimo tikrovę. Kai kurie skaitytojai nori straipsnių apie rezistenciją okupacijos metu. Kitus domina kunigystė, jie norėtų daugiau straipsnių, atskleidžiančių kilnų kunigo pašaukimą. Tam tikra dalis skaitytojų išreiškė pageidavimą žurnalo skyrelį paskirti laiškam, jų apžvalgai. Tikybos mokytojai prašė dar daugiau straipsnių, tinkamų dėstant tikybą.

Nagrinėjant anketas atsiskleidžia, kad „Artumos“ skaitytojai pasitiki žurnalu ir jo bendradarbiais. Dažnas skaitytojas anketoje pasidalijo savo mintimis, aprašė savo gyvenimo istoriją, džiaugėsi, kad jiems žurnalas įdomus ir perskaito jį nuo pradžios iki galo. Kai kuriems „Artuma“ priminė anksčiau leistą „Sandorą“, kitiems – dar iki II pasaulinio karo leistus žurnalus „Lurdas“, „Salezietis“. Dalis skaitytojų pabrėžė, kad šis žurnalas ir *Marijos radijas* jiems yra svarbiausias ryšys su aplinkiniu pasauliu.

Absoliuti dauguma skaitytojų išreiškė džiaugsmą, kad žurnalas dar leidžiamas, linkėjo jam gyvuoti ir stiprėti. Manau, žurnalo bendradarbiai ir leidėjai savo ruožtu džiaugiasi skaitytojų išsakytomis mintimis ir pasiūlymais. Tai padės ateityje dar glaudžiau bendradarbiauti su skaitytojais, atsiliepti į jų lūkesčius ir ieškoti naujų įdomių temų.

Šypsenos be raukšlių

* * *

Šiandien tris kartus pagalvojau. Labai pavargau.

* * *

Krizė man padėjo atsistoti ant kojų. Už nesumokėtas paskolas bankas atėmė automobilį.

* * *

Kalbasi du berniukai:

– Aš labai bijau! Kai tėtė nusipirko naują automobilį, pardavė senąjį.

– Na ir kas?

– Vakar jis man pasakė, kad mama nupirko naują berniuką...

* * *

Mandagus užrašas knygyne: „Mes labai džiaugiamės, kad Jūs skaitote šias knygas, bet mums būtų dar maloniau, jeigu Jūs tai darytumėte namie.“

* * *

– Onyte, kiek tau duoti saldinių?

– Tlis.

– Ne tliš, o tris. Kol gerai nepasakysi, neduosiu, Tai, kiek?

– Penkis!

* * *

Nori pasijusti žvaigžde? Atsisėsk ant eglutės.